

ΠΡΑΚΤΙΚΟ 25-10-2021
ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ
Αριθμός συνεδρίασης: 172^{ης}

Την Δευτέρα 25-10-2021 και ώρα 14:00 μετά την υπ' αριθμό 172 (εξερχ. 852/18-10-2021) πρόσκληση του Προέδρου του Δ.Σ. του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου, πραγματοποιήθηκε μέσω τηλεδιάσκεψης η τακτική συνεδρίαση των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου. Πριν από την έναρξη της Συνεδρίασης αυτής, ο Πρόεδρος του Δ.Σ. κος Κωνσταντίνος Ποϊραζίδης διαπίστωσε την ύπαρξη απαρτίας καθώς βρέθηκαν παρόντα 4 τακτικά μέλη του ΔΣ, ήτοι:

ΠΑΡΟΝΤΕΣ

1. Ποϊραζίδης Κωνσταντίνος, πρόεδρος Δ.Σ, εκπρόσωπος ΥΠΕΝ (μέσω τηλεδιάσκεψης)
2. Πιστόλας Κωνσταντίνος, εκπρόσωπος Ένωσης Αγροτικών Συνεταιρισμών Έβρου(μέσω τηλεδιάσκεψης)
3. Σκαρτσή Θεοδώρα, Γραμματέας Δ.Σ, εκπρόσωπος ΜΚΟ, WWF Ελλάς(μέσω τηλεδιάσκεψης)
4. Βασιλάκης Δημήτριος, εκπρόσωπος επιστημονικής κοινότητας(μέσω τηλεδιάσκεψης)

ΑΠΟΝΤΕΣ

1. Βενετίδης Κωνσταντίνος, εκπρόσωπος περιφέρειας ΑΜ-Θ
2. Πουλιλιός Ευάγγελος, εκπρόσωπος εμπλεκόμενων Δήμων
3. Κοράκης Γεώργιος, εκπρόσωπος επιστημονικής κοινότητας

Θέματα συνεδρίασης

1. Έγκριση πρακτικών 171^{ης} συνεδρίασης Δ.Σ (Εισηγήτρια Θ. Σκαρτσή)
2. Ενημέρωση (εισηγητής Κ. Ποϊραζίδης)
3. Αναμόρφωση προϋπολογισμού έτους 2021 (Εισηγήτρια Μ. Κούρδογλου)
4. Υποβολή πρότασης για ένταξη στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανατολική Μακεδονία Θράκη», Άξονα προτεραιότητας: 2 «Βελτίωση της ελκυστικότητας της Περιφέρειας ως τόπου εγκατάστασης επιχειρήσεων και ατόμων», Πρόσκληση: ΑΜΘ23 με τίτλο «Προστασία και ανάδειξη οικοσυστημάτων Περιφέρειας ΑΜΘ», του έργου «Αποκατάσταση του περιβάλλοντα χώρου του κέντρου ενημέρωσης Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου» (Εισηγήτρια Α. Κωνσταντινίδου)
5. Υπογραφή προγραμματικής σύμβασης με τον Δήμο Σουφλίου για υλοποίηση του έργου «Αποκατάσταση του περιβάλλοντα χώρου του κέντρου ενημέρωσης Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου» εφόσον ενταχθεί στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανατολική Μακεδονία Θράκη» και Άξονα προτεραιότητας: 2 «Βελτίωση της ελκυστικότητας της Περιφέρειας ως τόπου εγκατάστασης επιχειρήσεων και ατόμων» (Εισηγήτρια Α. Κωνσταντινίδου)
6. Μνημόνιο συνεργασίας μεταξύ Φορέα Διαχείρισης και Εταιρείας Προστασίας Βιοποικιλότητας της Θράκης για μελέτη σωρευτικών επιπτώσεων των ΑΣΠΗΕ στη Θράκη στους γύπες (Εισηγήτρια Θ. Σκαρτσή)
7. Γνωμοδότηση επί της Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης του έργου Αιολικό Πάρκο ισχύος 3,00 MW στη θέση "ΜΑΥΡΟΝΤΙΡΙ" της Δ.Ε. Αρριανών του Δήμου Αρριανών της ΠΕ Ροδόπης της ΜΙΚΡΟΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΕΕ. (Εισηγήτρια Σ. Ζακκάς)

8. Γνωμοδότηση επί της Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης του έργου Αιολικό Πάρκο ισχύος 3,00 MW στη θέση "ΡΑΧΗ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΥ" της Δ.Ε. Φιλλύρας του Δήμου Αρριανών της ΠΕ Ροδόπης της ΑΓΓΕΛΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ & ΣΙΑ ΕΕ. (Εισηγήτρια Σ. Ζακκάκ)
9. Αίτημα για παραχώρηση ορνιθολογικών δεδομένων για την εκπόνηση ειδικών εκθέσεων αξιολόγησης (ΕΟΑ) αιολικών πάρκων στις θέσεις «Μαγούλα-Καζάκου» και «Ραγοβίτσα» Δήμου Αλεξανδρούπολης, Περιφερειακής Ενότητας Έβρου (Εισηγήτρια Σ. Ζακκάκ)
10. Αίτημα για παραχώρηση ορνιθολογικών δεδομένων για την εκπόνηση ειδικής οικολογικής αξιολόγησης (ΕΟΑ) για ΑΣΠΗΕ στη θέση «ΚΥΔΩΝΙΑ» (Εισηγήτρια Σ. Ζακκάκ)
11. Αίτημα της εταιρίας Χ. ΡΟΚΑΣ Α.Β.Ε.Ε. για επαναναξιολόγηση υπ' αριθμ. 75/04-02-2021 γνωμοδότησης του Φορέα Διαχείρισης επί της Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Μ.Π.Ε.) για την κατασκευή και λειτουργία των έργων: «Αιολικός σταθμός παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, ισχύος 36MW, στη θέση «ΑΜΜΟΥΔΑ – ΜΕΓΑΛΗ ΡΑΧΗ - ΚΑΠΕΤΑΝΑΙΟΣ» και συνοδά έργα βελτίωσης – διάνοιξης οδοποιίας πρόσβασης και κατασκευής δικτύου μέσης τάσης μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας, εντός των διοικητικών ορίων του Δήμου Αρριανών, Π.Ε. Ροδόπης βάσει νεότερων στοιχείων (Εισηγήτρια Σ. Ζακκάκ)
12. Γνωμοδότηση για ΕΟΑ για διενέργεια ερευνητικών εργασιών σε κοίτασμα βιομηχανικού ορυκτού, στη θέση «Αγρόκτημα Κέραμος», Τ.Κ. Φυλακίου, Ορεστιάδας, Παραποτάμιο Δάσος Βορείου Έβρου και Άρδα, GR 1110008 (Εισηγητής Στ. Τσιαντικούδης)
13. Γνωμοδότηση για ΕΟΑ για κτηνοτροφική εγκατάσταση δυναμικότητας 50 αγελάδων ελευθέρως βοσκής της κας Χατζή Ζεϊνέπ στην περιοχή Νέας Σάντας, Δήμου Μαρώνιας – Σαπών, ΠΕ Ροδόπης, Κουλάδα Φιλιούρη, GR 1130011 (Εισηγητής Στ. Τσιαντικούδης)
14. Επικύρωση πρακτικού επιτροπής παρακολούθησης – παραλαβής για την προμήθεια οχήματος 4x4 (ΑΔΑΜ σύμβασης: 21SYMV009108556 2021-08-25) (Εισηγητής Στ. Τσιαντικούδης)

Θέμα ημερήσιας διάταξης

Θέμα 1. Έγκριση πρακτικών 171^{ης} συνεδρίασης του Δ.Σ

Η κ. Σκαρτσή, γραμματέας του Διοικητικού Συμβουλίου, κάλεσε τα μέλη να υπογράψουν τα πρακτικά της 171^{ης} συνεδρίασης του Δ.Σ. του Φορέα Διαχείρισης.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, το σώμα, αφού διαπίστωσε την ορθότητα των πρακτικών της 171^{ης} συνεδρίασης του Διοικητικού Συμβουλίου του Φορέα Διαχείρισης

αποφάσισε ομόφωνα

ότι, εγκρίνει και υπογράφει τα πρακτικά της 171^{ης} συνεδρίασης του Διοικητικού Συμβουλίου του Φορέα Διαχείρισης

Η απόφαση αυτή πήρε αύξοντα αριθμό **1445/2021**

Θέμα 2. Ενημέρωση

Το θέμα δεν συζητήθηκε

Θέμα 3. Αναμόρφωση προϋπολογισμού έτους 2021 (Εισηγήτρια Μ. Κούρδογλου)

Το θέμα εισηγήθηκε η κ. Κούρδογλου και ανέφερε ότι η αναμόρφωση αφορά την ανακατανομή πόρων μεταξύ τριών κατηγοριών εξόδων. Σύμφωνα με τις αρχικές εκτιμήσεις τα διάφορα έξοδα το 3ο τρίμηνο του 2021 αναμένονταν στις 20.000,00€, ωστόσο ανήλθαν σε 8.795,00€. Γεγονός που σημαίνει ότι μεγάλο μέρος του ποσού που προϋπολογίστηκε θα μείνει ανεκμετάλλευτο αν παραμείνει σε αυτή την κατηγορία εξόδων. Αντίθετα, τα έξοδα για επισκευές και συντηρήσεις, σύμφωνα με το πίνακα των εκτελέσεων, το εννιάμηνο έχουν φτάσει τα 6.615,00€ με αποτέλεσμα να απομένουν μόλις 800,00€ μέχρι το κλείσιμο της χρονιάς, με τις ανάγκες για επισκευές στα οχήματα του Φορέα να είναι αυξημένες. Επίσης, έχει αναλωθεί και το μεγαλύτερο μέρος του ποσού που είχε αρχικώς προϋπολογιστεί για αγορές εμπορευμάτων. Την παρούσα χρονική στιγμή, το πωλητήριο έχει ελάχιστα αναμνηστικά, συνεχίζουν να υπάρχουν σχεδόν καθημερινά επισκέπτες, ενώ έρχονται οι γιορτές, ένα χρονικό διάστημα που Φορέας έχει αυξημένη επισκεψιμότητα. Συνεπώς με σκοπό την καλύτερη χρήση των πόρων μας και την κάλυψη των άμεσων αναγκών μας προτείνεται η μείωση του ποσού για διάφορα έξοδα από 28.000,00€ σε 21.000,00€ και η κατανομή του για αγορές εμπορευμάτων και παροχές τρίτων για επισκευές και συντηρήσεις. Συγκεκριμένα, το ποσό των αγορών από 2.000,00€ θα αυξηθεί σε 3.000,00€ και αυτό των συντηρήσεων και επισκευών από τις 7.400,00€ θα ανέλθει στις 13.400,00€, με ταυτόχρονη αύξηση του ποσού των παροχών τρίτων από 18.000,00€ σε 24.000,00€. Όλες οι ανακατανομές φαίνονται στην στήλη της αναμόρφωσης του πίνακα που ακολουθεί.

ΒΑΣΙΚΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 2021	ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ 2021
I.ΕΣΟΔΑ (=1+2+3+4+5+6+7)	667.500	667.500
1. Πωλήσεις (=α+β)	8.000	8.000
α) Πωλήσεις εμπορευμάτων Προϊόντων, λοιπών αποθεμάτων και άχρηστου υλικού	4.000	4.000
β) Πωλήσεις υπηρεσιών	4.000	4.000
2. Επιχορηγήσεις (=γ+δ+ε+στ)	655.000	655.000
γ) Τακτικού Προϋπολογισμού	52.655	52.655
δ) Εγκεκριμένοι Πόροι ΠΔΕ (βάσει ήδη υπογεγραμμένων ΣΑΕ)	350.000	350.000
ε) Ε.Ε.	0	0
στ) Λοιπές	252.345	252.345
3. Έσοδα παρεπόμενων ασχολιών	3.600	3.600
4. Έσοδα Κεφαλαίων (Τόκοι Πιστωτικοί)	700	700
5. Ιδιοπαραγωγή παγίων	0	0
6. Λοιπά Έσοδα	0	0
7. Έκτακτα και Ανόργανα Έσοδα	200	200
II.ΕΞΟΔΑ (=8+9+10+11+12+13+14+15+16)	667.495	667.495
8. Αμοιβές και Έξοδα Προσωπικού (=ζ+η+θ)	252.345	252.345
ζ) Αμοιβές έμμισθου και ημερομίσθιου προσωπικού	205.083	205.083
η) Εργοδοτικές εισφορές και επιβαρύνσεις έμμισθου και ημερομίσθιου προσωπικού	47.262	47.262
θ) Παρεπόμενες παροχές και έξοδα προσωπικού	0	0
9. Αμοιβές και Έξοδα Τρίτων	141.500	141.500

10. Παροχές Τρίτων	18.000	24.000
Εκ των οποίων Ηλεκτρικό Ρεύμα -φωταέριο -Υδρευση-Τηλεπικοινωνίες	8.000	8.000
Εκ των οποίων Ενοίκια	0	0
Εκ των οποίων Ασφάλιστρα	2.600	2.600
Εκ των οποίων Επισκευές και Συντηρήσεις	7.400	13.400
11. Φόροι (συμπεριλαμβανομένου και φόρου εισοδήματος χρήσης)	25.000	25.000
Εκ των οποίων Φόρος Εισοδήματος Χρήσης		
12. Διάφορα Έξοδα	28.000	21.000
Εκ των οποίων Μεταβιβάσεις Εισοδημάτων σε Τρίτους (δωρεές, επιχορηγήσεις)	0	0
13. Τόκοι και συναφή έξοδα	500	500
Εκ των οποίων δαπάνες προμηθειών πληρωτέες στο κράτος επί των δανείων που έχουν ληφθεί με την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου	0	0
14. Έκτακτα και Ανόργανα Έξοδα	150	150
15. Καθαρή Κτήση Παγίων (ομάδα 1). Η διαφορά μεταξύ αγορών και πωληθέντων παγίων κατά τη χρήση.	200.000	200.000
Εκ των οποίων έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός	60.000	60.000
16. Αγορές χρήσης (ομάδα 2). Η ομάδα 2 εξοδοποιείται με βάση τις αγορές και όχι την αρχή συσχέτισης εσόδου-εξόδου ή της ανάλωσης των αποθεμάτων.	2.000	3.000
ΙΣΟΖΥΓΙΟ (=I-II)	5	5

Στην συνέχεια, μετά από διαλογική συζήτηση, το σώμα λαμβάνοντας υπ' όψη την εισήγηση

αποφάσισε ομόφωνα

να εγκρίνει την αναμόρφωση του προϋπολογισμού του έτους 2021 σύμφωνα με την εισήγηση.

Η απόφαση αυτή πήρε τον αριθμό **1446/2021**

Θέμα 4. Υποβολή πρότασης για ένταξη στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανατολική Μακεδονία Θράκη», Άξονα προτεραιότητας: 2 «Βελτίωση της ελκυστικότητας της Περιφέρειας ως τόπου εγκατάστασης επιχειρήσεων και ατόμων», Πρόσκληση: ΑΜΘ23 με τίτλο «Προστασία και ανάδειξη οικοσυστημάτων Περιφέρειας ΑΜΘ», του έργου «Αποκατάσταση του περιβάλλοντα χώρου του κέντρου ενημέρωσης Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου» (Εισηγήτρια Α. Κωνσταντινίδου)

Το θέμα εισηγήθηκε η κ. Κωνσταντινίδου και ενημέρωσε τα μέλη του ΔΣ ότι, ο φορέας Διαχείρισης θα μπορούσε να υποβάλλει αίτηση για ένταξη στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανατολική Μακεδονία Θράκη», Άξονα προτεραιότητας: 2 «Βελτίωση της ελκυστικότητας της Περιφέρειας ως τόπου εγκατάστασης επιχειρήσεων και ατόμων», Πρόσκληση: ΑΜΘ23 με τίτλο «Προστασία και ανάδειξη οικοσυστημάτων Περιφέρειας ΑΜΘ», το έργο «Αποκατάσταση του περιβάλλοντα χώρου του κέντρου ενημέρωσης Δάσους

Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου».

«Το Έργο» αφορά την συντήρηση και αποκατάσταση του περιβάλλοντος χώρου του Κέντρου ενημέρωσης στην Δαδιά του Δήμου Σουφλίου καθώς με την πάροδο των ετών έχει υποστεί σημαντικές φθορές και δεν είναι πλέον λειτουργικός. Με την υλοποίηση «του Έργου» ο περιβάλλον χώρος του Κέντρου ενημέρωσης Δαδιάς θα καταστεί και πάλι λειτουργικός με σύγχρονες υποδομές υποδοχής και εξυπηρέτησης επισκεπτών, ενώ θα χρησιμοποιηθούν σύγχρονα και περιβαλλοντικά υλικά και εξοπλισμός που δεν θα επιβαρύνουν το περιβάλλον, θα εξοικονομούν ενέργεια και θα διατηρούν τον χαρακτήρα του κτιρίου.

Η αποκατάσταση του περιβάλλοντα χώρου του κέντρου ενημέρωσης θα βελτιώσει αφ' ενός τις συνθήκες φιλοξενίας και παραμονής των επισκεπτών στο Κέντρο Ενημέρωσης και αφ' εταίρου τις συνθήκες ασφάλειας οχημάτων και επισκεπτών της περιοχής. Θα βελτιώσει επίσης σημαντικά την αισθητική του χώρου δίνοντας ταυτόχρονα ένα οικολογική μήνυμα ευαισθητοποίησης όσον αφορά τις κατασκευές σε ευαίσθητους περιβαλλοντικά χώρους.

Στη συνέχεια τον λόγο πήρε ο Πρόεδρος του Δ.Σ, κ. Κ. Ποϊραζίδης και εισηγήθηκε να υποβάλει ο Φορέας Διαχείρισης αίτηση για ένταξη στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανατολική Μακεδονία Θράκη», Άξονα προτεραιότητας: 2 «Βελτίωση της ελκυστικότητας της Περιφέρειας ως τόπου εγκατάστασης επιχειρήσεων και ατόμων», Πρόσκληση: ΑΜΘ23 με τίτλο «Προστασία και ανάδειξη οικοσυστημάτων Περιφέρειας ΑΜΘ», το έργο «Αποκατάσταση του περιβάλλοντα χώρου του κέντρου ενημέρωσης Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου».

Το σώμα, μετά από διαλογική συζήτηση

αποφάσισε ομόφωνα

να υποβάλει ο Φορέας Διαχείρισης αίτηση για ένταξη στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανατολική Μακεδονία Θράκη», Άξονα προτεραιότητας: 2 «Βελτίωση της ελκυστικότητας της Περιφέρειας ως τόπου εγκατάστασης επιχειρήσεων και ατόμων», Πρόσκληση: ΑΜΘ23 με τίτλο «Προστασία και ανάδειξη οικοσυστημάτων Περιφέρειας ΑΜΘ», το έργο «Αποκατάσταση του περιβάλλοντα χώρου του κέντρου ενημέρωσης Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου».

Η απόφαση αυτή πήρε τον αριθμό **1447/2021**

Θέμα 5. Υπογραφή προγραμματικής σύμβασης με τον Δήμο Σουφλίου για υλοποίηση του έργου «Αποκατάσταση του περιβάλλοντα χώρου του κέντρου ενημέρωσης Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου» εφόσον ενταχθεί στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανατολική Μακεδονία Θράκη» και Άξονα προτεραιότητας: 2 «Βελτίωση της ελκυστικότητας της Περιφέρειας ως τόπου εγκατάστασης επιχειρήσεων και ατόμων» (Εισηγήτρια Α. Κωνσταντινίδου)

Το θέμα εισηγήθηκε η κ. Κωνσταντινίδου και ενημέρωσε τα μέλη του Δ.Σ ότι, για την υλοποίηση του έργου «Αποκατάσταση του περιβάλλοντα χώρου του κέντρου ενημέρωσης Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου» εφόσον ο Φορέας Διαχείρισης ενταχθεί στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανατολική Μακεδονία Θράκη», Άξονας προτεραιότητας: 2 «Βελτίωση της ελκυστικότητας της Περιφέρειας ως τόπου εγκατάστασης επιχειρήσεων και ατόμων», Πρόσκληση: ΑΜΘ23 με τίτλο «Προστασία και ανάδειξη οικοσυστημάτων Περιφέρειας ΑΜΘ», απαιτείται η υπογραφή προγραμματικής σύμβασης με τον Δήμο Σουφλίου, καθώς ο Φορέας δεν καλύπτει τις απαιτήσεις για την εκτίμηση της διοικητικής και επιχειρησιακής ικανότητας ως δικαιούχου του προς υλοποίηση Έργου σύμφωνα με τις προβλεπόμενες ρυθμίσεις της προγραμματικής περιόδου 2014-2020 και ειδικότερα δεν διαθέτει συγκροτημένη Τεχνική Υπηρεσία.

Στη συνέχεια τον λόγο πήρε ο Πρόεδρος του Δ.Σ, κ. Κ. Ποϊραζίδης και παρουσίασε το σχέδιο της προγραμματικής σύμβασης (που δίνεται στο παράρτημα του πρακτικού) και εισηγήθηκε την έγκριση του σχεδίου της προγραμματικής από τα μέλη του Δ.Σ και την εξουσιοδότηση του Προέδρου του Δ.Σ για την υπογραφή της.

Το σώμα, μετά από διαλογική συζήτηση

αποφάσισε ομόφωνα

την έγκριση του σχεδίου της προγραμματικής σύμβασης για τη σύνταξη της μελέτης και την κατασκευή του έργου με τίτλο: «ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ ΧΩΡΟΥ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΔΑΣΟΥΣ ΔΑΔΙΑΣ – ΛΕΥΚΙΜΗΣ – ΣΟΥΦΛΙΟΥ» και την εξουσιοδότηση του Προέδρου του Δ.Σ για την υπογραφή της (δίνεται στο παράρτημα του πρακτικού).

Η απόφαση αυτή πήρε τον αριθμό **1448/2021**

Θέμα 6. Μνημόνιο συνεργασίας μεταξύ Φορέα Διαχείρισης και Εταιρείας Προστασίας Βιοποικιλότητας της Θράκης για μελέτη σωρευτικών επιπτώσεων των ΑΣΠΗΕ στη Θράκη στους γύπες (Εισηγήτρια Θ. Σκαρτσή)

Η κ. Σκαρτσή εισηγήθηκε το θέμα και παρουσίασε στα μέλη του Δ.Σ το σχέδιο του συμφωνητικού συνεργασίας μεταξύ της «Εταιρείας Προστασία Βιοποικιλότητας της Θράκης» και του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου δάσους Δαδιάς-Λευκίμης-Σουφλίου για την υλοποίηση της μελέτης σωρευτικών επιπτώσεων των ΑΣΠΗΕ της Θράκης στους γύπες (δίνεται στο παράρτημα του πρακτικού).

Στην συνέχεια, μετά από διαλογική συζήτηση, το σώμα λαμβάνοντας υπ' όψη την εισήγηση

αποφάσισε ομόφωνα

την έγκριση του σχεδίου του συμφωνητικού συνεργασίας μεταξύ της «Εταιρείας Προστασία Βιοποικιλότητας της Θράκης» και του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου δάσους Δαδιάς-Λευκίμης-Σουφλίου για την υλοποίηση της μελέτης σωρευτικών επιπτώσεων των ΑΣΠΗΕ της Θράκης στους γύπες και την εξουσιοδότηση του Προέδρου του Δ.Σ για την υπογραφή της.

Η απόφαση αυτή πήρε τον αριθμό **1449/2021**

Θέμα 7. Γνωμοδότηση επί της Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης του έργου Αιολικό Πάρκο ισχύος 3,00 MW στη θέση "ΜΑΥΡΟΝΤΙΡΙ" της Δ.Ε. Αρριανών του Δήμου Αρριανών της ΠΕ Ροδόπης της ΜΙΚΡΟΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΕΕ. (Εισηγήτρια Σ. Ζακκάκ)

Ο πρόεδρος του Δ.Σ ενημέρωσε τα μέλη του Δ.Σ ότι έχει υποβληθεί στον Φ.Δ. αίτημα για γνωμοδότηση επί της Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης του έργου Αιολικό Πάρκο ισχύος 3,00 MW στη θέση "ΜΑΥΡΟΝΤΙΡΙ" της Δ.Ε. Αρριανών του Δήμου Αρριανών της ΠΕ Ροδόπης της ΜΙΚΡΟΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΕΕ.

Ο Προέδρος Δ.Σ, έδωσε τον λόγο στην κ. Ζακκάκ η οποία παρουσίασε την εισήγηση της που είχε σταλεί στα μέλη του Δ.Σ μέσω της ηλεκτρονικής αλληλογραφίας του Φ.Δ. και δίνεται αναλυτικά στο παράρτημα του παρόντος πρακτικού.

Στην συνέχεια, μετά από διαλογική συζήτηση, το σώμα λαμβάνοντας υπ' όψη την εισήγηση

αποφάσισε ομόφωνα

να γνωμοδοτήσει **αρνητικά** επί της Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης του έργου Αιολικό Πάρκο ισχύος 3,00 MW στη θέση "ΜΑΥΡΟΝΤΙΡΙ" της Δ.Ε. Αρριανών του Δήμου Αρριανών της ΠΕ Ροδόπης της ΜΙΚΡΟΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΕΕ.

Η απόφαση αυτή πήρε τον αριθμό **1450/2021**

Θέμα 8. Γνωμοδότηση επί της Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης του έργου Αιολικό Πάρκο ισχύος 3,00 MW στη θέση "ΡΑΧΗ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΥ" της Δ.Ε. Φιλλύρας του Δήμου Αρριανών της ΠΕ Ροδόπης της ΑΓΓΕΛΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ & ΣΙΑ ΕΕ. (Εισηγήτρια Σ. Ζακκάκ)

Ο πρόεδρος του Δ.Σ ενημέρωσε τα μέλη του Δ.Σ ότι έχει υποβληθεί στον Φ.Δ. αίτημα για γνωμοδότηση επί της Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης του έργου Αιολικό Πάρκο ισχύος 3,00 MW στη θέση "ΡΑΧΗ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΥ" της Δ.Ε. Φιλλύρας του Δήμου Αρριανών της ΠΕ Ροδόπης της ΑΓΓΕΛΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ & ΣΙΑ ΕΕ. Ο Προέδρος Δ.Σ, έδωσε τον λόγο στην κ. Ζακκάκ η οποία παρουσίασε την εισήγηση της που είχε σταλεί στα μέλη του Δ.Σ μέσω της ηλεκτρονικής αλληλογραφίας του Φ.Δ. και δίνεται αναλυτικά στο παράρτημα του παρόντος πρακτικού.

Στην συνέχεια, μετά από διαλογική συζήτηση, το σώμα λαμβάνοντας υπ' όψη την εισήγηση

αποφάσισε ομόφωνα

να γνωμοδοτήσει **αρνητικά** επί της Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης του έργου Αιολικό Πάρκο ισχύος 3,00 MW στη θέση "ΡΑΧΗ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΥ" της Δ.Ε. Φιλλύρας του Δήμου Αρριανών της ΠΕ Ροδόπης της ΑΓΓΕΛΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ & ΣΙΑ ΕΕ.

Η απόφαση αυτή πήρε τον αριθμό **1451/2021**

Θέμα 9. Αίτημα για παραχώρηση ορνιθολογικών δεδομένων για την εκπόνηση ειδικών εκθέσεων αξιολόγησης (ΕΟΑ) αιολικών πάρκων στις θέσεις «Μαγούλα-Καζάκου» και «Ραγοβίτσα» Δήμου Αλεξανδρούπολης, Περιφερειακής Ενότητας Έβρου (Εισηγήτρια Σ. Ζακκάκ)

Η κ. Ζακκάκ ενημέρωσε τα μέλη του Δ.Σ ότι η εταιρία «Αιολική Αισύμης ΙΚΕ» με το Α.Π. 005Α/04-10-2021 έγγραφό της, αιτείται τη διάθεση στοιχείων τηλεμετρίας αναφορικά με τις μετακινήσεις των ειδών Μαυρόγυπας, Όρνιο και Ασπροπάρης σε ακτίνα 2χλμ από τα σημεία εγκατάστασης των Α/Γ των ΑΣΠΗΕ στις θέσεις «Μαγούλα-Καζάκου» και «Ραγοβίτσα» Δήμου Αλεξανδρούπολης, Περιφερειακής Ενότητας Έβρου.

Ο Φορέας Διαχείρισης μπορεί να διαθέσει μόνο δεδομένα που αφορούν τους πομπούς Μαυρόγυπα που προμηθεύτηκε στο πλαίσιο των προγραμμάτων ΕΠΠΕΡΑΑ και ΥΜΕΠΕΡΑΑ, καθώς οι υπόλοιποι πομποί είναι του προγράμματος LIFE Re-Vultures και δεν έχει δικαίωμα διάθεσης των στοιχείων σε τρίτους.

Βάσει των απαντήσεων που έχει δώσει ο Φορέας Διαχείρισης σε αντίστοιχα προηγούμενα αιτήματα εταιριών και άλλων φορέων και δεδομένου ότι τα δεδομένα τηλεμετρίας που διαθέτει ο Φορέας

Διαχείρισης είναι απαραίτητα για την κατά το δυνατό ακριβέστερη εκτίμηση των επιπτώσεων από την εγκατάσταση ΑΣΠΗΕ, προτείνεται να παρασχεθούν τα παρακάτω στοιχεία δορυφορικής τηλεμετρίας για τους Μαυρόγυπες που φέρουν πομπό στο πλαίσιο υλοποίησης των προγραμμάτων ΕΠΠΕΡΑΑ και ΥΜΕΠΕΡΑΑ:

1. Πίνακας παρουσίας κάθε πουλιού ανά ημέρα σε ακτίνα 250χλμ και 2χλμ από τη θέση των Α/Γ (κωδικοί πουλιών ανά ημέρα καταγραφής) και αντίστοιχο πεδίο που δηλώνει την πιθανή δραστηριότητα του πουλιού (feeding/standing, moving, roosting). Ως «feeding/standing» ορίζονται τα πουλιά με ταχύτητα $<0.83\text{m/s}$ ή 3km/h = πιθανή τροφοληψία ή ημερήσια κούρνια). Ως «roosting» ορίζονται τα πουλιά που διανυκτέρευσαν στην περιοχή.
2. Χάρτης με τα ίχνη των διελεύσεων των πουλιών σε ακτίνα 2χλμ από τις προτεινόμενες θέσεις εγκατάστασης των Α/Γ, καθώς και τα σημεία (στιγμάτα παρουσίας) που εμπίπτουν εντός ακτίνας 250m.
3. Πίνακας με αναλυτικά στοιχεία για τους δορυφορικούς πομπούς (πόσοι πομποί έχουν τοποθετηθεί και σε πόσα πουλιά, χρονική περίοδος λειτουργίας, ώρες λειτουργίας ανά ημέρα)
4. Άλλες πληροφορίες όπως αδημοσίευτες θέσεις φωλιάσματος σημαντικών αρπακτικών στην περιοχή των έργων
5. Επικαιροποιημένο πίνακα ανευρέσεων νεκρών αρπακτικών πουλιών στην περιοχή του Έβρου – Ροδόπης από προσκρούσεις με Α/Γ ή άλλες υποδομές.

Τα στοιχεία θα δοθούν με τη διευκρίνιση ότι, δεδομένου ότι οι πομποί καταγράφουν τη θέση του πουλιού ανά 3 λεπτά το μέγιστο, οποιαδήποτε εκτίμηση της συχνότητας διελεύσεων αφορά μικρότερη έκταση από αυτή της περιμέτρου 2χλμ από τις Α/Γ (πχ μικρότερη ζώνη γύρω από τις Α/Γ), δε μπορεί παρά να είναι ενδεικτική και χαμηλότερη της πραγματικής, δεδομένου ότι η πιθανότητα η στιγμή καταγραφής της θέσης να συμπίσει με τη στιγμή κατά την οποία το πουλί διέρχεται από μία συγκεκριμένη υπο-περιοχή είναι πολύ μικρή, ενώ παράλληλα καταγράφονται οι μετακινήσεις μόνο ενός μικρού υποσυνόλου του πληθυσμού.

Προτείνεται η χορήγηση της παραπάνω πληροφορίας υπό τους όρους και περιορισμούς της απόφασης 432/2014 της 65ης/12-8-2014 συνεδρίασης του Δ.Σ. σχετικά με «Υιοθέτηση πρωτοκόλλου για τα Πνευματικά Δικαιώματα που αφορούν τα Παραδοτέα Προϊόντα και τα Πρωτογενή Δεδομένα που χειρίζεται ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς-Λευκίμης-Σουφλίου».

Στην συνέχεια, μετά από διαλογική συζήτηση, το σώμα λαμβάνοντας υπ' όψη την εισήγηση

αποφάσισε ομόφωνα

τη διάθεση των ορνιθολογικών δεδομένων στην εταιρία «Αιολική Αισύμης ΙΚΕ» για την εκπόνηση ειδικών εκθέσεων αξιολόγησης (ΕΟΑ) αιολικών πάρκων στις θέσεις «Μαγούλα-Καζάκου» και «Ραγοβίτσα» Δήμου Αλεξανδρούπολης, Περιφερειακής Ενότητας Έβρου υπό τους όρους και περιορισμούς της απόφασης 432/2014 της 65ης/12-8-2014 συνεδρίασης του Δ.Σ. σχετικά με «Υιοθέτηση πρωτοκόλλου για τα Πνευματικά Δικαιώματα που αφορούν τα Παραδοτέα Προϊόντα και τα Πρωτογενή Δεδομένα που χειρίζεται ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς-Λευκίμης-Σουφλίου».

Η απόφαση αυτή πήρε τον αριθμό **1452/2021**

Θέμα 10. Αίτημα για παραχώρηση ορνιθολογικών δεδομένων για την εκπόνηση ειδικής οικολογικής αξιολόγησης (ΕΟΑ) για ΑΣΠΗΕ στη θέση «ΚΥΔΩΝΙΑ» (Εισηγήτρια Σ. Ζακκάκ)

Η κ. Ζακκάκ ενημέρωσε τα μέλη του Δ.Σ ότι η εταιρία ΟΙΚΟΜ Μελετητική Περιβάλλοντος Ε.Π.Ε, με το Α.Π. 308/2021 έγγραφό της, αιτείται τη διάθεση πρόσφατων αδημοσίευστων στοιχείων/ δεδομένων που διαθέτει ο Φορέας Διαχείρισης για την ορνιθοπανίδα σε προτεινόμενη περιοχή εγκατάστασης ενός ΑΣΠΗΕ και άλλα στοιχεία που μπορούν να αξιοποιηθούν. Τα παραπάνω στοιχεία θα χρησιμοποιηθούν στο πλαίσιο σύνταξης της Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης που θα εκπονηθεί για το παραπάνω έργο.

Πιο συγκεκριμένα, ζητά τα παρακάτω στοιχεία:

1. Πίνακα με αναλυτικά στοιχεία για τους δορυφορικούς πομπούς (αν είναι δυνατόν, να αναφέρεται και πόσες ημέρες ήταν ενεργός ο κάθε πομπός).
2. Πίνακα παρουσίας κάθε πτηνού σε ακτίνα 2km από τις θέσεις Α/Γ (κωδικός πτηνού ανά ημέρα καταγραφής) και αντίστοιχο πεδίο που θα δηλώνεται η πιθανή δραστηριότητα του πτηνού (standing, moving, roosting κοκ.).
3. Πίνακα παρουσίας κάθε πτηνού σε ακτίνα ως 250m από τις θέσεις Α/Γ (και ύψος πάνω από το έδαφος), και αντίστοιχο πεδίο που θα δηλώνεται η πιθανή δραστηριότητα του πτηνού (standing, moving, roosting κοκ.).
4. Συνοπτικό χάρτη σε jpeg που να διακρίνονται τα ίχνη των διελεύσεων σε μια ακτίνα 2km από τις θέσεις των Α/Γ καθώς και τα σημεία (στιγμάτα παρουσίας) που εμπίπτουν εντός ακτίνας 250m. *Στην περίπτωση που από τη μεγάλη συσσώρευση των δεδομένων διελεύσεων «σκιάζεται» ολόκληρος ο χάρτης (και δεν διακρίνεται τίποτα), θα μπορούσε η αποτύπωση να αφορά ένα πιο περιορισμένο χρονικό διάστημα (πχ. το έτος 2020).*
5. Συνοπτικό χάρτη αποτύπωσης είτε των στιγμάτων είτε των ιχνών σε πιο ευρεία κλίμακα, πχ. σε ακτίνα 10km. *Στην περίπτωση που από τη μεγάλη συσσώρευση των δεδομένων διελεύσεων «σκιάζεται» ολόκληρος ο χάρτης (και δεν διακρίνεται τίποτα), θα μπορούσε η αποτύπωση να αφορά ένα πιο περιορισμένο χρονικό διάστημα (πχ. το έτος 2020).*
6. Συνοπτικούς χάρτες όπου να αποτυπώνεται με κάποιο τρόπο η συχνότητα ή ένταση του κουρνιάσματος και της τροφοληψίας από άτομα πτωματοφάγων. Προτείνεται αυτό να αποτυπώνεται σε μια κλίμακα απόστασης ~10km από θέσεις Α/Γ.
7. Άλλες πληροφορίες όπως αδημοσίευτες θέσεις φωλιάσματος σημαντικών αρπακτικών, πχ. σε ακτίνα 5km

Ο Φορέας Διαχείρισης μπορεί να διαθέσει μόνο δεδομένα που αφορούν τους πομπούς Μαυρόγυπα που προμηθεύτηκε στο πλαίσιο των προγραμμάτων ΕΠΠΕΡΑΑ και ΥΜΕΠΠΕΡΑΑ, καθώς οι υπόλοιποι πομποί είναι του προγράμματος LIFE Re-Vultures και δεν έχει δικαίωμα διάθεσης των στοιχείων σε τρίτους.

Δεδομένου ότι

1. τα δεδομένα, τη διάθεση των οποίων των οποίων αιτείται ο ενδιαφερόμενος, δεν περιέχουν ευαίσθητη χωρική περιβαλλοντική πληροφορία, παρά μόνο δίνουν τη γενική εικόνα της χρήσης του χώρου περιμετρικά της προτεινόμενης θέσης εγκατάστασης του ΑΣΠΗΕ από είδη του παραρτήματος Ι της 147/2009
2. τα δεδομένα τηλεμετρίας που διαθέτει ο Φορέας Διαχείρισης, είναι απαραίτητα για την κατά το δυνατό ακριβέστερη εκτίμηση των επιπτώσεων από την εγκατάσταση ΑΣΠΗΕ στα συγκεκριμένα είδη

εισηγούμαι θετικά για τη χορήγηση των παραπάνω δεδομένων στην εταιρία ΟΙΚΟΜ.

Τα στοιχεία θα δοθούν με τη διευκρίνιση ότι, δεδομένου ότι οι πομποί καταγράφουν τη θέση του πουλιού ανά 3 λεπτά το μέγιστο, οποιαδήποτε εκτίμηση της συχνότητας διελεύσεων αφορά μικρότερη έκταση από αυτή της περιμέτρου 2χλμ από τις Α/Γ (πχ μικρότερη ζώνη γύρω από τις Α/Γ), δε μπορεί παρά να είναι ενδεικτική και χαμηλότερη της πραγματικής, δεδομένου ότι η πιθανότητα η στιγμή καταγραφής της θέσης να συμπίσει με τη στιγμή κατά την οποία το πουλί διέρχεται από μία συγκεκριμένη υπο-περιοχή είναι πολύ μικρή, ενώ παράλληλα καταγράφονται οι μετακινήσεις μόνο ενός μικρού υποσυνόλου του πληθυσμού.

Προτείνεται η χορήγηση της παραπάνω πληροφορίας υπό τους όρους και περιορισμούς της απόφασης 432/2014 της 65ης/12-8-2014 συνεδρίασης του Δ.Σ. σχετικά με «Υιοθέτηση πρωτοκόλλου για τα Πνευματικά Δικαιώματα που αφορούν τα Παραδοτέα Προϊόντα και τα Πρωτογενή Δεδομένα που χειρίζεται ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς-Λευκίμης-Σουφλίου».

Στην συνέχεια, μετά από διαλογική συζήτηση, το σώμα λαμβάνοντας υπ' όψη την εισήγηση

αποφάσισε ομόφωνα

τη διάθεση των ορνιθολογικών δεδομένων στην εταιρία ΟΙΚΟΜ Μελετητική Περιβάλλοντος Ε.Π.Ε για την εκπόνηση για την εκπόνηση ειδικής οικολογικής αξιολόγησης (ΕΟΑ) για ΑΣΠΗΕ στη θέση «ΚΥΔΩΝΙΑ» υπό τους όρους και περιορισμούς της απόφασης 432/2014 της 65ης/12-8-2014 συνεδρίασης του Δ.Σ. σχετικά με «Υιοθέτηση πρωτοκόλλου για τα Πνευματικά Δικαιώματα που αφορούν τα Παραδοτέα Προϊόντα και τα Πρωτογενή Δεδομένα που χειρίζεται ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς-Λευκίμης-Σουφλίου».

Η απόφαση αυτή πήρε τον αριθμό **1453/2021**

Θέμα 11. Αίτημα της εταιρίας Χ. ΡΟΚΑΣ Α.Β.Ε.Ε. για επαναναξιολόγηση υπ' αριθμ. 75/04-02-2021 γνωμοδότησης του Φορέα Διαχείρισης επί της Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Μ.Π.Ε.) για την κατασκευή και λειτουργία των έργων: «Αιολικός σταθμός παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, ισχύος 36MW, στη θέση «ΑΜΜΟΥΔΑ – ΜΕΓΑΛΗ ΡΑΧΗ - ΚΑΠΕΤΑΝΑΙΟΣ» και συνοδά έργα βελτίωσης – διάνοιξης οδοποιίας πρόσβασης και κατασκευής δικτύου μέσης τάσης μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας, εντός των διοικητικών ορίων του Δήμου Αρριανών, Π.Ε. Ροδόπης βάσει νεότερων στοιχείων (Εισηγήτρια Σ. Ζακκάκ)

Η κ. Ζακκάκ εισηγήθηκε το θέμα και ενημέρωσε τα μέλη του Δ.Σ ότι η εταιρία Χ. ΡΟΚΑΣ ΑΒΕΕ, με το υπ' αριθμ. Ε425/29-09-2021 έγγραφό της κατέθεσε συμπληρωματικά στοιχεία του φακέλου Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ) για τον ΑΣΠΗΕ «Αμμούδα» στη θέση «Αμμούδα-Μεγάλη Ράχη-Καπεταναίος», Δήμου Αρριανών, ΠΕ Ροδόπης, συνολικής ισχύος 36MW και αιτείται την επαναναξιολόγηση της Α.Π 075/04-02-2021 γνωμοδότηση του Φορέα Διαχείρισης.

Ο Φορέας Διαχείρισης στην Α.Π 075/04-02-2021 γνωμοδότησή του για το εν λόγω έργο, είχε γνωμοδοτήσει **θετικά** για την εγκατάσταση των Α/Γ 1, 2, 3 και 4, υπό όρους και **αρνητικά** για την εγκατάσταση των Α/Γ 5, 6, 7, 8 και 9, με αιτιολόγηση που αναπτύσσεται στη γνωμοδότηση και βασίζεται τόσο τα δεδομένα που παρουσιάζονται στην ΕΟΑ, όσο και σε δεδομένα τηλεμετρίας, και η οποία συνοψίζεται στα κάτωθι:

α) η χρήση του χώρου από το Μαυρόγυπα και το Όρνιο στο νοτιοανατολικό πολύγωνο του ΑΣΠΗΕ (Α/Γ 5, 6, 7, 8 και 9) είναι συστηματική, με σημαντική συχνότητα διελεύσεων,

β) στο νοτιοανατολικό πολύγωνο του ΑΣΠΗΕ έχει καταγραφεί συστηματική παρουσία Φιδαιτού και Γερακαετού που αποτελούν είδη χαρακτηρισμού της ΖΕΠ GR1130011 ή/και είδη του παραρτήματος Ι της οδηγίας 2009/147/ΕΕ και

γ) τα προτεινόμενα στην ΕΟΑ μέτρα αντιμετώπισης πιθανών επιπτώσεων δε διασφαλίζουν την άμβλυνση των επιπτώσεων στο νοτιοανατολικό πολύγωνο

Βάσει του νέου σχεδιασμού που κατέθεσε η εταιρία, τροποποιείται ο αρχικός σχεδιασμός του έργου **καταργώντας τις Α/Γ 2 και 3** από το δυτικό τμήμα του ΑΣΠΗΕ. Επιπλέον, για το μετριασμό των επιπτώσεων του έργου, στην Τεχνική Έκθεση που συνοδεύει το έγγραφο του φορέα του έργου, προτείνεται η **εγκατάσταση αυτοματοποιημένου συστήματος αποτροπής προσκρούσεων στις Α/Γ 5, 6, 7, 8 και 9** για την εγκατάσταση των οποίων ο Φορέας Διαχείρισης είχε γνωμοδοτήσει αρνητικά.

Η προτεινόμενη τροποποίηση που αφορά την αφαίρεση των Α/Γ 2 και 3 του υπό εξέταση έργου, όπως αναφέρεται στο έγγραφο του φορέα του έργου, δεν πραγματοποιείται για λόγους που σχετίζονται άμεσα με την αξιολόγηση των επιπτώσεων επί της ορνιθοπανίδας. Σύμφωνα με την Α.Π 075/04-02-2021 γνωμοδότησή μας οι παραπάνω Α/Γ αναμένεται να έχουν επιπτώσεις που δύναται να μετριαστούν με λήψη των απαραίτητων μέτρων.

Σχετικά με την εγκατάσταση συστήματος αποτροπής προσκρούσεων που προτείνεται στη μελέτη, ειδικότερα για το νοτιοανατολικό πολύγωνο, (Α/Γ 5, 6, 7, 8 και 9), σύμφωνα με όσα αναφέρονται και στην Α.Π 075/04-02-2021 γνωμοδότηση, δεν εκτιμάται πως θα συμβάλει στην άμβλυνση των επιπτώσεων, λόγω των συχνών διελεύσεων των πουλιών από την περιοχή. Συγκεκριμένα αναφέρεται ότι **«Τα συστήματα αποτροπής προσκρούσεων, τα οποία λειτουργούν με την εκπομπή ηχητικών σημάτων που αποσκοπούν στην εκτροπή της πορείας των πουλιών έτσι ώστε να μην προσκρούσουν στις Α/Γ, και αυτόματη ρύθμιση λειτουργίας Α/Γ (με περιοδική επιβράδυνση των ροτόρων ή και παύση) όταν αυτό απαιτείται, θα μπορούσαν να αποτελέσουν λύση σε περιοχές με χαμηλή πυκνότητα Α/Γ, από τις οποίες τα πουλιά δε διέρχονται με μεγάλη συχνότητα».**

Στην ΕΟΑ, όπως και στην υπό εξέταση υποβληθείσα Τεχνική Έκθεση, τονίζεται η αποτελεσματικότητα των συστημάτων αποτροπής προσκρούσεων. Ωστόσο, όπως αναφέρεται και στη γνωμοδότηση του Φορέα Διαχείρισης για το εν λόγω έργο, **«σε περιοχές με έντονο ανάγλυφο, όπως η θέση του εν λόγω ΑΣΠΗΕ, είναι αμφίβολη, αφού σε πολλές περιπτώσεις τα πουλιά προσεγγίζουν τις Α/Γ από χαμηλότερο επίπεδο (κοιλιάδες), το οποίο αδυνατούν να καλύψουν οι κάμερες και όταν βρίσκεται πια εντός του πεδίου ανίχνευσης των καμερών, δεν είναι βέβαιο ότι οι ενέργειες του συστήματος θα εκτελεστούν έγκαιρα ώστε να αποφευχθεί η σύγκρουση. Επιπλέον, η αποτελεσματικότητά τους εξαρτάται άμεσα από τις επικρατούσες συνθήκες ορατότητας στον περίγυρο της Α/Γ. Σε συνθήκες μειωμένης ορατότητας (βροχόπτωση, χαμηλή νέφωση, ομίχλη, καταιγίδα), συνθήκες συνήθεις στην περιοχή της Θράκης, υπό τις οποίες αυξάνονται οι πιθανότητες να λάβουν χώρα προσκρούσεις πουλιών σε Α/Γ, το σύστημα δεν μπορεί να λειτουργήσει αποτελεσματικά. Η αδυναμία λειτουργίας του εξαιτίας περιορισμένης ορατότητας, ενισχύεται σημαντικά τους χειμερινούς μήνες λόγω διαρκούς παγετού στα ορεινά των Π.Ε. Έβρου και Ροδόπης, όπου κρίνεται απαραίτητη η αξιολόγηση της λειτουργίας και της απόδοσης τους».**

Τα αποτελέσματα που αναφέρονται, βάσει βιβλιογραφίας, στην Τεχνική Έκθεση για 63% ανιχνευσιμότητα ανά κλάση απόστασης πτήσης και 80% αθροιστικά είναι αρκετά ικανοποιητικά, αν και θα πρέπει να υπάρξουν αντίστοιχες εκτιμήσεις για την περιοχή της Θράκης με βάση τις ιδιαιτερότητές της. Ωστόσο, θα πρέπει να τονίσουμε ότι ακόμα και με βελτιστοποίηση της αποτελεσματικότητας των συστημάτων αποτροπής προσκρούσεων, σε βαθμό που να επιτυγχάνονται πραγματικά υψηλά ποσοστά ανιχνευσιμότητας των πουλιών και αποτροπής της πρόσκρουσης, **παραμένουν οι εξίσου σημαντικές επιπτώσεις από εκτοπισμό, οι οποίες αναμένεται να αυξηθούν με τη λειτουργία του συστήματος.** Σύμφωνα με όσα αναφέρονται στην ΕΟΑ του υπό εξέταση έργου, **«Με την εφαρμογή του μέτρου, θα μειωθεί επαρκώς το πλήθος των διελεύσεων πτωματοφάγων σε μεγάλη εγγύτητα με τις πτερωτές των συγκεκριμένων Α/Γ, και αντίστοιχα το ρίσκο πρόσκρουσης».** Συνεπώς, **έχοντας ως στόχο τη μείωση του ρίσκου πρόσκρουσης οδηγούμαστε σε εκτόπιση της ορνιθοπανίδας (habitat displacement) (ΚΥΑ**

8353/276/Ε103/2012 αρ.5Β) και πιθανές μεταβολές στις μετακινήσεις των πουλιών. Όπως αναφέρεται και στη γνωμοδότηση του Φορέα Διαχείρισης, «οι επιπτώσεις των μεταβολών αυτών δε μπορούν να αποτιμηθούν επαρκώς με την εκτίμηση της απολεσθείσας επιφάνειας σε τετραγωνικά μέτρα, όπως γίνεται στην ΕΟΑ, δεδομένης της εξάρτησης των μεγάλων πτωματοφάγων πουλιών από το ανάγλυφο και τα ρεύματα του αέρα για τη μετακίνησή τους, η οποία μπορεί να καθιστά παρακείμενες περιοχές λιγότερο κατάλληλες».

Ο υπό εξέταση ΑΣΠΗΕ προτείνεται να εγκατασταθεί εντός Ζώνης Ειδικής Προστασίας, στην οποία υπάρχει ήδη μεγάλος αριθμός εν λειτουργία Α/Γ, με επιβεβαιωμένες δυσμενείς επιπτώσεις στο προστατευτέο αντικείμενο, τόσο όσον αφορά περιστατικά πρόσκρουσης, όσο και εκτοπισμού. Συνεπώς, η εγκατάσταση των Α/Γ 5, 6, 7, 8 και 9 αναμένεται να δράσει σωρευτικά, συμβάλλοντας στην ήδη επιβαρυνόμενη κατάσταση της ευρύτερης περιοχής. Η αφαίρεση των Α/Γ 2 και 3 από το ανατολικό πολύγωνο, όπου αναμένεται να υπάρξουν ηπιότερες επιπτώσεις οι οποίες δύναται να αμβλυνθούν, δε μπορεί να αντισταθμίσει τις επιπτώσεις από την εγκατάσταση των πέντε Α/Γ του ανατολικού πολυγώνου όπου η κίνηση των πουλιών είναι αυξημένη. Για αυτό τους παραπάνω λόγους ο Φορέας Διαχείρισης διατηρεί τις απόψεις που κατέθεσε με την Α.Π. 075/04-02-2021 γνωμοδότησή του για το εν λόγω έργο.

Στην συνέχεια, μετά από διαλογική συζήτηση, το σώμα λαμβάνοντας υπ' όψη την εισήγηση

αποφάσισε ομόφωνα

διατηρεί τις απόψεις που κατέθεσε με την Α.Π. 075/04-02-2021 γνωμοδότησή του για το εν λόγω έργο.

Η απόφαση αυτή πήρε τον αριθμό **1454/2021**

Θέμα 12. Γνωμοδότηση για ΕΟΑ για διενέργεια ερευνητικών εργασιών σε κοίτασμα βιομηχανικού ορυκτού, στη θέση «Αγρόκτημα Κέραμος», Τ.Κ. Φυλακίου, Ορεστιάδας, Παραποτάμιο Δάσος Βορείου Έβρου και Άρδα, GR 1110008 (Εισηγητής Στ. Τσιαντικούδης)

Το θέμα δεν συζητήθηκε

Θέμα 13. Γνωμοδότηση για ΕΟΑ για κτηνοτροφική εγκατάσταση δυναμικότητας 50 αγελάδων ελευθέρως βοσκής της κας Χατζή Ζεϊνέπ στην περιοχή Νέας Σάντας, Δήμου Μαρώνιας-Σαπών, ΠΕ Ροδόπης, Κοιλιάδα Φιλιούρη, GR 1130011 (Εισηγητής Στ. Τσιαντικούδης)

Το θέμα εισηγήθηκε ο κ. Στ. Τσιαντικούδης και ενημέρωσε τα μέλη του Δ.Σ. για την γνωμοδότηση που ζητείται από το Τμήμα Περιβάλλοντος & Υδροοικονομίας, Π.Ε. Ροδόπης για το έργο του θέματος. Παρουσίασε συμπληρωμένο το «τυποποιημένο έντυπο αξιολόγησης / γνωμοδότησης ΕΟΑ έργων και δραστηριοτήτων κατηγορίας Β» με το οποίο γνωμοδοτεί ο Φορέας Διαχείρισης για παρόμοια έργα και δραστηριότητες σύμφωνα και με την ΚΥΑ 52983/1952 (ΦΕΚ 2436/Β/27 – 09 – 2013 και τον νόμο 4519/2018.

Ανέφερε ότι η μονάδα εντάσσεται στην κατηγορία Β', ομάδα 7η «Πτηνοκτηνοτροφικές εγκαταστάσεις», α/α: Εγκαταστάσεις εκτροφής βοοειδών (μοσχάρια πάχυνσης, αγελάδες κ.λπ.).

Η κατασκευή του βουστασίου θα είναι ξύλινη με επικάλυψη λαμαρίνας, στέγη λαμαρίνας εμβαδού Ε = 250,00 τ.μ.

Επειδή πρόκειται για μια σχετικά μικρή κατασκευή με πρόχειρα υλικά χωρίς την ύπαρξη μηχανολογικού εξοπλισμού, δεν εκπέμπει βιομηχανικούς αέριους ρύπους και επίσης δεν παράγονται χημικά απόβλητα.

Τα μόνα απόβλητα είναι τα παράγωγα των ζώων (κοπριά) και τα υγρά απόβλητα τα οποία όμως δεν προκαλούν μόλυνση στο γύρω περιβάλλον καθώς αναμειγνύονται με την υπόλοιπη κοπριά και την θερμή στρωμή και απορροφούνται από το χρησιμοποιούμενο άχυρο.

Η χρήση αγροτικών μηχανημάτων είναι μόνο η αναγκαία που απαιτείται για την μεταφορά ζώων, ζωοτροφής και απομάκρυνσης των ζωικών αποβλήτων.

Τα παραγόμενα στερεά απόβλητα της μονάδας θα απομακρύνονται συστηματικά από τον χώρο διαβίωσης των ζώων με μηχανικά μέσα ή χειρωνακτικά. Στη συνέχεια θα εναποτίθενται στον ορισμένο χώρο της κοπροσωρού για να αδρανοποιηθούν μετά από ορισμένο χρονικό διάστημα. Η κοπροσωρός θα έχει εμβαδό $E = 50 \text{ τ.μ.}$ με περιμετρικό τοίχιο από λαμαρίνες ύψους $1,50 \text{ μ.}$

Η μονάδα δεν αναμένεται να προκαλεί άλλες αρνητικές επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον εφόσον ο ιδιοκτήτης της τηρεί τα μέτρα για τον καθαρισμό και την συντήρηση της.

Για την μείωση των τυχόν αρνητικών επιπτώσεων από την λειτουργία της μονάδας:

- Τα οργανικά και άλλα απόβλητα που θα προκύπτουν από την μονάδα να μην απορρίπτονται σε τυχόν κοντινά ρέματα και άλλους υδάτινους αποδέκτες για αποφυγή μόλυνσης του νερού.
- Τα μη οργανικά υλικά (πλαστικά, μεταλλικά και συνθετικά αντικείμενα), επίσης να συγκεντρώνονται σε κατάλληλο σημείο της μονάδας και ανά περιοδικά διαστήματα να απομακρύνονται σε κάδους απορριμμάτων ή σε χώρους διάθεσης απορριμμάτων κατάλληλους, εκτός της κτηνοτροφικής μονάδας.

Εισηγείται θετικά για την ΕΟΑ της κτηνοτροφικής μονάδας της κ. Χατζή Ζεϊνέπ δυναμικότητας 50 αγελάδων ελευθέρως βοσκής.

Στη συνέχεια ο Πρόεδρος κάλεσε τα μέλη να ψηφίσουν

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω,

το σώμα μετά από διαλογική συζήτηση

αποφάσισε ομόφωνα

ότι συμφωνεί με την εισήγηση και γνωμοδοτεί θετικά για την κτηνοτροφική μονάδα δυναμικότητας 50 αγελάδων ελευθέρως βοσκής της κας Χατζή Ζεϊνέπ

Η απόφαση αυτή πήρε τον αριθμό **1455/2021**

Θέμα 14. Επικύρωση πρακτικού επιτροπής παρακολούθησης – παραλαβής για την προμήθεια οχήματος 4x4 (ΑΔΑΜ σύμβασης: 21SYMV009108556 2021-08-25) (Εισηγητής Στ. Τσιαντικούδης)

Το θέμα εισηγήθηκε ο κ. Στ. Τσιαντικούδης και ενημέρωσε τα μέλη του Δ.Σ. για ένα ενημερωτικό ηλεκτρονικό μήνυμα που απέστειλε η εταιρεία ΑΦΟΙ ΣΑΡΑΚΑΚΗ ΑΕΒΜΕ σχετικά με μερικές τροποποιήσεις

σε ηλεκτρονικό εξοπλισμό που διαθέτει το υπό προμήθεια όχημα ΦΙΧ τύπου 4x4 μάρκας Mitsubishi L200 έκδοση Intense plus double cab.

Για την αξιολόγηση του ηλεκτρονικού μηνύματος συνεδρίασε η επιτροπή παρακολούθησης – παραλαβής μετά από πρόσκληση. Ο κ. Τσιαντικούδης κατέθεσε προς τα μέλη του Δ.Σ. το πρακτικό της επιτροπής για επικύρωση:

ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΛΑΒΗΣ
ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟ ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟΥ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΑΔΕΛΦΟΙ ΣΑΡΑΚΑΚΗ ΑΕΒΜΕ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΕΝΟΣ (1) ΟΧΗΜΑΤΟΣ ΦΙΧ ΤΥΠΟΥ 4Χ4
ΜΕ ΔΙΠΛΗ ΚΑΜΠΙΝΑ

Στη Δαδιά, σήμερα Τετάρτη 6 – 10 – 2021 και ώρα 9:00 π.μ. συνεδρίασαν (μετά την υπ’ αριθμ. 813/5 – 10 – 2021 πρόσκληση) τα τρία μέλη της Επιτροπής Παρακολούθησης – παραλαβής του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου του συνοπτικού διαγωνισμού για την «Προμήθεια ενός (1) οχήματος ΦΙΧ τύπου 4x4 με διπλή καμπίνα» που ορίστηκε σύμφωνα με την υπ’ αριθ. 1379/2021 απόφαση της 162ης/23 – 03 – 2021 συνεδρίασης του Δ.Σ. και αποτελείται από τους:

Τσιαντικούδη Σταύρο (Πρόεδρος)

Τζιαμπάζη Ιωάννη (τακτικό μέλος)

Χαλιβελέντζιο Αθανάσιο (τακτικό μέλος)

για τον έλεγχο ενημερωτικού ηλεκτρονικού μηνύματος της εταιρείας.

Στο από 23/09/2021 ενημερωτικό email της εταιρείας αναφέρεται ότι:

«από το καλοκαίρι του 2020 εξελίσσεται μια κρίση διαρκείας σε παγκόσμια κλίμακα λόγω της έλλειψης που έχει παρουσιαστεί στους ημιαγωγούς. Στο σύνολο τους όλοι οι κατασκευαστές αυτοκινήτων έχουν προχωρήσει σε έκτακτες ενέργειες είτε περιορίζοντας την παραγωγή τους είτε προχωρώντας σε μακροχρόνιες παύσεις. Η Mitsubishi Motors με στόχο την ικανοποίηση των πελατών επέλεξε να πραγματοποιήσει αναπροσαρμογή του βασικού εξοπλισμού του L200 ώστε να αφαιρεθούν τα ηλεκτρονικά είδη που βρίσκονται σε έλλειψη λόγω της κρίσης των ημιαγωγών. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την αφαίρεση της κάμερας με την οποία λειτουργεί το σύστημα Forward Collision Mitigation και το Lane Departure Warning. Ταυτόχρονα λόγω ελλείψεων στις οθόνες ψυχαγωγίας Smartphone link Display Audio (SDA) προχώρησε στην τοποθέτηση ενός νέου αναβαθμισμένου Infotainment με αναβαθμισμένες λειτουργίες καθώς και στην πρόσθετη τοποθέτηση συστήματος πλοήγησης. Οι παραπάνω προσαρμογές δεν ήταν προγραμματισμένες και η εναλλακτική λύση θα ήταν η ολική ακύρωση της παραγωγής των συγκεκριμένων οχημάτων μοντέλου Mitsubishi L200.»

Η επιτροπή συνεδριάζει προκειμένου να προβεί στον έλεγχο των παραπάνω αλλαγών που αναφέρονται από την εταιρεία και οι οποίες δεν οφείλονται σε υπαιτιότητα της αλλά ούτε σε υπαιτιότητα της αναθέτουσας αρχής.

Μετά την μελέτη και εξέταση των εν λόγω χαρακτηριστικών τα οποία τροποποιούνται (αφαιρούνται) λόγω των παραπάνω έκτακτων συνθηκών και αντικαθίστανται από αναβαθμισμένο Infotainment και τοποθέτηση συστήματος πλοήγησης, τα μέλη της επιτροπής

Εισηγούνται ομόφωνα προς το Διοικητικό Συμβούλιο του Φορέα Διαχείρισης Την συνέχιση της σύμβασης προμήθειας ενός (1) οχήματος μάρκας Mitsubishi L200 μοντέλου Intense plus double cab, καθώς από την εξέταση των αλλαγών δεν προκύπτει υποβάθμιση του ποσοτικού αντικειμένου της σύμβασης που να προκαλεί δυσχέρειες στην εκτέλεση των δράσεων του Φορέα Διαχείρισης με την χρήση του υπό προμήθεια οχήματος.

Η Επιτροπή ολοκλήρωσε τις εργασίες της και διαβιβάζει το παρόν πρακτικό στο Διοικητικό Συμβούλιο του Φορέα Διαχείρισης προς επικύρωση.

Στη συνέχεια ο Πρόεδρος κάλεσε τα μέλη να ψηφίσουν

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω,
το σώμα μετά από διαλογική συζήτηση

αποφάσισε ομόφωνα

ότι συμφωνεί με το πρακτικό παρακολούθησης – παραλαβής και την συνέχιση της σύμβασης προμήθειας του οχήματος.

Η απόφαση αυτή πήρε τον αριθμό **1456/2021**

Μη υπάρχοντων άλλων θεμάτων ο Πρόεδρος Δ.Σ κήρυξε την λήξη της συνεδρίασης

Τα Μέλη

Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

Πιστόλας Κωνσταντίνος

Σκαρτσή Θεοδώρα

Ποϊραζίδης Κωνσταντίνος

Βασιλάκης Δημήτριος

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΠΡΑΚΤΙΚΟΥ 172^{ΗΞ} ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ

Θέμα 5: Υπογραφή προγραμματικής σύμβασης με τον Δήμο Σουφλίου για υλοποίηση του έργου «Αποκατάσταση του περιβάλλοντα χώρου του κέντρου ενημέρωσης Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου» εφόσον ενταχθεί στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανατολική Μακεδονία Θράκη» και Άξονα προτεραιότητας: 2 «Βελτίωση της ελκυστικότητας της Περιφέρειας ως τόπου εγκατάστασης επιχειρήσεων και ατόμων» (Εισηγήτρια Α. Κωνσταντινίδου)

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ
(Βάσει του άρθρου 44 του Ν. 4412/2016)

για τη σύνταξη της μελέτης και την κατασκευή του έργου με τίτλο:
«ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ ΧΩΡΟΥ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΔΑΣΟΥΣ ΔΑΔΙΑΣ – ΛΕΥΚΙΜΗΣ – ΣΟΥΦΛΙΟΥ»

Του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς-Λευκίμης-Σουφλίου

Σήμερα την 29/ 10 / 2021

Οι Παρακάτω συμβαλλόμενοι:

1. **Ο Δήμος Σουφλίου** που εδρεύει στο Σουφλί και εκπροσωπείται από τον Παναγιώτη Καλακίκο, Δήμαρχο Σουφλίου (Φορέας Υλοποίησης) (1 ος Συμβαλλόμενος)
2. **Ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς-Λευκίμης-Σουφλίου** που εδρεύει στη Δαδιά και εκπροσωπείται κατά το νόμο από τον Κωνσταντίνο Ποϊραζίδη, Πρόεδρο Διοικητικού Συμβουλίου (Κύριος του Έργου) (2ος Συμβαλλόμενος).

Έχοντας υπόψη:

1. Τις Δ/ξεις του Ν.Δ.86/1969 «Δασικός Κώδικας» (ΦΕΚ 7/τ.Α'/18-1-69).
2. Τις Δ/ξεις των άρθρ. 15 & 16 του Ν. 998/1979 «Περί Προστασίας Δασών & Δασικών Εκτάσεων» (ΦΕΚ 289/τ.Α'/29-12-1979).
3. Τις διατάξεις του Ν.2503/1997 «Διοίκηση, οργάνωση, στελέχωση της Περιφέρειας, ρύθμιση θεμάτων για την αυτοδιοίκηση και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 107/τ.Α'/30-5-1997).
4. Τις Δ/ξεις του Ν.3208/2003 «Περί προστασίας των δασικών οικοσυστημάτων, κατάρτισης Δασολογίου, και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 303/τ.Α'/24-12-2003).
5. Τις διατάξεις του Ν.3861/2010 «Ενίσχυση της διαφάνειας με την υποχρεωτική ανάρτηση νόμων και πράξεων των κυβερνητικών, διοικητικών και αυτοδιοικητικών οργάνων στο διαδίκτυο «Πρόγραμμα Διαύγειας» και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 112/τ.Α'/13-7-2010).
6. Τις Δ/ξεις του Ν.3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης-Πρόγραμμα Καλλικράτης» (ΦΕΚ87/τ.Α'/7-6-2010) όπως τροποποιήθηκε και ισχύει σήμερα.
7. Τις Δ/ξεις του Π.Δ.142/2010 «Οργανισμός της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Μακεδονίας- Θράκης» (ΦΕΚ 235/τ.Α'/27-12-2010).
8. Τις διατάξεις του Ν.4314/2014 «Α) Για τη διαχείριση, τον έλεγχο και την εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την προγραμματική περίοδο 2014-2020 Β) Ενσωμάτωση της οδηγίας 2012/17 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13 ης Ιουνίου 2012 (ΕΕ L156/16.6.2012) στο ελληνικό δίκαιο τροποποίηση του ν. 3416/2005 (Α 297) και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 265/τ.Α'/23-12-2014) όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.
9. Τις Δ/ξεις του άρθρου 44 του Ν.4412/2016 «Κύρωση της κωδικοποίησης της Νομοθεσίας Κατασκευής Δημοσίων Έργων» (ΦΕΚ 147/τ.Α'/8-8-2016).
10. Την αριθμ. 14138/15-5-2017 απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών περί διορισμού Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Μακεδονίας Θράκης (ΦΕΚ 250/ΥΟΔΔ/2017).

12. Την αριθμ. πρωτ. 1356/19-3-2019 Πρόσκληση με κωδικό ΑΜΘ23 και Α/Α ΟΠΣ ΕΣΠΑ: 1462, της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης Ε.Π. Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης, για την υποβολή προτάσεων στο Ε.Π. «Ανατολική Μακεδονία Θράκη», Άξονας Προτεραιότητας 2 «Βελτίωση της ελκυστικότητας της Περιφέρειας ως τόπου εγκατάστασης επιχειρήσεων και ατόμων» με τίτλο «Προστασία και ανάδειξη οικοσυστημάτων Περιφέρειας ΑΜΘ» που χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ). (ΑΔΑ: 67ΓΖ7ΛΒ-Α4Υ)

13. Το αριθμ. 1448/25-10-2021 Απόσπασμα Πρακτικού του Διοικητικού Συμβουλίου (172^η συνεδρίαση) του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς-Λευκίμης-Σουφλίου για την έγκριση σύναψης Προγραμματικής Σύμβασης με τον Δήμο Σουφλίου, για την υλοποίηση του έργου «Αποκατάσταση του περιβάλλοντα χώρου του κέντρου ενημέρωσης Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου», την έγκριση του σχεδίου προγραμματικής καθώς και την εξουσιοδότηση του Προέδρου Δ.Σ για την υπογραφή της

15. Την θετική εισήγηση της αρμόδιας υπηρεσίας του Δήμο Σουφλίου με την οποία διαβιβάσθηκε η σχετική αλληλογραφία για τη σύναψη της Προγραμματικής Σύμβασης.

16. Την αριθμ. 303/2021 (ΑΔΑ: 6Μ4ΜΩ15-9Φ0) Απόφαση Οικονομικής Επιτροπής του Δήμου Σουφλίου

συμφώνησαν στη σύναψη της παρούσης Προγραμματικής Σύμβασης

ΑΡΘΡΟ 1 : ΣΚΟΠΟΣ – ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

Ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς-Λευκίμης-Σουφλίου (2ος Συμβαλλόμενος) ιδρύθηκε το 2002 και λειτουργεί πλέον σύμφωνα με τις διατάξεις του νέου νόμου για τους Φορείς Διαχείρισης (ν. 4519/2018, Α' 25/20-02-2018) όπως ισχύει. Ιδρυτικός σκοπός του Φορέα Διαχείρισης είναι η διοίκηση και διαχείριση των περιοχών, στοιχείων και συνόλων της φύσης και του τοπίου των άρθρων 18, 19 και 21 του ν. 1650/1986 (Α' 160) όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, ενώ οι αρμοδιότητές του ορίζονται στο άρθρο 4 του ν. 4519/2018 (Α' 25).

Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, ο Φορέας Διαχείρισης (2ος Συμβαλλόμενος), έχει στην κατοχή του και λειτουργεί το κέντρο ενημέρωσης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου στην θέση Λύπα. Το Κέντρο Ενημέρωσης βρίσκεται στη Δαδιά, 800 περίπου μέτρα από την πλατεία του χωριού, στα όρια του δάσους και ξεκίνησε τη λειτουργία του τον Αύγουστο του 1994, με σκοπό την προώθηση της προστασίας της φύσης στην περιοχή, την οικοτουριστική της ανάδειξη, καθώς και την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού για τις οικολογικές αξίες του Δάσους Δαδιάς. Σήμερα αποτελεί την έδρα του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου (2ος Συμβαλλόμενος).

Ο περιβάλλον χώρος του κέντρου ενημέρωσης, στον οποίο σταθμεύουν καθημερινά Λεωφορεία και ΙΧ αυτοκίνητα των επισκεπτών, λόγω κακού αρχικού σχεδιασμού και φυσικής φθοράς βρίσκεται σε πολύ κακή κατάσταση που αφ' ενός υποβαθμίζει αισθητικά και περιβαλλοντικά το κέντρο ενημέρωσης αλλά δημιουργεί και εμπόδια και κινδύνους για τους επισκέπτες και τα αυτοκίνητα τους.

Ο φορέας Διαχείρισης επιθυμεί να εντάξει στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανατολική Μακεδονία Θράκη», Άξονα προτεραιότητας: 2 «Βελτίωση της ελκυστικότητας της Περιφέρειας ως τόπου εγκατάστασης επιχειρήσεων και ατόμων», Πρόσκληση: ΑΜΘ23 με τίτλο «Προστασία και ανάδειξη οικοσυστημάτων Περιφέρειας ΑΜΘ», το έργο «Αποκατάσταση του περιβάλλοντα χώρου του κέντρου ενημέρωσης Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου»

«Το Έργο» αφορά την συντήρηση και αποκατάσταση του περιβάλλοντος χώρου του Κέντρου ενημέρωσης στην Δαδιά του Δήμου Σουφλίου καθώς με την πάροδο των ετών έχει υποστεί σημαντικές φθορές και δεν είναι πλέον λειτουργικός. Με την υλοποίηση «του Έργου» ο περιβάλλον χώρος του Κέντρου ενημέρωσης Δαδιάς θα καταστεί και πάλι λειτουργικός με σύγχρονες υποδομές υποδοχής και εξυπηρέτησης επισκεπτών, ενώ θα χρησιμοποιηθούν σύγχρονα και περιβαλλοντικά υλικά και εξοπλισμός που δεν επιβαρύνουν το

περιβάλλον, εξοικονομούν ενέργεια και διατηρούν τον χαρακτήρα του κτιρίου.

Η αποκατάσταση του περιβάλλοντα χώρου του κέντρου ενημέρωσης θα βελτιώσει αφ' ενός τις συνθήκες φιλοξενίας και παραμονής των επισκεπτών στο Κέντρο Ενημέρωσης και αφ' εταίρου τις συνθήκες ασφάλειας οχημάτων και επισκεπτών της περιοχής. Θα βελτιώσει επίσης σημαντικά την αισθητική του χώρου δίνοντας ταυτόχρονα ένα οικολογική μήνυμα ευαισθητοποίησης όσον αφορά τις κατασκευές σε ευαίσθητους περιβαλλοντικά χώρους.

Δεδομένου ότι:

- ο Κύριος του Έργου δεν καλύπτει τις απαιτήσεις για την εκτίμηση της διοικητικής και επιχειρησιακής ικανότητας ως δικαιούχου του προς υλοποίηση Έργου με τίτλο «Αποκατάσταση του περιβάλλοντα χώρου του κέντρου ενημέρωσης Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου», σύμφωνα με τις προβλεπόμενες ρυθμίσεις της προγραμματικής περιόδου 2014-2020 και ειδικότερα έχει διαπιστωθεί ότι δεν διαθέτει συγκροτημένη Τεχνική Υπηρεσία.
- ο δε Φορέας Υλοποίησης διαθέτει τις αναγκαίες προϋποθέσεις (τεχνικές και οικονομικές υπηρεσίες, αποφαινόμενα όργανα, αναγκαία στελέχωση κλπ) για την υλοποίηση του εν λόγω έργου,

τα συμβαλλόμενα μέρη προβαίνουν, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 100 του Ν. 3852/2010, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, στη σύναψη της παρούσας Προγραμματικής Σύμβασης, με την οποία προσδιορίζουν το γενικό πλαίσιο και τους ειδικούς όρους για την εκτέλεση του αντικειμένου της.

Το ανωτέρω έργο θα εκτελεστεί από τον 1ο Συμβαλλόμενο μέσω:

1. Του Δήμου Σουφλίου, ως Αναθέτουσας Αρχής
2. Της Οικονομικής Επιτροπής του Δήμου Σουφλίου, ως Προϊσταμένης Αρχής
3. Της Διεύθυνσης Τεχνικής Υπηρεσίας του Δήμου Σουφλίου, ως Διευθύνουσας/Επιβλέπουσας Υπηρεσίας

Αντικείμενο της παρούσας Προγραμματικής Σύμβασης αποτελεί η μεταβίβαση από τον Κύριο του Έργου της αρμοδιότητας της

1. Αναθέτουσας Αρχής, στον Δήμο Σουφλίου
2. Προϊσταμένης Αρχής στην Οικονομική Επιτροπή του Δήμου Σουφλίου
3. Διευθύνουσας/Επιβλέπουσας Υπηρεσίας στη Διεύθυνση Τεχνικής Υπηρεσίας του Δήμου Σουφλίου

στα πλαίσια υλοποίησης του προαναφερθέντος έργου

Ειδικότερα:

Ο **Φορέας Υλοποίησης** (1ος Συμβαλλόμενος) αναλαμβάνει δια των προαναφερθέντων αρμοδίων υπηρεσιών του να ασκήσει το ρόλο της Προϊσταμένης Αρχής και Διευθύνουσας (επιβλέπουσας) υπηρεσίας για το εν λόγω έργο, τόσο στη διάρκεια της σύναψης της σύμβασης με ανάδοχο, όσο και στην παρακολούθηση και διοίκηση της σύμβασης (επίβλεψη του έργου).

Ο **Κύριος του Έργου** (2ος Συμβαλλόμενος), με την ένταξη της πράξης στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανατολική Μακεδονία Θράκη», έχει αναλάβει να λειτουργεί ως Δικαιούχος έναντι της αρμόδιας αρχής διαχείρισης (ΕΥΔ ΕΠ Περιφέρειας ΑΜΘ), ανταποκρινόμενος στις απαιτήσεις που ορίζονται στους όρους χρηματοδότησης της απόφασης ένταξης της πράξης καθώς και στο ΣΔΕ της περιόδου 2014 – 2020. Ο Κύριος του Έργου ορίζει τον υπεύθυνο του έργου, ο οποίος έχει τη συνολική ευθύνη της οργάνωσης της υλοποίησης της πράξης καθώς και της υποβολής αναφορών στην αρμόδια αρχή διαχείρισης. Η Οικονομική Διαχείριση της Πράξης γίνεται από τον Κύριο του Έργου.

ΑΡΘΡΟ 2 : ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Αναλυτικά περιγράφεται στο Παράρτημα ΙΙ της παρούσης Σύμβασης.

Άρθρο 3: ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΣΥΜΒΑΛΛΟΜΕΝΩΝ

Για την πραγματοποίηση του αντικειμένου της παρούσας προγραμματικής σύμβασης τα συμβαλλόμενα μέρη αναλαμβάνουν τις ακόλουθες υποχρεώσεις και έχουν τα ακόλουθα δικαιώματα:

Ο 1ος Συμβαλλόμενος αναλαμβάνει:

1. Να απασχολεί και να διαθέτει επιστημονικό προσωπικό με τα απαραίτητα και ανάλογα προσόντα, προκειμένου να διασφαλισθεί η αρτιότητα υλοποίησης του Έργου.
2. Να συνεργαστεί με τον Κύριο του Έργου για τη σύνταξη της Τεχνικής Μελέτης του έργου «Αποκατάσταση του περιβάλλοντα χώρου του κέντρου ενημέρωσης Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου»
3. Να συνεργαστεί με τον Κύριο του Έργου για τη σύνταξη του Τεχνικού Δελτίου Πράξης και την υποβολή του στην Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης και να προβαίνει στις απαιτούμενες τροποποιήσεις του Τεχνικού Δελτίου Πράξης και στη σύνταξη των Τεχνικών Δελτίων Υποέργων.
4. Τη διαδικασία ανάθεσης της σύμβασης για την εκτέλεση του έργου και ειδικότερα την σύνταξη των τευχών δημοπράτησης, τη δημοσίευση της διακήρυξης, την υπόδειξη για ορισμό επιτροπής για τη διενέργεια του διαγωνισμού, τυχόν επιτροπών ενστάσεων, την ευθύνη της αξιολόγησης των προσφορών και την ολοκλήρωση της διαδικασίας μέχρι και την ανάθεση της σύμβασης, σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία και το κανονιστικό πλαίσιο της λειτουργίας του.
5. Να συνυπογράψει τη σχετική σύμβαση με τον Ανάδοχο και με τον Κύριο του Έργου
6. Την άσκηση του ρόλου της Διευθύνουσας (Επιβλέπουσας) Υπηρεσίας με στελέχη της μέχρι και την οριστική παραλαβή του έργου.
7. Την τήρηση πλήρους φακέλου με όλα τα στοιχεία που αφορούν το έργο της τρέχουσας προγραμματικής σύμβασης.
8. Να μεριμνά, σε συνεργασία με τον Κύριο του Έργου, για την καθοδήγηση του αναδόχου της τεχνικής σύμβασης σε θέματα δημοσιότητας/προβολής του έργου, για την ενημέρωση του κοινού σύμφωνα με τις απαιτήσεις του ΕΣΠΑ 2014-2020
9. Να συμβάλλει στην τήρηση των όρων χρηματοδότησης της απόφασης ένταξης της πράξης, σύμφωνα με τις υποδείξεις του Κυρίου του Έργου (π.χ. για θέματα προέγκρισης τευχών και συμβάσεων, τροποποιήσεων κτλ.) σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 20 του ν. 4314/2014 και την Υπουργική Απόφαση Συστήματος Διαχείρισης 2014 – 2020.

10. Να παραλαμβάνει από τον ανάδοχο τα τιμολόγια που εκδίδονται στο όνομά του Κυρίου του Έργου, τον οποίο πρέπει να ενημερώνει άμεσα, προκειμένου αυτός να προβαίνει στις αναγκαίες πληρωμές.

Για την απρόσκοπτη υλοποίηση του αντικειμένου της παρούσας σύμβασης, ο 1ος Συμβαλλόμενος ως διοικητικά και επιχειρησιακά επαρκής συμβαλλόμενος, έχει καταγράψει όλες τις υφιστάμενες μελέτες και αδειοδοτήσεις, οι οποίες περιλαμβάνονται στον Πίνακα 1 του Παραρτήματος ΙΙΙ, το οποίο αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της παρούσας. Οι εκκρεμείς ενέργειες για την ωρίμανση του έργου αναφέρονται στον Πίνακα 2 του Παραρτήματος ΙΙΙ, όπου τα συμβαλλόμενα μέρη ορίζουν ποιος εκ των δύο θα είναι υπεύθυνος για την πραγματοποίηση ή ολοκλήρωση τους.

Ο 2ος Συμβαλλόμενος, προκειμένου να ολοκληρωθεί εντός χρονοδιαγράμματος η ανάθεση της σύμβασης και η υλοποίηση του προαναφερθέντος έργου, παρέχει την απαραίτητη πληροφόρηση στα στελέχη του 1^{ου} συμβαλλόμενου. Επίσης ορίζει συγκεκριμένα στελέχη του (Παράρτημα Ι), επιφορτισμένα με την υποχρέωση της συνεργασίας με τα στελέχη του 1^{ου} συμβαλλόμενου.

Ειδικότερα αναλαμβάνει:

1. Να διευκολύνει με κάθε τρόπο το επιστημονικό προσωπικό που θα απασχοληθεί για την υλοποίηση του αντικειμένου της παρούσας σύμβασης στη συγκέντρωση των απαραίτητων στοιχείων και πληροφοριών.
2. Να ορίσει τον εκπρόσωπό του στην Επιτροπή Παρακολούθησης της Σύμβασης σύμφωνα με το άρθρο 4 της παρούσας.
3. Να παρέχει στο Φορέα Υλοποίησης τις αναγκαίες πληροφορίες και μελέτες που έχει στη διάθεσή του και να συνεργάζεται μαζί του για την κατάρτιση του Τεχνικού Δελτίου Πράξης.
4. Να συνυπογράψει τη σχετική σύμβαση με τον Ανάδοχο και με τον 1ο Συμβαλλόμενο
5. Να παραχωρήσει τη χρήση ακινήτων, εγκαταστάσεων, μηχανημάτων και μέσων του στο 1ο συμβαλλόμενο
6. Να τηρεί τους όρους χρηματοδότησης της απόφασης ένταξης πράξης, και να αποστέλλει στην διαχειριστική αρχή όλα τα απαιτούμενα έγγραφα παρακολούθησης της πράξης, με την συνεργασία του 1^{ου} συμβαλλόμενου (π.χ. αιτήματα προέγκρισης διαγωνισμών, συμβάσεων, τροποποιήσεων σύμβασης, δελτία ωρίμανσης, δελτία δεικτών κτλ.) σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 20 του ν. 4314/2014 και την Υπουργική Απόφαση Συστήματος Διαχείρισης 2014 – 2020
7. Να παρέχει έγκαιρα στον 1^ο Συμβαλλόμενο την αναγκαία πληροφόρηση σχετικά με τυχόν διαχειριστικές αλλαγές του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου του ΕΣΠΑ 2014-2020 που επηρεάζουν την υλοποίηση του αντικειμένου της Προγραμματικής Σύμβασης
8. Να προβαίνει στις απαιτούμενες ενέργειες για τη διασφάλιση της ομαλής χρηματοδότησης του αντικειμένου της παρούσας Προγραμματικής σύμβασης
9. Να προβαίνει στις απαιτούμενες ενέργειες για την πραγματοποίηση των πληρωμών της συμβάσης έργου, μετά την εισήγηση του 1ου συμβαλλόμενου

10. Να συντάσσει και να υποβάλλει στο πληροφοριακό σύστημα του ΕΣΠΑ 2014-2020 και στην ΕΥΔ ΕΠ Περιφέρειας ΑΜΘ τα Δελτία Δήλωσης Δαπανών του έργου.
11. Να μεριμνά για την ενημέρωση του κοινού και την προβολή του έργου, σε συνεργασία με τον 1ο συμβαλλόμενο, για την κάλυψη των απαιτήσεων του ΕΠ Περιφέρειας ΑΜΘ.
12. Την τήρηση πλήρους φακέλου με όλα τα στοιχεία που αφορούν στην υλοποίηση της τρέχουσας προγραμματικής σύμβασης και της/των σχετικών τεχνικής/ών σύμβασης/συμβάσεων.
13. Να διασφαλίσει τη λειτουργία του έργου μετά την ολοκλήρωσή του είτε αναλαμβάνοντας ο ίδιος τη λειτουργία του είτε αναθέτοντας αυτήν σε τρίτο φορέα
14. Να διασφαλίσει τις απαραίτητες πιστώσεις για την πληρωμή άλλων εξωσυμβατικών εργασιών ή μη επιλέξιμων ή επιπρόσθετων δαπανών που για οποιονδήποτε λόγο θα απαιτηθεί να καταβληθεί για την ολοκλήρωση του έργου και που υπερβαίνουν ή δεν εντάσσονται στον επιλέξιμο προϋπολογισμό, έτσι ώστε το έργο να παραληφθεί και να είναι ολοκληρωμένο και λειτουργικό
15. Να εκπροσωπείται δικαστικώς και εξωδίκως ως Κύριος του έργου με ίδια μέσα, έναντι τρίτων.

Άρθρο 4: ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

Για την παρακολούθηση του αντικειμένου της σύμβασης με τις αποφάσεις των συμβαλλομένων ορίζεται Επιτροπή Παρακολούθησης των όρων της σύμβασης, η οποία αποτελείται από έναν εκπρόσωπο από κάθε συμβαλλόμενο με τον αναπληρωτή του¹. Υπεύθυνος για την εκπροσώπηση της Επιτροπής έναντι τρίτων ορίζεται ο εκπρόσωπος του Κυρίου του Έργου. Η Επιτροπή παρακολούθησης συνεδριάζει μετά από αίτημα οποιουδήποτε από τα μέλη της, προκειμένου να αντιμετωπίσει προβλήματα που προκύπτουν κατά τη διάρκειά της, σε σχέση με τη συγκεκριμένη πράξη. Σκοπός του οργάνου παρακολούθησης ειδικότερα είναι:

- Η ρύθμιση λεπτομερειών και διαδικαστικών θεμάτων που τυχόν απαιτηθούν για την εφαρμογή των όρων της σύμβασης.
- Η επίλυση προβλημάτων που ενδεχομένως θα προκύψουν από την ερμηνεία και εφαρμογή της.
- Η παρακολούθηση υλοποίησης και η πιστοποίηση γεγονότων και καταστάσεων που αφορούν την πορεία της.

Κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης του υποέργου το στέλεχος του 1^{ου} συμβαλλόμενου υποβάλει στον 2^ο συμβαλλόμενο - σε εξαμηνιαία βάση - Δελτίο Ενεργειών για την υλοποίηση του αντικειμένου της παρούσας σύμβασης (το οποίο περιέχει κατ' ελάχιστο τα δελτία αναφορών, κατ' αντιστοιχία με τα δελτία ωρίμανσης, που πρέπει να υποβληθούν στην αρμόδια αρχή διαχείρισης, ΕΥΔ ΕΠ Περιφέρειας ΑΜΘ). Στο δελτίο περιγράφονται συνοπτικά οι ενέργειες του 1^{ου} συμβαλλόμενου όπως επίσης και τυχόν προβλήματα που έχουν ανακύψει. Κατόπιν συμφωνίας της Επιτροπής Παρακολούθησης του παρόντος άρθρου, δύναται να τροποποιηθεί η συχνότητα υποβολής του ως άνω αναφερομένου «Δελτίου Ενεργειών», όπως επίσης και αυτή καθ' αυτή η ύπαρξή του.

¹ καθώς και από στέλεχος με τον αναπληρωτή του που θα υποδειχθεί από (Τρίτο φορέα, που παρουσιάζει ενδιαφέρον για το έργο π.χ. το φορέα λειτουργίας αν είναι διαφορετικός από τον κύριο του έργου, άλλο φορέα/ή υπηρεσία ανάλογα με το είδος της πράξης)

Ο 1ος συμβαλλόμενος είναι υποχρεωμένος να παράσχει ενημέρωση προς τον Κύριο του Έργου σχετικά με την πρόοδο του αντικείμενου της παρούσας σύμβασης, όταν του ζητηθεί.

Άρθρο 5 : ΔΑΠΑΝΗ – ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Ο συνολικός προϋπολογισμός για την εκτέλεση του έργου της προγραμματικής σύμβασης ανέρχεται στο ποσό:

- των 300.000€ συμπεριλαμβανομένου του Φ.Π.Α. και απρόβλεπτων για το την κατασκευή του έργου «Αποκατάσταση του περιβάλλοντα χώρου του κέντρου ενημέρωσης Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου»,

σύμφωνα με το Παράρτημα II.

Το ποσό αυτό μπορεί να αναπροσαρμοσθεί σύμφωνα με υποδείξεις της Επιτροπής Παρακολούθησης με τη σύμφωνη γνώμη της αρμόδιας Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης», εφόσον τροποποιηθούν όπως προβλέπεται τα χρηματοδοτικά στοιχεία της πράξης. Ο 1^{ος} συμβαλλόμενος δεν μπορεί να αναλάβει συμβατικές δεσμεύσεις έναντι τρίτων, που υπερβαίνουν το παραπάνω ποσό, χωρίς προηγούμενη έγκριση από τον Κύριο του Έργου.

Άρθρο 6 : ΧΡΟΝΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

Η ισχύς της σύμβασης αυτής αρχίζει με την υπογραφή της και διαρκεί μέχρι και την οριστική παραλαβή του έργου που αποτελούν το αντικείμενο της παρούσας προγραμματικής σύμβασης.

Άρθρο 7 : ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

Οποιαδήποτε τροποποίηση της παρούσας σύμβασης πραγματοποιείται μετά από απόφαση των αρμοδίων οργάνων των συμβαλλομένων μερών και γίνεται μόνον εγγράφως με κοινή συμφωνία των συμβαλλομένων μερών.

Άρθρο 8 : ΡΗΤΡΕΣ

Ρητά συμφωνείται ότι στην περίπτωση που ένα από τα συμβαλλόμενα μέρη δεν εκπληρώνει ή εκπληρώνει πλημμελώς τις υποχρεώσεις του, το άλλο μέρος μπορεί να καταγγείλει τη σύμβαση

Άρθρο 9 : ΑΚΡΟΤΕΛΕΥΤΙΟ

Η παρούσα σύμβαση αφού αναγνώσθηκε και βεβαιώθηκε για το περιεχόμενό της υπογράφεται ως ακολούθως σε τέσσερα αντίτυπα (4) από τα οποία έκαστος των συμβαλλομένων θα λάβει δύο (2).

ΟΙ ΣΥΜΒΑΛΛΟΜΕΝΟΙ

Για τον Δήμο Σουφλίου

Για το Φορέα Διαχείρισης Εθνικού
Πάρκου Δαδιάς-Λευκίμης-Σουφλίου

Παναγιώτης Καλακίκος
ΔΗΜΑΡΧΟΣ

Κωνσταντίνος Ποϊραζίδης
ΠΡΟΕΔΡΟΣ Δ.Σ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Κατάλογος Στελεχών του Κυρίου του Έργου και της Αναθέτουσας Αρχής (Α) και του 1ου συμβαλλόμενου (Β) για την παρακολούθηση των όρων της σύμβασης σύμφωνα με το Άρθρο 4

A/A	Ονοματεπώνυμο στελέχους	Φορέας από τον οποίο προέρχεται	Ρόλος στην υλοποίηση της Σύμβασης
1	Άννα Κωνσταντινίδου	Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς-Λευκίμης-Σουφλίου	Τακτικό μέλος Επιτροπής Παρακολούθησης των όρων της σύμβασης σύμφωνα με το Άρθρο 4 της παρούσης (απόφαση 1200/2020 της 147ης /05-05-2020 συνεδρίασης Δ.Σ του Φορέα Διαχείρισης) Υπεύθυνος για την εκπροσώπηση της Επιτροπής του Άρθρου 4 έναντι τρίτων.
2	Χαράλαμπος Παπαλεξανδρής	Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς-Λευκίμης-Σουφλίου	Αναπληρωματικό μέλος Επιτροπής Παρακολούθησης των όρων της σύμβασης σύμφωνα με το Άρθρο 4 της παρούσης (απόφαση 1200/2020 της 147ης /05-05-2020 συνεδρίασης Δ.Σ του Φορέα Διαχείρισης) Υπεύθυνος για την εκπροσώπηση της Επιτροπής του Άρθρου 4 έναντι τρίτων.
3	Χρήστος Χριστοδούλου	Δήμος Σουφλίου	Τακτικό μέλος. Παρακολούθηση του αντικειμένου της σύμβασης σύμφωνα με το Άρθρο 4 της παρούσης.
4	Αθανάσιος Γουρίδης	Δήμος Σουφλίου	Αναπληρωματικό μέλος Παρακολούθηση του αντικειμένου της σύμβασης σύμφωνα με

			το Άρθρο 4 της παρούσης.
--	--	--	-----------------------------

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

1. Τίτλος έργου: «Αποκατάσταση του περιβάλλοντα χώρου του κέντρου ενημέρωσης Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου»

2. Φορέας πρότασης (κύριος του έργου): ΦΟΡΕΑΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΔΑΣΟΥΣ ΔΑΔΙΑΣ-ΛΕΥΚΙΜΗΣ-ΣΟΥΦΛΙΟΥ

3. Δικαιούχος (κύριος του έργου): ΦΟΡΕΑΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΔΑΣΟΥΣ ΔΑΔΙΑΣ-ΛΕΥΚΙΜΗΣ-ΣΟΥΦΛΙΟΥ

4. Φορέας λειτουργίας: ΦΟΡΕΑΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΔΑΣΟΥΣ ΔΑΔΙΑΣ-ΛΕΥΚΙΜΗΣ-ΣΟΥΦΛΙΟΥ

5. Φυσικό αντικείμενο της Πράξης: Το φυσικό αντικείμενο της Πράξης είναι το έργο «Αποκατάσταση του περιβάλλοντα χώρου του κέντρου ενημέρωσης Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου». Το έργο, σύμφωνα με τη σχετική μελέτη, περιλαμβάνει, ενδεικτικά, τις παρακάτω εργασίες σε έκταση περίπου 3.000 τετραγωνικών μέτρων:

1. Δάπεδα εξωτερικού χώρου - Υδατοπερατοί χώροι στάθμευσης

- Πλήρης Αποξήλωση υφισταμένων δαπέδων σκυροδέματος και πλακοστρώσεων
- Εργασίες εξομάλυνσης και συμπίεσης φυσικού εδάφους
- Κατασκευή ζώνης αποστράγγισης από συμπιεσμένο χαλίκι/γαρμπίλι
- Οριοθέτηση χώρων στάθμευσης και διαδρόμων κίνησης
- Τοποθέτηση πλέγματος υπόβασης, ενίσχυσης εδάφους
- Διάστρωση εδαφικού μείγματος ή ψηφίδων/χαλικιού τελικής διαμόρφωσης

2. Φυτοτεχνικά

- Το σύνολο της υπάρχουσας δενδροφύτευσης διατηρείται και καλλωπίζεται, ενώ νέα δέντρα (αιθαλή και φυλλοβόλα) θα φυτευτούν για να ενισχύσουν τις συνθήκες σκιασμού και δροσισμού του χώρου.
- Δημιουργία ζωνών χαμηλής και μεσαίας ανάπτυξης θάμνων, και αρωματικών φυτών της μεσογειακής χλωρίδας, με τρόπο που να προβάλλουν και ενισχύουν τις εισόδους ή και τους διαδρόμους κίνησης.
- Διαχείριση του νερού άρδευσης, με τη διατήρηση, επισκευή ή επέκταση του υφιστάμενου δικτύου.

3. Φωτισμός

Διατήρηση και επισκευή, όπου είναι απαραίτητο, υφιστάμενου δικτύου.

6. Στοιχεία χωροθέτησης της Πράξης : Ο Περιβάλλον χώρος του κέντρου ενημέρωσης βρίσκεται στην θέση "Λύππα" στην Δαδιά του Δήμου Σουφλίου και περιλαμβάνεται στις παραλλήλους:

Βόρεια: 41° 7'23.70", 26°13'41.95"
 Νότια: 41° 7'20.68", 26°13'41.24"
 Ανατολικά: 41° 7'23.33", 26°13'39.03"
 Δυτικά: 41° 7'21.65", 26°13'43.28"

7. Προϋπολογισμός του έργου-Συνολικός προϋπολογισμός Πράξης: 300.000€

8. Διάρκεια υλοποίησης του έργου-Σύνολο Πράξης: 18 μήνες

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1 :ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΡΑΞΗΣ

Έγγραφο / απόφαση	Φορέας έγκρισης ή αδειοδότησης	Αριθμός πρωτ./ ημερομηνία
Απόφαση ΔΣ Δήμου Σουφλίου για υπογραφή της Προγραμματικής Σύμβασης	Δήμος Σουφλίου	303/2021 αποφ. Ο.Ε.
Απόφαση ΔΣ Φορέα Διαχείρισης για υπογραφή της Προγραμματικής Σύμβασης	Φορέας Διαχείρισης	1448/2021 απόφαση Δ.Σ

ΠΙΝΑΚΑΣ 2 : ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ ΩΡΙΜΑΝΣΗΣ

(ΜΕΛΕΤΕΣ, ΕΓΚΡΙΣΕΙΣ, ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΕΙΣ Κ.Λ.Π.)

Ενέργεια	Υπεύθυνος φορέας		ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΗΜ/ΝΙΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ
	Κύριος του Έργου	1 ^{ος} Συμβαλλόμενος	
Έγκριση Τεχνικής Μελέτης έργου		✓	31/11/2021
Σύνταξη Τευχών Δημοπράτησης		✓	30/11/2021
Εκθεση τεκμηρίωσης εξασφάλισης της προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρία		✓	30/11/2021
τεκμηρίωση της αναγκαιότητας υλοποίησης της Πράξης		✓	30/11/2021

Πίνακας αποτύπωσης των αναγκών, τεχνικών υποστηρικτικών μελετών και της ωρίμανσης Πράξης		✓	30/11/2021
Πίνακας αποτύπωσης των αδειών και εγκρίσεων του συνόλου της πράξης και του βαθμού προόδου αυτής		✓	30/11/2021
Τεχνικό Δελτίο Πράξης		✓	30/11/2021
Απαλλαγή από Περιβαλλοντική αδειοδότηση		✓	30/11/2021
Αδειοδότηση πολεοδομίας για την κατασκευή του έργου		✓	
Αδειοδότηση Δασαρχείου για την κατασκευή του έργου		✓	

Θέμα 6. Μνημόνιο συνεργασίας μεταξύ Φορέα Διαχείρισης και Εταιρείας Προστασίας Βιοποικιλότητας της Θράκης για μελέτη σωρευτικών επιπτώσεων των ΑΣΠΗΕ στη Θράκη στους γύπες (Εισηγήτρια Θ. Σκαρτσή)

**ΣΥΜΦΩΝΗΤΙΚΟ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ
ΜΕΛΕΤΗΣ ΣΩΡΕΥΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ
ΤΩΝ ΑΣΠΗΕ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ ΣΤΟΥΣ ΓΥΠΕΣ**

Στη Δαδιά σήμερα 2/11/2021 οι υπογράφοντες:

Α. Η Αστική μη Κερδοσκοπική Εταιρεία με την επωνυμία «Εταιρεία Προστασία Βιοποικιλότητας της Θράκης» που εδρεύει στη Δαδιά Σουφλίου και εκπροσωπείται νόμιμα από τη διαχειρίστρια κα Θεοδώρα Σκαρτσή και θα καλείται στο εξής «Εταιρεία»

Β. Ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου δάσους Δαδιάς-Λευκίμης-Σουφλίου που εδρεύει στη Δαδιά Σουφλίου και εκπροσωπείται νόμιμα από τον πρόεδρο κ. Ποϊραζίδη Κωνσταντίνο και θα καλείται στο εξής «Φορέας»

Έχοντας υπόψη:

1. Τη μελέτη που υλοποιεί η Εταιρεία με θέμα τις σωρευτικές επιπτώσεις των ΑΣΠΗΕ της Θράκης σε αρπακτικά πουλιά και οικοτόπους στο πλαίσιο του προγράμματος Safe Flyways – Reducing Energy Infrastructure related Bird Mortality in the Mediterranean που χρηματοδοτείται από το BirdLife International και το MAVA Foundation. Στο πλαίσιο της μελέτης αυτής θα εξεταστούν η σωρευτική θνησιμότητα από πρόσκρουση και το φαινόμενο του εκτοπισμού-φραγμού από τους Αιολικούς Σταθμούς Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΑΣΠΗΕ) στον Μαυρόγυπα, το Όρνιο και τον Χρυσαιτό κατά τις μετακινήσεις τους στην Θράκη, όπως επίσης και η βιωσιμότητα των διασυννοριακών πληθυσμών αυτών των ειδών στην Ροδόπη.
2. Την παροχή δεδομένων τηλεμετρίας μαυρόγυπων από το WWF Ελλάς προς την Εταιρεία για αποκλειστική χρήση στην εν λόγω μελέτη. Τα δεδομένα έχουν συλλεχθεί α) στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE Re-Vultures (LIFE14NAT/NL/901) περιόδου 2017-2021 στο οποίο ο Φορέας επισύναψε σύμβαση με το WWF Ελλάς για την τοποθέτηση 20 δορυφορικών πομπών και β) στο πλαίσιο του προγράμματος του WWF Ελλάς για την παρακολούθηση των γυπών περιόδου 2007-2009.
3. Την παροχή πληθυσμιακών δεδομένων μαυρόγυπων και όρνιων από το WWF Ελλάς προς την Εταιρεία για αποκλειστική χρήση στην εν λόγω μελέτη. Τα δεδομένα έχουν συλλεχθεί στο πλαίσιο του μακρόχρονου προγράμματος παρακολούθησης των γυπών στο Εθνικό Πάρκο περιόδου 1994-2012 και στο

πλαίσιο του προγράμματος LIFE Re-Vultures (LIFE14NAT/NL/901) περιόδου 2017-2021 για τα όρνια της Θράκης.

4. Την παροχή δεδομένων τηλεμετρίας όρνιων από την Bulgarian Society for the Protection of Birds – BirdLife International προς την Εταιρεία για αποκλειστική χρήση την εν λόγω μελέτη. Τα δεδομένα έχουν συλλεχθεί στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE Re-Vultures (LIFE14NAT/NL/901) περιόδου 2017-2021.
5. Την παροχή πληθυσμιακών δεδομένων όρνιων από την Bulgarian Society for the Protection of Birds – BirdLife International προς την Εταιρεία για αποκλειστική χρήση στην εν λόγω μελέτη. Τα δεδομένα έχουν συλλεχθεί στο πλαίσιο του μακρόχρονου προγράμματος παρακολούθησης των όρνιων στην ΝΑ Ροδόπη στη Βουλγαρία και στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE Re-Vultures (LIFE14NAT/NL/901) περιόδου 2017-2021.
6. Την εκπροσώπηση της Εταιρείας δυνάμει του άρθρου 12 του από 28/8/2020 Καταστατικού Ίδρυσης της Αστικής μη Κερδοσκοπικής Εταιρείας με την επωνυμία «Εταιρεία Προστασίας Βιοποικιλότητας της Θράκης»
7. Τον ν. 2121/1993 (Α' 25) "Πνευματική Ιδιοκτησία, Συγγενικά Δικαιώματα και Πολιτιστικά Θέματα"
8. Το π.δ 28/2015 (Α' 34) "Κωδικοποίηση διατάξεων για την πρόσβαση σε δημόσια έγγραφα και στοιχεία"
9. Τον ν. 4685/2020 (Α' 92/07.5.2020) "Εκσυγχρονισμός περιβαλλοντικής νομοθεσίας, ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία των Οδηγιών 2018/844 και 2019/692 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και λοιπές διατάξεις"
10. Την υπ' αριθ. ΥΠΕΝ/ΔΔΦΠΒ/60403/1572 απόφαση (Β' 2781/4.7.2019) για την "Έγκριση του Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας του Διοικητικού Συμβουλίου και του Εσωτερικού Κανονισμού Διοίκησης και Λειτουργίας του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς - Λευκίμης – Σουφλίου"
11. Την υπ' αριθ. 432/2014 της 65ης/12-8-2014 συνεδρίασης του Δ.Σ. του Φορέα Διαχείρισης «Υιοθέτηση πρωτοκόλλου για τα Πνευματικά Δικαιώματα που αφορούν τα Παραδοτέα Προϊόντα και τα Πρωτογενή Δεδομένα που χειρίζεται ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς-Λευκίμης-Σουφλίου»
12. Την υπ' αριθ. 1449/2021 απόφαση της 172ης/25-10-2021 συνεδρίασης του Διοικητικού Συμβουλίου σχετικά με τη σύναψη μνημονίου συνεργασίας μεταξύ Φορέα Διαχείρισης και Εταιρείας Προστασίας Βιοποικιλότητας της Θράκης για μελέτη σωρευτικών επιπτώσεων των ΑΣΠΗΕ στη Θράκη στους γύπες

ΣΥΜΦΩΝΟΥΝ ΚΑΙ ΑΠΟΔΕΧΟΝΤΑΙ

Τα παρακάτω:

1. Ο Φορέας θα παρέχει στην Εταιρία τα δεδομένα τηλεμετρίας που έχουν συλλεχθεί στο πλαίσιο των προγραμμάτων «Προστασία και Διατήρηση της Βιοποικιλότητας Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης - Σουφλίου» του ΕΠΠΕΡΑΑ και «Δράσεις Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών, Ειδών και Οικοτόπων στην περιοχή ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης - Σουφλίου» του ΥΜΕΠΕΡΑΑ, την περίοδο 2017-2021, αποκλειστικά για την μελέτη σωρευτικής θνησιμότητας γυπών από πρόσκρουση και του φαινομένου του εκτοπισμού-φραγμού από τους ΑΣΠΗΕ (υφιστάμενους και μελλοντικούς). Τα στοιχεία αυτά θεωρούνται εμπιστευτικά και απαγορεύεται η παραχώρησή τους από την Εταιρία σε τρίτους για σκοπούς άλλους από την εκπόνηση της περιγραφόμενης στο παρόν συμφωνητικό μελέτης.
2. Ο Φορέας θα παρέχει στην Εταιρία τα πληθυσμιακά δεδομένα της περιόδου 2013-2021 που έχουν συλλεχθεί στο πλαίσιο των προγραμμάτων «Προστασία και Διατήρηση της Βιοποικιλότητας Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης - Σουφλίου» του ΕΠΠΕΡΑΑ και «Δράσεις Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών, Ειδών και Οικοτόπων στην περιοχή ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης - Σουφλίου» του ΥΜΕΠΕΡΑΑ, αποκλειστικά για την μελέτη βιωσιμότητας των διασυννοριακών πληθυσμών των γυπών στη Ροδόπη. Τα στοιχεία αυτά θεωρούνται εμπιστευτικά και απαγορεύεται η

παραχώρησή τους από την Εταιρία σε τρίτους για σκοπούς άλλους από την εκπόνηση της περιγραφόμενης στο παρόν συμφωνητικό μελέτης.

3. Ο Φορέας ορίζει την κα Σύλβια Ζακκάκ να συμμετέχει ενεργά στην πορεία υλοποίησης της μελέτης, στις συναντήσεις προόδου, στον σχολιασμό των αναφορών, όπως επίσης και στην παρακολούθηση διασφάλισης των επιστημονικών δεδομένων του Φορέα αφενός για αποκλειστική χρήση για την εν λόγω μελέτη κι αφετέρου για την καλύτερη αξιοποίησή τους στο πλαίσιο της εν λόγω μελέτης.

4. Ο Φορέας ορίζει τους συνεργάτες του που θα αναφέρονται ως συν-συγγραφείς στις παραδοτέες αναφορές της μελέτης ή σε σχετικές επιστημονικές δημοσιεύσεις που θα προκύψουν.

5. Η Εταιρεία δεσμεύεται να ενημερώνει εγκαίρως τον Φορέα για την πορεία υλοποίησης της μελέτης, τις συναντήσεις προόδου και τον σχολιασμό των αναφορών και την αναφορά του ρόλου του Φορέα και των εργαζομένων σε αυτόν, καθώς και των σχετικών χρηματοδοτικών προγραμμάτων.

6. Η Εταιρεία δεσμεύεται ότι θα ενημερώνει τον Φορέα για επικείμενες επιστημονικές δημοσιεύσεις μετά την ολοκλήρωση της μελέτης, ώστε να ο Φορέας να ορίσει τους συνεργάτες του που θα αναφέρονται ως συν-συγγραφείς.

7. Η Εταιρεία δεσμεύεται για την αποκλειστική χρήση των δεδομένων του Φορέα μόνον για τις ανάγκες της εν λόγω μελέτης.

8. Η Εταιρεία δεσμεύεται για τη συνεργασία του Φορέα με τους ερευνητές με τους οποίους θα συνάψει σύμβαση για την υλοποίηση της μελέτης.

9. Η Εταιρεία διασφαλίζει τη χρηματοδότηση, την υλοποίηση και την ολοκλήρωση της μελέτης που θα υλοποιηθεί μέσω σύμβασης με εξωτερικούς εξειδικευμένους ερευνητές, ώστε να τελεσφορήσει η συνεργασία και να αξιοποιηθεί το έργο του Φορέα προάγοντας την επιστημονική γνώση για την περιοχή του Εθνικού Πάρκου και της ευρύτερης περιοχής. Επιπλέον, τα αποτελέσματα της μελέτης θα διαδοθούν προς τους αρμόδιους φορείς προκειμένου να ληφθούν υπόψη σε αποφάσεις σχετικά με την ανάπτυξη των ΑΣΠΗΕ στη Θράκη.

10. Η διάρκεια ισχύος αυτού του συμφωνητικού ορίζεται από την 1 Νοεμβρίου 2021 έως 31 Δεκεμβρίου 2022. Η άδεια χρήσης των παρεχόμενων δεδομένων λήγει με την λήξη ισχύος του παρόντος συμφωνητικού. Σε περίπτωση που οι εργασίες δεν έχουν ολοκληρωθεί στην προβλεπόμενη ημερομηνία, η διάρκεια ισχύος του συμφωνητικού δύναται να παραταθεί με τη σύμφωνη γνώμη και των δύο μερών.

11. Το συμφωνητικό συντάχθηκε σε δυο όμοια πρωτότυπα, τα οποία υπογράφονται και από τους δύο συμβαλλόμενους.

Για την Εταιρεία

Για τον Φορέα

Η διαχειρίστρια

Ο πρόεδρος

Ξεοδώρα Σκαρτσή

Κωνσταντίνος Ποϊραζίδης

Θέμα 7: Γνωμοδότηση επί της Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης του έργου Αιολικό Πάρκο ισχύος 3,00 MW στη θέση "ΜΑΥΡΟΝΤΙΡΙ" της Δ.Ε. Αρριανών του Δήμου Αρριανών της ΠΕ Ροδόπης της ΜΙΚΡΟΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΕΕ. (εισηγήτρια Σ. Ζακκάκ)

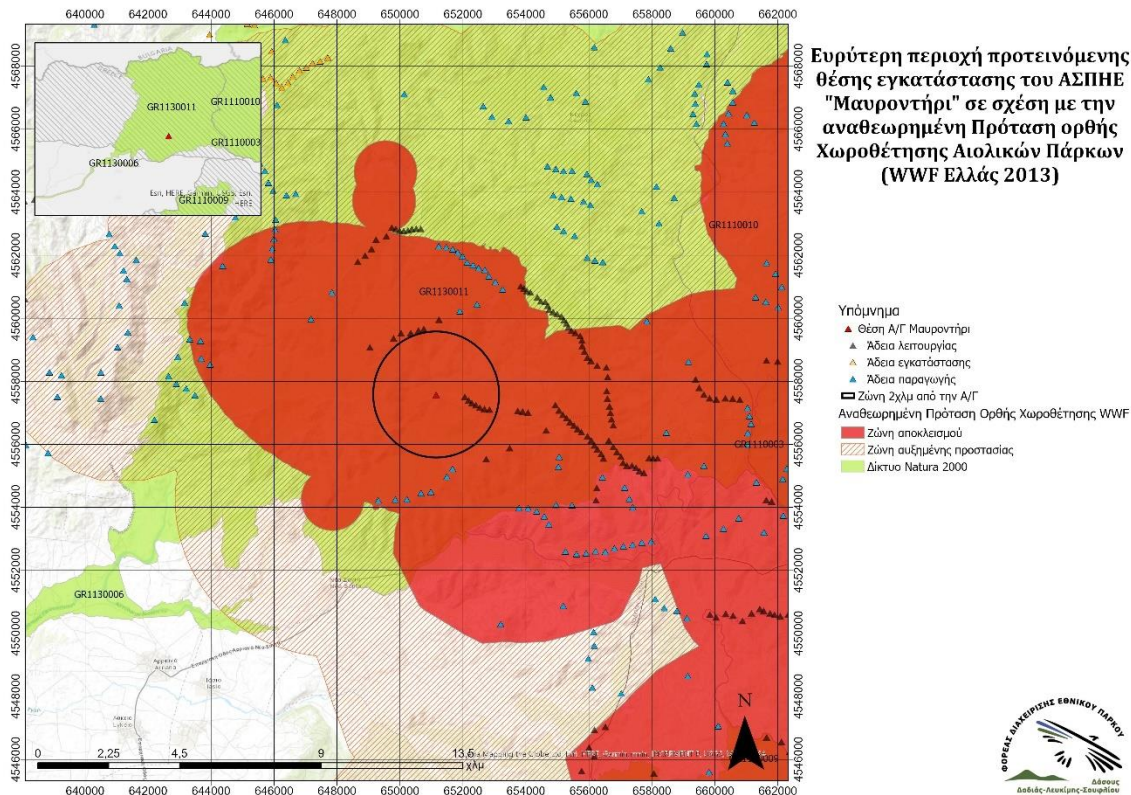
1. Γενικά στοιχεία

Η υπό εξέταση Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ) αφορά σε ΑΣΠΗΕ συνολικής ισχύος **3 MW** αποτελούμενο από **μία Α/Γ** και είναι κατηγορίας **B**. Η ανεμογεννήτρια θα είναι ονομαστικής ισχύος 3 MW (διαμέτρου ρότορα 116,8m, σε σωληνωτό πύργο ύψους 91m). Η διασύνδεση του ΑΣΠΗΕ θα γίνει με τον υφιστάμενο Υ/Σ «Κέρβερος» 20/150KV. Η διασύνδεση θα επιτευχθεί μέσω υπόγειας γραμμής MT 20kV σε μήκος 5450,5m επί του καταστρώματος υφιστάμενης και νέας οδοποιίας. Το έργο περιλαμβάνει βελτίωση υφιστάμενης οδοποιίας και διάνοιξη νέας μήκους περίπου 960m.

Ο ΑΣΠΗΕ προτείνεται να εγκατασταθεί εντός της ΖΕΠ GR1130011 «Κοιλάδα Φιλιούρη» κι εντός της ΣΠΠΕ με κωδικό GR008 «Κοιλάδα Φιλιούρη-Ανατολική Ροδόπη». Η σημαντικότητά της ΖΕΠ GR1130011, η οποία εμπίπτει στην περιοχή αρμοδιότητας του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς-Λευκίμης-Σουφλίου, έγκειται στο ότι συντηρεί σημαντικούς πληθυσμούς αναπαραγόμενων αρπακτικών ειδών και πτωματοφάγων που την επισκέπτονται για τροφοληψία. Στα είδη χαρακτηρισμού της ΖΕΠ GR1130011 περιλαμβάνονται ο Μαυρόγυπας *Aegypius monachus*, ο Ασπροπάρης *Neophron percnopterus*, ο Χρυσαιτός *Aquila chrysaetos* και το Όρνιο *Gyps fulvus*, είδη τα οποία έχουν χαρακτηριστεί ως τα πλέον ευπαθή σε αιολικά πάρκα, σε βαθμό που προτείνεται ο αποκλεισμός εγκατάστασης ΑΣΠΗΕ σε ΣΠΠΕ και ΖΕΠ για τις οποίες αποτελούν είδη χαρακτηρισμού (Δημαλέξης et al., 2010).

Τα μεγάλα πουλιά με περιορισμένη ικανότητα ελιγμών και μεγάλο φορτίο φτερούγων, όπως τα πτωματοφάγα, διατρέχουν γενικά μεγαλύτερο κίνδυνο πρόσκρουσης με Α/Γ (Brown et al., 1992) καθώς επίσης και τα είδη που συνήθως πετούν την αυγή και το σούρουπο ή τη νύχτα και είναι λιγότερο πιθανό να εντοπίζουν και να αποφεύγουν τις Α/Γ. Ειδικά για τους γύπες, υπάρχουν ενδείξεις ότι η ευαισθησία τους σε προσκρούσεις σχετίζεται και με τις προσαρμογές όρασης τους (για τη τροφοληψία, οπτικό πεδίο προς το έδαφος και όχι προς κατεύθυνση πτήσης, μικρό μετωπικό διοπτρικό πεδίο όρασης, Martin et al., 2012). Στο Τυποποιημένο Έντυπο Δεδομένων της ΖΕΠ GR1130011, η **«παραγωγή αιολικής ενέργειας» συμπεριλαμβάνεται στις πιέσεις/απειλές με «υψηλή» σημασία.**

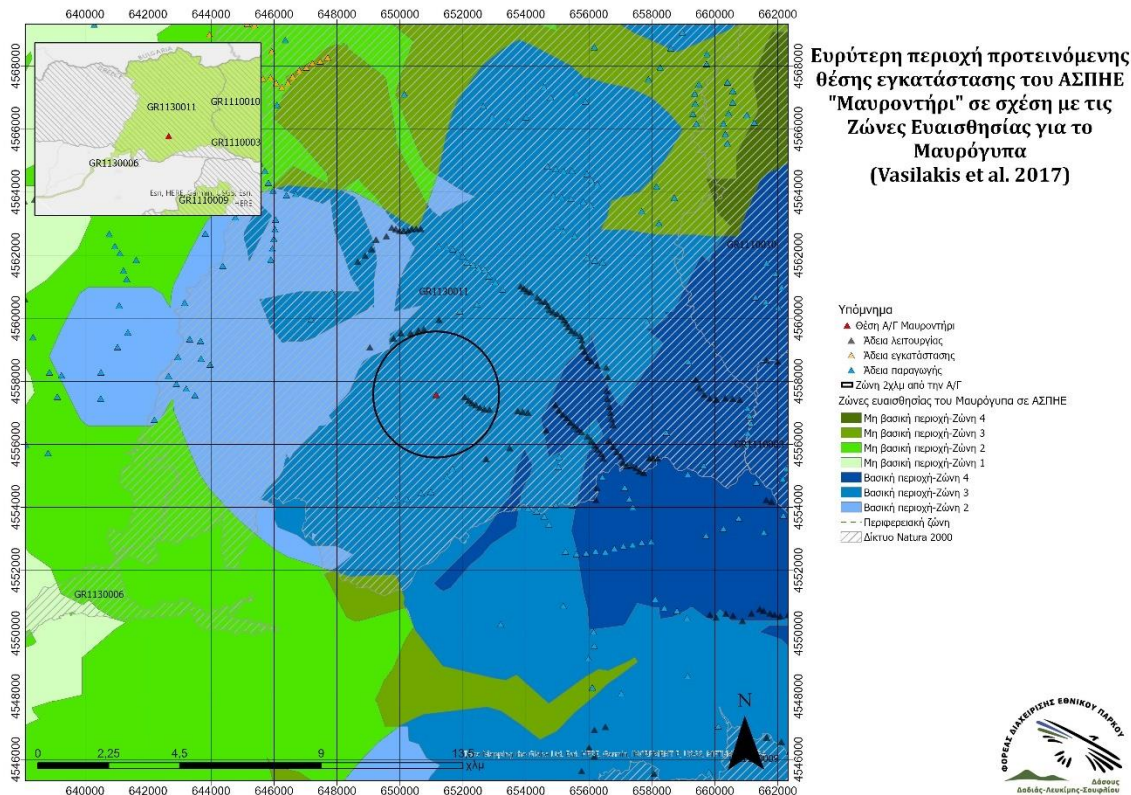
Η περιοχή εγκατάστασης του ΑΣΠΗΕ επίσης βρίσκεται εντός της ζώνης αποκλεισμού σύμφωνα με την αναθεωρημένη πρόταση ορθής χωροθέτησης αιολικών πάρκων της WWF Ελλάς (WWF Ελλάς, 2013) και εντός της βασικής περιοχής/ζώνης 3 για το Μαυρόγυπα, όπου σύμφωνα με την εργασία των Vasilakis et al. (2017) προτείνεται ο αποκλεισμός εγκατάστασης ΑΣΠΗΕ (Εικόνες 1 & 2).

Εικόνα 1: Ευρύτερη περιοχή προτεινόμενης θέσης εγκατάστασης του ΑΣΠΗΕ «Μαυροντήρι» σε σχέση με την Αναθεωρημένη Πρόταση Ορθής Χωροθέτησης Αιολικών Πάρκων (WWF Ελλάς 2013)

Στην ευρύτερη περιοχή, σε ακτίνα 10 χλμ, εκτός των έξι ΑΣΠΗΕ που αναφέρεται στην ΕΟΑ ότι έχουν λάβει άδεια λειτουργίας (Μοναστήρι, Μοναστήρι II, Άσπρη Πέτρα, Γεράκι, Κέρβερος και Γραμματικάκι), άδεια λειτουργίας έχει επίσης και ο ΑΣΠΗΕ στη θέση «Δίδυμος λόφος-Δίχαλο», ενώ έχουν εγκατασταθεί επιπλέον δύο ΑΣΠΗΕ (Σιδηροβούνι-στην ΕΟΑ αναφέρεται με άδεια εγκατάστασης- και Σαρακατσαναίικα). Ειδικότερα, η θέση της Α/Γ του υπό εξέταση ΑΣΠΗΕ βρίσκεται σε απόσταση περίπου 910μ από την πλησιέστερη Α/Γ του ΑΣΠΗΕ Κέρβερος, ενώ σε απόσταση μικρότερη των 2χλμ εντοπίζονται επτά ανεμογεννήτριες του συγκεκριμένου ΑΣΠΗΕ. Σε ακτίνα 10 χλμ εντοπίζονται 119 Α/Γ με άδεια παραγωγής. Επιπλέον, στη μελέτη αναφέρονται τα παρακάτω: «Επομένως, το σύνολο των 6 Α/Γ εντός ακτίνας 2 χλμ. δεν δύναται να επιφέρει αθροιστικές επιπτώσεις στα προστατευτέα αντικείμενα της περιοχής Natura». Η παραπάνω διατύπωση είναι ατεκμηρίωτη, ενώ εντός ακτίνας 2χλμ δεν απαντώνται έξι αλλά οκτώ ανεμογεννήτριες. Επιπλέον, σε απόσταση περίπου 4600μ από τον υπό εξέταση ΑΣΠΗΕ εντοπίζεται άλλος ένας ΑΣΠΗΕ, στη θέση «Ράχη Μοναστηριού» για τον οποίο ο Φορέας Διαχείρισης έλαβε αίτημα για γνωμοδότηση ταυτόχρονα με τον υπό εξέταση ΑΣΠΗΕ και για τον οποίο η ΕΟΑ έχει εκπονηθεί από τους ίδιους μελετητές, με καταγραφές πεδίο που έλαβαν χώρα την ίδια χρονική περίοδο ενώ ο Φορέας Διαχείρισης έλαβε ένα κοινό αίτημα διάθεσης δεδομένων και για τους δύο ΑΣΠΗΕ στις 02/06/2020 (Α.Π. 481).

Στο Χάρτη 4.3 της ΕΟΑ, ενώ στο υπόμνημα αναφέρεται ότι αποτυπώνονται οι γειτονικοί ΑΣΠΗΕ, φαίνεται να αποτυπώνονται μόνο όσοι είναι στο στάδιο άδειας παραγωγής και δεν περιλαμβάνονται οι εν λειτουργία ΑΣΠΗΕ και όσοι έχουν λάβει ΑΕΠΟ.

Εικόνα 2: Ευρύτερη περιοχή προτεινόμενης θέσης εγκατάστασης του ΑΣΠΗΕ «Μαυροντήρι» σε σχέση με τις ζώνες ευαισθησίας για το Μαυρόγυπα (Vasilakis et al. 2017)

2. Αξιολόγηση χρήσης προτεινόμενης θέσης χωροθέτησης ΑΣΠΗΕ από τα αρπακτικά πουλιά

Η έρευνα πεδίου που έγινε για τις ανάγκες της ΕΟΑ και αφορούσε την ορνιθοπανίδα πραγματοποιήθηκε από τις 29 Ιουλίου έως τις 17 Σεπτέμβρη 2020 σε 7 ημερήσιες επισκέψεις (6 ημέρες από 5 ώρες/ημέρα για τις καταγραφές από σημείο θέας). Το χρονικό αυτό διάστημα θεωρείται εξαιρετικά περιορισμένο, καθώς ξεκινά μετά το πέρας της αναπαραγωγικής περιόδου για τα περισσότερα είδη, ενώ δε λαμβάνει υπόψη βασικές περιόδους του έτους, όπως η αναπαραγωγή, η φθινοπωρινή μετανάστευση και η διαχείμαση. Το γεγονός αυτό αποτυπώνεται και στην παράγραφο 5.2 της ΕΟΑ, όπου αναφέρεται ότι **«οι 7 ημέρες ερευνών πεδίου ίσως είναι λίγες προκειμένου να τα αποτελέσματα των καταγραφών να είναι αντιπροσωπευτικά της σημαντικότητας αυτής της περιοχής»** και για το λόγο αυτό ζητήθηκαν, με αίτημα της εταιρίας, επιπλέον στοιχεία από το Φορέα Διαχείρισης. Ωστόσο, τα δεδομένα που μπορεί να διαθέσει ο Φορέας Διαχείρισης δε μπορούν να υποκαταστήσουν τις καταγραφές στο πεδίο καθώς αφορούν κατά βάση δεδομένα τηλεμετρίας για ένα μόνο είδος (το Μαυρόγυπα) από μικρό δείγμα του πληθυσμού (8 πομποί) και είναι πιθανό να υποεκτιμηθεί η σημασία της περιοχής για άλλα είδη. Οι σημασίες της διενέργειας επαρκών και αξιόπιστων καταγραφών πεδίου στο πλαίσιο μίας ΕΟΑ είναι ιδιαίτερα μεγάλη για την αποτύπωση της χρήσης του χώρου από μία πληθώρα ειδών, στα οποία ενδέχεται το έργο να έχει επιπτώσεις.

Βάσει των καταγραφών πεδίου, στην περιοχή αναγνωρίστηκαν 45 είδη πουλιών. Δώδεκα από αυτά είναι αρπακτικά πουλιά, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται και είδη ιδιαιτέρως ευαίσθητα σε αιολικά πάρκα, όπως ο Μαυρόγυπας, το Όρνιο και ο Χρυσαιτός.

Στο σημείο αυτό αξίζει να αναφερθεί ότι τα πληθυσμιακά δεδομένα που αναφέρονται στην ΕΟΑ για τα υπό εξέταση είδη χρειάζονται επικαιροποίηση. Ενδεικτικά, για τον Ασπροπάρη αναφέρεται ότι ο πληθυσμός του στην Ελλάδα αριθμεί 30-50 ζευγάρια, ενώ σύμφωνα με τα πλέον πρόσφατα δεδομένα ανέρχονταν σε μόλις 5 το 2018 (Saravia et al., 2019), το σύνολο των οποίων εντοπίζεται στη Θράκη, ενώ για το Μαυρόγυπα

αναφέρονται 20-22 ζευγάρια, ενώ σύμφωνα με τα πλέον πρόσφατα δεδομένα ο πληθυσμός του αριθμεί 30-35 ζευγάρια (Ζακκάκ, 2015; Ζακκάκ et al., 2021, 2017). Επιπλέον, ο πίνακας με τις επιθυμητές τιμές αναφοράς που παρουσιάζεται στην παράγραφο 4.4.4 αφορά τη ΖΕΠ GR1110011 και όχι την GR1130011 όπου χωροθετείται το έργο.

Τέλος, στην παράγραφο 5.2 γίνεται αναφορά σε «επιπτώσεις σε οικοτόπους». Ωστόσο το περιεχόμενο της παραγράφου δεν αφορά τους τύπους οικοτόπων σύμφωνα με την οδηγία 92/43 αλλά ενδιαίτηματα αναπαραγωγής και τροφοληφία των πουλιών, ενώ σε κανένα σημείο της ΕΟΑ δε γίνεται αναφορά στους τύπους οικοτόπων που δύναται να επηρεαστούν από το έργο.

Ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς-Λευκίμης-Σουφλίου, στο πλαίσιο υλοποίησης του προγράμματος «Προστασία και Διατήρηση της Βιοποικιλότητας Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης - Σουφλίου» του ΕΠΠΕΡΑΑ, έχει προμηθευτεί οκτώ πομπούς, υψηλής χρονικής συχνότητας, με σκοπό την καταγραφή των μετακινήσεων των ατόμων Μαυρόγυπα διαφόρων ηλικιών, έτσι ώστε να αποτυπωθούν οι βασικοί διάδρομοι μετακίνησης του είδους, οι κύριες περιοχές τροφοληψίας και κούρνιας του κοκ. Οι πομποί αυτοί μέχρι σήμερα έχουν χρησιμοποιηθεί σε 14 πουλιά, από τα οποία τα τρεις συμπλήρωσαν λιγότερες από 100 ημέρες καταγραφής. Στόχος είναι ο αποτελεσματικότερος σχεδιασμός των διαχειριστικών δράσεων για την προστασία του είδους. Ο αριθμός των πομπών αντιστοιχεί περίπου στο 6.5% του πληθυσμού, ενώ αυτή τη στιγμή είναι ενεργοί επτά από αυτούς τους πομπούς. Οι πομποί αυτοί καταγράφουν τη θέση του πουλιού κάθε 3 λεπτά (υψηλής χρονικής συχνότητας) με αποτέλεσμα να παρέχουν υψηλή ακρίβεια στην αποτύπωση των διαδρόμων μετακίνησης. Οι ώρες λειτουργίας τους κατά τους χειμερινούς μήνες είναι 06:00-19:00, ενώ κατά τους θερινούς είναι 05:00-21:00, καθώς τα πουλιά κινούνται τις ώρες που έχει φως. Παράλληλα, χρησιμοποιήθηκαν δεδομένα από 27 Μαυρόγυπες (οι τέσσερις από τους οποίους συμπλήρωσαν λιγότερες από 100 ημέρες καταγραφής), στους οποίους έχουν τοποθετηθεί πομποί από το Φορέα Διαχείρισης, στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE «Conservation of Black and Griffon vultures in the cross-border Rhodopes mountains» (LIFE RE-VULTURES - LIFE14 NAT/NL/000901 – A2), στο οποίο ο ΦΔ συμμετέχει ως εξωτερικός συνεργάτης και το οποίο χρηματοδοτείται κατά 75% από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (LIFE NATURE). Αυτή τη στιγμή είναι ενεργοί τέσσερις από αυτούς τους πομπούς. Οι πομποί αυτοί καταγράφουν τη θέση του πουλιού κάθε μία ώρα. Στο σύνολό τους, οι παραπάνω πομποί, μέχρι την 10^η Οκτωβρίου 2021, οπότε και ανακτήθηκαν τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν για τη γνωμοδότηση επί της μελέτης, είχαν συμπληρώσει 896,47 ημέρες καταγραφών (ΜΟ ημερών λειτουργίας ανά πομπό για τους πομπούς που έχουν συμπληρώσει 100 ημέρες καταγραφής) ή 1830 διακριτές ημέρες και ο μέσος χρόνος λήψης στοιχείων από κάθε πομπό ανά ημέρα ήταν 14,5 ώρες. Στο πλαίσιο του παραπάνω προγράμματος LIFE έχουν τοποθετηθεί 27 πομποί (12 από τους οποίους καταγράφουν τη θέση του πουλιού κάθε 5 λεπτά - υψηλής χρονικής συχνότητας) από την οργάνωση BSPB και σε 35 Όρνια (τα έξι από τους οποία συμπλήρωσαν λιγότερες από 100 ημέρες καταγραφής) που αναπαράγονται στη Βουλγαρία. Αυτή τη στιγμή είναι ενεργοί συνολικά 13 από αυτούς τους πομπούς. Στο σύνολό τους, οι παραπάνω πομποί, μέχρι την 10^η Μαΐου 2021, οπότε και ανακτήθηκαν τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν για τη γνωμοδότηση επί της μελέτης, είχαν συμπληρώσει 902,66 ημέρες καταγραφών (ΜΟ ημερών λειτουργίας ανά πομπό για τους πομπούς που έχουν συμπληρώσει 100 ημέρες καταγραφής) ή 1891 διακριτές ημέρες. Αν και οι πομποί συλλέγουν δεδομένα καθ' όλη τη διάρκεια του 24ώρου, ως μέσος ημερήσιος χρόνος καταγραφών θεωρούνται οι 14,5 ώρες κατά τις οποίες τα πουλιά είναι δραστήρια. Τα δεδομένα αυτά, που αφορούν την περιοχή χωροθέτησης του υπό εξέταση ΑΣΠΗΕ, διατέθηκαν στο Φορέα Διαχείρισης με σκοπό την ακριβέστερη αποτίμηση των επιπτώσεων του υπό εξέταση έργου. Τόσο για το Μαυρόγυπα, όσο και για το Όρνιο για τους υπολογισμούς των διελεύσεων χρησιμοποιήθηκαν μόνο τα σημειακά δεδομένα (και όχι οι γραμμικές μετακινήσεις), τα οποία αποτυπώνουν με αξιοπιστία την παρουσία των ατόμων στην περιοχή ενδιαφέροντος. Ειδικότερα, για την εκτίμηση των διελεύσεων ανά ώρα καταγραφών χρησιμοποιήθηκαν μόνο τα στοιχεία των πομπών υψηλής χρονικής συχνότητας τα οποία είναι και τα πλέον αξιόπιστα. Οι γραμμικές μετακινήσεις χρησιμοποιήθηκαν μόνο στην περίπτωση των πομπών υψηλής χρονικής συχνότητας για την οπτική αποτύπωση των μετακινήσεων στο χάρτη. Τέλος, χρησιμοποιούνται στοιχεία

τηλεμετρίας για το Χρυσαιτό, από πομπούς που έχουν τοποθετηθεί σε 15 πουλιά από τον κ. Σιδηρόπουλο από το Δεκέμβριο του 2018 μέχρι και σήμερα, στο πλαίσιο Διδακτορικής Έρευνας του Τμήματος Βιολογικών Εφαρμογών και Τεχνολογιών του Π/μίου Ιωαννίνων με χρηματοδότηση από το Natural Research Ltd (Σκωτία). Τα δεδομένα αυτών των πομπών ανακτήθηκαν στις 10/10/2021.

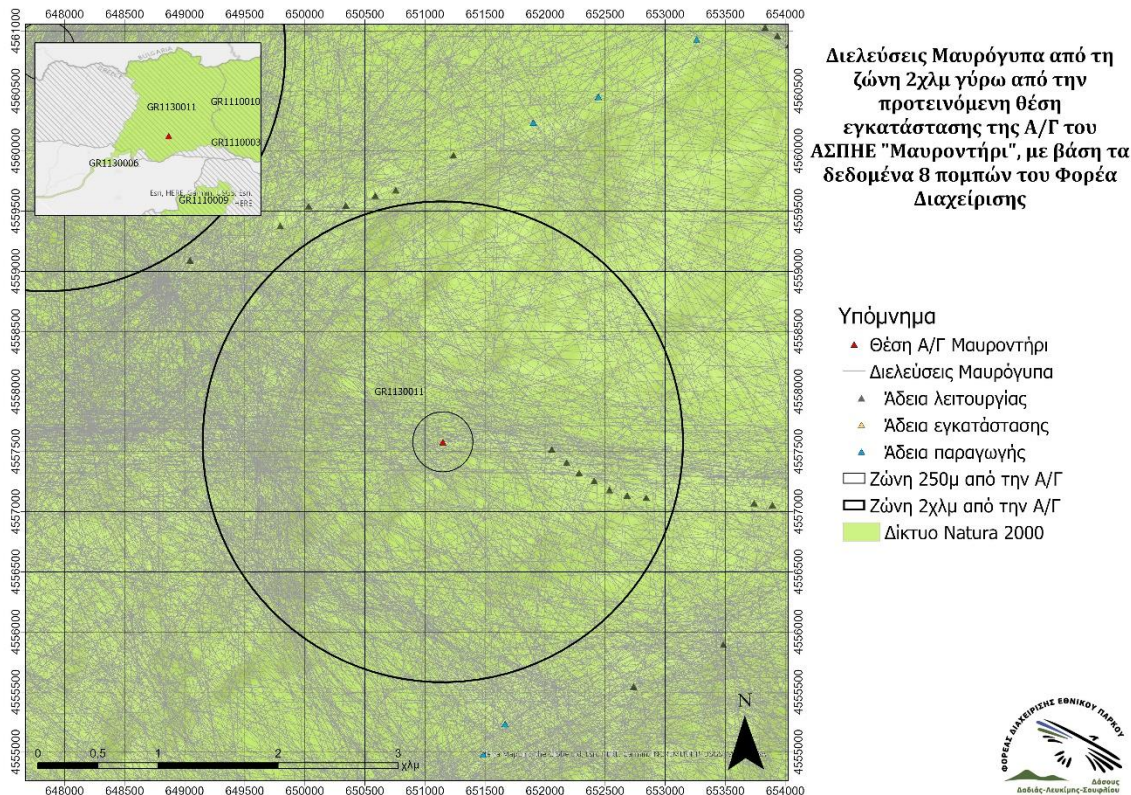
Τα δεδομένα από τους παραπάνω πομπούς εξετάστηκαν προσεκτικά και συμπληρωματικά αυτών που παρουσιάζονται στη μελέτη, έτσι ώστε να εξαχθούν ασφαλή συμπεράσματα σε σχέση με τη χρήση της προτεινόμενης περιοχής χωροθέτησης του ΑΣΠΗΕ από τα δύο παραπάνω είδη και την εκτίμηση των επιπτώσεων. Παρακάτω αναπτύσσονται αναλυτικά τα αποτελέσματα και τα συμπεράσματα που προέκυψαν για το Μαυρόγυπα, το Όρνιο και το Χρυσαιτό, μετά από την αξιολόγηση του συνόλου των διαθέσιμων στοιχείων.

2. α Μαυρόγυπας

Η μοναδική αποικία Μαυρόγυπα, στην ευρύτερη περιοχή των Βαλκανίων, εντοπίζεται στο Εθνικό Πάρκο Δάσους Δαδιάς-Λευκίμης-Σουφλίου (ΖΕΠ GR1110002). Είναι είδος του Παραρτήματος Ι της οδηγίας 147/2009/ΕΕ και χαρακτηρίζεται ως «απειλούμενο» σύμφωνα με το Κόκκινο Βιβλίο των απειλούμενων ζώων της Ελλάδας (Λεγάκης and Μαραγκού, 2009) και ως «σχεδόν απειλούμενο» σύμφωνα με τον ερυθρό κατάλογο της IUCN.

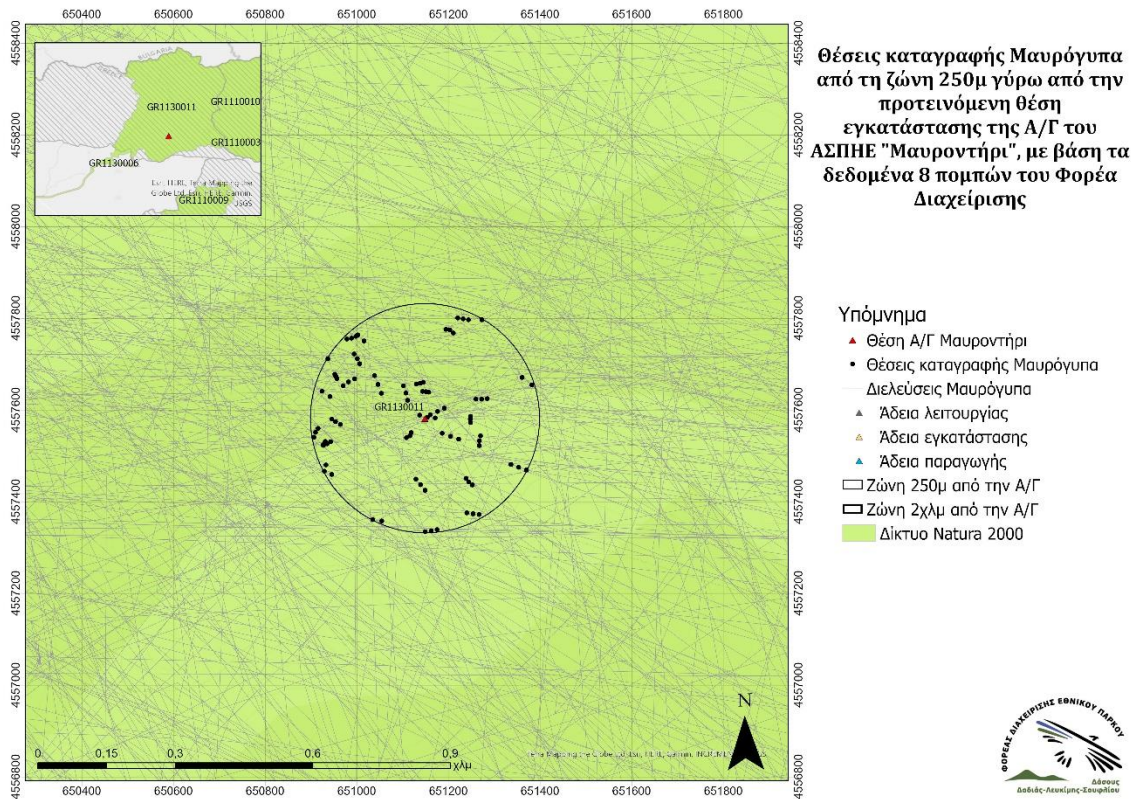
Σύμφωνα με τον πίνακα 4.6 της ΕΟΑ ο Μαυρόγυπας παρατηρήθηκε πέντε φορές κατά τη διάρκεια των παρατηρήσεων πεδίου.

Σύμφωνα με τα δεδομένα τηλεμετρίας, εντός της ακτίνας 2km από τις Α/Γ καταγράφηκε παρουσία των 32 από τα 38 πουλιά στα οποία έχει τοποθετηθεί πομπός, σε σύνολο 461 ημερών, ενώ ο συνολικός αριθμός των διελεύσεων εκτιμάται σε 624 κατ' ελάχιστο (αν υποθέσουμε ότι έχουμε μόνο μία διέλευση/πουλί/ημέρα) (Παραρτήματα Ι, ΙΙ). Αυτή η συχνότητα αντιστοιχεί σε περίπου **25,19% των ημερών καταγραφής**, σε δείγμα 28 ατόμων (μέγιστος αριθμός ατόμων που μπορεί να φέρουν ταυτόχρονα πομπό) από τα 120 περίπου πουλιά που είναι ο πληθυσμός του Μαυρόγυπα (Εικόνα 3). Η συχνότητα των διελεύσεων σε ακτίνα 2χλμ από τον ΑΣΠΗΕ υπολογίζεται σε 0,02 ανά ώρα καταγραφής για τους 8 πομπούς ή σε **0,302 ανά ώρα καταγραφής** για 120 πουλιά κατ' ελάχιστο, αν υποθέσουμε ότι έχουμε μόνο μία διέλευση/πουλί/ημέρα (Εικόνα 3).

Εικόνα 3: Διελεύσεις Μαυρόγυπα στην ευρύτερη περιοχή χωροθέτησης του ΑΣΠΗΕ «Μαυροντήρι» με βάση τα δεδομένα 8 πομπών του Φορέα Διαχείρισης

Δεδομένου ότι οι πομποί καταγράφουν τη θέση του πουλιού ανά 3 λεπτά έως και μία ώρα, είναι σαφές ότι οι καταγραφές εντός της ζώνης 250μ. από τις Α/Γ αποτελούν υποσύνολο της πραγματικής συχνότητας παρουσίας του είδους, καθώς η πιθανότητα η στιγμή καταγραφής της θέσης να συμπίπτει με τη στιγμή κατά την οποία το πουλί διέρχεται από τη ζώνη 250μ. από τις Α/Γ είναι πολύ μικρή (για ενδεικτική σύγκριση των θέσεων καταγραφής με τις γραμμές διελεύσεων από η ζώνη 250μ. από τις Α/Γ βλ. Εικόνα 4). Ωστόσο, παραθέτουμε ενδεικτικά τη συχνότητα διελεύσεων Μαυρόγυπα από τη ζώνη αυτή, όπως έχει υπολογιστεί με βάση τα δεδομένα τηλεμετρίας (Παράρτημα Ι). Σύμφωνα με τα δεδομένα τηλεμετρίας των πομπών υψηλής χρονικής συχνότητας, σε ακτίνα 250μ από τις Α/Γ, καταγράφηκαν 8 πουλιά σε σύνολο 33 ημερών, ενώ ο συνολικός αριθμός των διελεύσεων εκτιμάται σε 33 κατ' ελάχιστο (αν υποθέσουμε ότι έχουμε μόνο μία διέλευση/πουλί/ημέρα). Αν ληφθούν υπόψη και τα δεδομένα από τους πομπούς που λαμβάνουν στίγμα κάθε μία ώρα, καταγράφηκαν συνολικά 11 πουλιά σε σύνολο 36 ημερών, ενώ ο συνολικός αριθμός των διελεύσεων εκτιμάται σε 36 κατ' ελάχιστο. Για τους 8 πομπούς, για τους οποίους υπάρχουν δεδομένα σχετικά με το ύψος πτήσης, το 29,67% των καταγραφών έγινε στο ύψος του ρότορα. Το ύψος πτήσης εκτιμάται βάσει των δεδομένων των πομπών, σε συνδυασμό με το ψηφιακό υπόβαθρο μοντέλου υψομέτρου της ASTER (<https://asterweb.jpl.nasa.gov/gdem.asp>) και το μοντέλο γεωειδούς όπως έχει υπολογιστεί από τους Papadopoulos et al. (2019).

Εικόνα 4: Διελεύσεις Μαυρόγυπα από τη ζώνη 250μ γύρω από τις προτεινόμενες θέσεις εγκατάστασης των Α/Γ του ΑΣΠΗΕ «Μαυροντήρι», με βάση τα δεδομένα 8 πομπών του Φορέα Διαχείρισης

Με βάση τα στοιχεία τηλεμετρίας οι Μαυρόγυπες **διανυκτερεύουν με σχετικά χαμηλή συχνότητα σε ακτίνα 2χλμ από την προτεινόμενη περιοχή χωροθέτησης του ΑΣΠΗΕ**. Συγκεκριμένα καταγράφηκαν 28 διανυκτερεύσεις από 14 διαφορετικά άτομα. Οι παραπάνω διανυκτερεύσεις δε συμπίπτουν χρονικά, γεγονός που υποδεικνύει ότι δεν συνδέονται με κάποιο συγκεκριμένο γεγονός. Για την αποτύπωση των θέσεων κούρνιας χρησιμοποιήθηκαν τα δεδομένα του συνόλου των πομπών που αφορούσαν καταγραφές από τις 21:00 έως τις 05:00 της επόμενης μέρας (ή 19:00 και 06:00, αντίστοιχα, για τους χειμερινούς μήνες). Επιπλέον, υπήρξε περιστασιακή καταγραφή ατόμων Μαυρόγυπα σε στάση εντός της ζώνης 2χλμ από την Α/Γ.

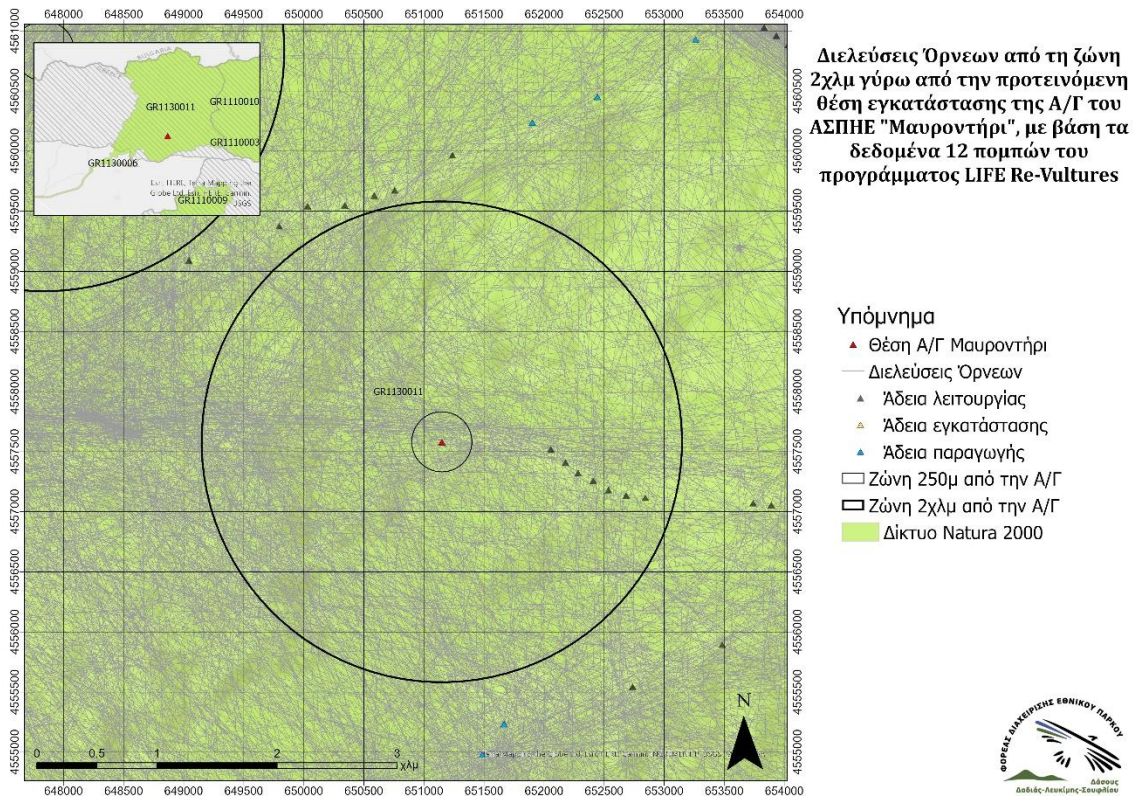
2. β Όρνιο

Το Όρνιο είναι είδος του Παραρτήματος Ι της οδηγίας 147/2009/ΕΕ, ενώ χαρακτηρίζεται ως «κρίσιμως κινδυνεύον» σύμφωνα με το Κόκκινο Βιβλίο των απειλούμενων ζώων της Ελλάδας (Λεγάκης and Μαραγκού, 2009) και ως «μειωμένου ενδιαφέροντος» σύμφωνα με τον ερυθρό κατάλογο της IUCN.

Σύμφωνα με τον πίνακα 4.6 της ΕΟΑ το Όρνιο παρατηρήθηκε 3 φορές κατά τη διάρκεια των παρατηρήσεων πεδίου.

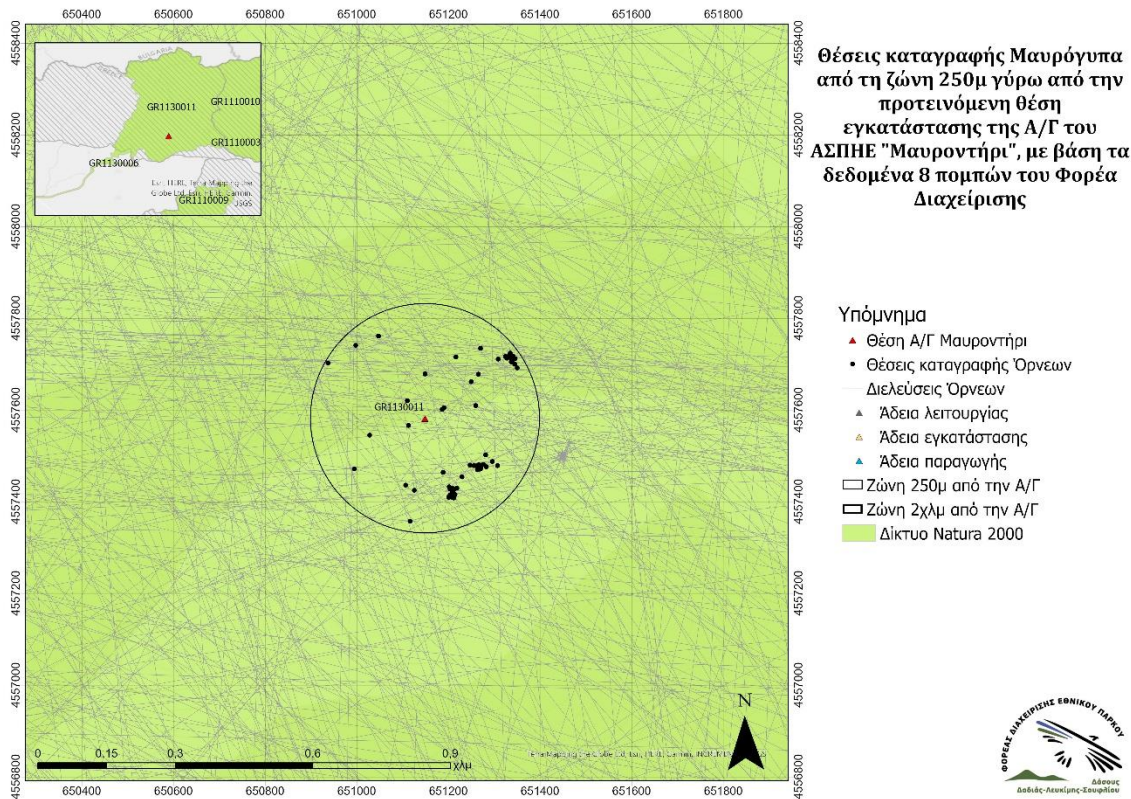
Σύμφωνα με τα δεδομένα τηλεμετρίας, εντός της ακτίνας 2km από τις Α/Γ καταγράφηκε παρουσία των 13 από τα 29 πουλιά σε σύνολο 471 ημερών, ενώ ο συνολικός αριθμός των διελεύσεων εκτιμάται σε 506 κατ' ελάχιστο (αν υποθέσουμε ότι έχουμε μόνο μία διέλευση/πουλί/ημέρα) (Παραρτήματα Ι & ΙΙΙ). Αυτή η συχνότητα αντιστοιχεί σε **24,91% των ημερών καταγραφής**, σε δείγμα 29 πουλιών (από τα 115 περίπου που έχουν καταγραφεί στο χώρο ενισχυτικής τροφοδοσίας της Δαδιάς (βλ. SDF GR1110002) και εκτιμάται ότι διέρχονται από την ευρύτερη περιοχή) (Εικόνα 5). Η συχνότητα των διελεύσεων σε ακτίνα 2χλμ από τον

ΑΣΠΗΕ υπολογίζεται σε 0,019 ανά ώρα καταγραφής για τους 12 πομπούς ή σε **0,177 ανά ώρα καταγραφής** για 115 πουλιά κατ' ελάχιστο, αν υποθέσουμε ότι έχουμε μόνο μία διέλευση/πουλί/ημέρα (Εικόνα 3).

Εικόνα 5: Διελύσεις Όρνεων στην ευρύτερη περιοχή χωροθέτησης του ΑΣΠΗΕ «Μαυροντήρι» με βάση τα δεδομένα 12 πομπών του προγράμματος LIFE Re-Vultures

Δεδομένου ότι οι πομποί καταγράφουν τη θέση του πουλιού ανά 3 λεπτά έως και μία ώρα, είναι σαφές ότι οι καταγραφές εντός της ζώνης 250μ. από τις Α/Γ αποτελούν υποσύνολο της πραγματικής συχνότητας παρουσίας του είδους, καθώς η πιθανότητα η στιγμή καταγραφής της θέσης να συμπίπτει με τη στιγμή κατά την οποία το πουλί διέρχεται από τη ζώνη 250μ. από τις Α/Γ είναι πολύ μικρή (για ενδεικτική σύγκριση των θέσεων καταγραφής με τις γραμμές διελύσεων από η ζώνη 250μ. από τις Α/Γ βλ. Εικόνα 6). Ωστόσο παραθέτουμε ενδεικτικά τη συχνότητα διελύσεων Όρνιου από τη ζώνη αυτή, όπως έχει υπολογιστεί με βάση τα δεδομένα τηλεμετρίας (Παράρτημα Ι). Σύμφωνα με τα δεδομένα τηλεμετρίας των 12 πομπών υψηλής χρονικής συχνότητας, στη ζώνη 250μ. από τις Α/Γ, καταγράφηκαν **5 πουλιά σε σύνολο 22 ημερών**, ενώ ο συνολικός αριθμός των διελύσεων εκτιμάται σε 22 κατ' ελάχιστο (αν υποθέσουμε ότι έχουμε μόνο μία διέλευση/πουλί/ημέρα). Δεν υπήρξαν καταγραφές από τους πομπούς που λαμβάνουν στίγμα κάθε μία ώρα. Για τους 12 πομπούς, για τους οποίους υπάρχουν δεδομένα σχετικά με το ύψος πτήσης, **το 86,46% των καταγραφών έγινε στο ύψος του ρότορα**. Το ύψος πτήσης εκτιμάται βάσει των δεδομένων των πομπών, σε συνδυασμό με το ψηφιακό υπόβαθρο μοντέλου υψομέτρου της ASTER (<https://asterweb.jpl.nasa.gov/gdem.asp>) και το μοντέλο γεωειδούς όπως έχει υπολογιστεί από τους Papadopoulos et al. (2019).

Εικόνα 6: Διελεύσεις Όρνιου από τη ζώνη 250μ γύρω από τις προτεινόμενες θέσεις εγκατάστασης των Α/Γ του ΑΣΠΗΕ «Μαυροντήρι», με βάση τα δεδομένα 12 πομπών του προγράμματος LIFE Re-Vultures

Με βάση τα στοιχεία τηλεμετρίας, τα Όρνια **διανυκτερεύουν σπανίως σε ακτίνα 2χλμ από την προτεινόμενη περιοχή χωροθέτησης του ΑΣΠΗΕ**. Συγκεκριμένα, καταγράφηκαν εννέα διανυκτερεύσεις από πέντε άτομα. Οι παραπάνω διανυκτερεύσεις δε συμπίπτουν χρονικά, γεγονός που υποδεικνύει ότι δεν συνδέονται με κάποιο συγκεκριμένο γεγονός. Για την αποτύπωση των θέσεων κούρνιας χρησιμοποιήθηκαν τα δεδομένα του συνόλου των πομπών που αφορούσαν καταγραφές από τις 21:00 έως τις 05:00 της επόμενης μέρας (ή 19:00 και 06:00, αντίστοιχα, για τους χειμερινούς μήνες). Επιπλέον, υπήρξε περιστασιακή καταγραφή Όρνεων σε στάση εντός της ζώνης 2χλμ από την Α/Γ.

2.γ Χρυσαιτός

Ο Χρυσαιτός είναι είδος του Παραρτήματος Ι της οδηγίας 147/2009/ΕΕ, ενώ χαρακτηρίζεται ως «κινδυνεύον» σύμφωνα με το Κόκκινο Βιβλίο των απειλούμενων ζώων της Ελλάδας (Λεγάκης and Μαραγκού, 2009) και ως «μειωμένου ενδιαφέροντος» σύμφωνα με τον ερυθρό κατάλογο της IUCN.

Σύμφωνα με τον πίνακα 4.6 της ΕΟΑ ο Χρυσαιτός παρατηρήθηκε 2 φορές κατά τη διάρκεια των παρατηρήσεων πεδίου και η παρουσία του χαρακτηρίζεται ως «περιστασιακή».

Ωστόσο, τα στοιχεία τηλεμετρίας, έδειξαν τακτική παρουσία του είδους σε ακτίνα 2χλμ από τη θέση της Α/Γ. Συγκεκριμένα, καταγράφηκαν συνολικά 95 διελεύσεις, από έξι νεαρά άτομα από το Σεπτέμβριο του 2019 έως τον Οκτώβριο του 2021. Δώδεκα από αυτές τις διελεύσεις έγιναν εντός της ζώνης 250μ από τη θέση της Α/Γ, ενώ σε 20 περιπτώσεις καταγράφηκε διανυκτέρευση εντός της ζώνης 2χλμ από τη θέση της Α/Γ από το ίδιο άτομο. Επιπλέον, σύμφωνα με στοιχεία που διαθέτει ο Φορέας Διαχείρισης, σε απόσταση 5,6χλμ βόρεια του υπό εξέταση ΑΣΠΗΕ εντοπίζεται ενεργή φωλιά Χρυσαιτού.

2.δ Ασπροπάρης

Σε απόσταση περίπου 5χλμ από τον υπό εξέταση ΑΣΠΗΕ υπάρχει φωλιά Ασπροπάρη η οποία ήταν ενεργή έως και το 2015.

Σύμφωνα με την ΚΥΑ 43236/2015 (ΦΕΚ 3760/Β/25-10-2017) «Εθνικό σχέδιο δράσης για τον Ασπροπάρη (*Neophron percnopterus*) στην Ελλάδα, Παράρτημα Ι, παράγραφος 1.2, «για την αποτροπή και ελαχιστοποίηση του κινδύνου θνησιμότητας που προκαλείται από τις ανεμογεννήτριες, καθορίζονται σε ειδικούς χάρτες, ζώνες αποκλεισμού εγκατάστασης και λειτουργίας ΑΣΠΗΕ σε ακτίνα κατ' ελάχιστον 5χλμ γύρω από τις υφιστάμενες φωλιές του Ασπροπάρη.

2.ε Άλλα είδη

Σχετικά υψηλό ποσοστό των καταγραφών που έγιναν στο πλαίσιο της ΕΟΑ αφορούσαν τον Σφηκιάρη (16%), ενώ υψηλά ποσοστά παρουσίασαν επίσης και ο Φιδαετός και ο Μαυροπελαργός. Το Μαυροκιρκίνεζο και ο Γερακαετός καταγράφηκαν σε χαμηλότερη συχνότητα. Παράλληλα, ιδιαίτερα σημαντική ήταν και η παρουσία του Μαυροπελαργού.

3. Εκτίμηση επιπτώσεων

Το **ρίσκο πρόσκρουσης** των πουλιών σε Α/Γ είναι μεγαλύτερο σε κορυφογραμμές, και ειδικά στα διάσελα και τις εγκοπές. Το ρίσκο πρόσκρουσης σε Α/Γ είναι μεγαλύτερο σε (ή κοντά σε) περιοχές που χρησιμοποιούνται τακτικά από μεγάλο αριθμό πτηνών για διατροφή ή κούρνιασμα και τοπικούς διαδρόμους πτήσης (European Commission, 2011). Επιπλέον, οι Carrete et al (2012) μελετώντας τη θνησιμότητα από προσκρούσεις σε ΑΣΠΗΕ στην νότια Ισπανία για το Όρνιο, αναφέρουν ότι σχετίζεται σημαντικά με τη σχετική θέση και απόσταση από κρίσιμα ενδιαιτήματα του είδους.

Οι επιπτώσεις από **όχληση και τον εκτοπισμό** μπορεί να ποικίλλουν (Rydell et al., 2012) και μπορεί τα επίπεδα όχλησης να διαφέρουν σημαντικά ανάμεσα στα είδη (Pearce-Higgins et al., 2009). Σε κάποιες περιπτώσεις, τα πουλιά εκτοπίζονται σε παρακείμενες περιοχές χωρίς σημαντικές πληθυσμιακές επιπτώσεις ενώ σε άλλες περιπτώσεις τα πουλιά μπορεί να μετακινούνται σε περιοχές ήδη κατειλημμένες (από άτομα του ίδιου είδους) οπότε ο αυξημένος ανταγωνισμός μπορεί να οδηγήσει και σε πληθυσμιακές επιπτώσεις (Rydell et al., 2012). Αυτή η διακύμανση μπορεί να εξαρτάται από ένα μεγάλο εύρος παραμέτρων, όπως τα εποχιακά και ημερήσια πρότυπα χρήσης από τα πτηνά, τη θέση των ΑΣΠΗΕ σε σχέση με σημαντικά ενδιαιτήματα, και τα χαρακτηριστικά των ΑΣΠΗΕ και των Α/Γ. Στην περίπτωση ενός ΑΣΠΗΕ στην Πορτογαλία (Tome et al., 2012, 2011) διαπιστώθηκε ότι οι κινήσεις των μεσαίου μεγέθους αρπακτικών (πχ. Σπιζαετός, Γερακαετός, Σφηκιάρης) κοντά στις Α/Γ μειώθηκαν, ενώ τα πρότυπα διελεύσεων άλλων ειδών (πχ. Όρνιο, Μαυρόγυπας, Φιδαετός) δεν επηρεάστηκαν. Αυτό επιβεβαιώνεται και για την περιοχή της Θράκης συγκεκριμένα, όπου, σε μελέτη του WWF Ελλάς για την παρακολούθηση των επιπτώσεων των αιολικών πάρκων μετά την κατασκευή, διαπιστώθηκε ότι οι γύπες που επισκέπτονται την περιοχή για να τραφούν πετούσαν σε μεγάλο ποσοστό στην επικίνδυνη περιοχή, και σχεδόν το 100% των πτήσεων αυτών βρέθηκε στην περιοχή σάρωσης των ανεμογεννητριών. Ορισμένοι γύπες άλλαζαν κατεύθυνση πτήσης, ψάχνοντας για κατάλληλο σημείο προσπέλασης μεταξύ των ανεμογεννητριών. Αντιθέτως, πολύ λίγα από τα αρπακτικά πουλιά που διατηρούσαν επικράτειες στην περιοχή πετούσαν στην επικίνδυνη περιοχή, και ένα μικρό ποσοστό αυτών των πτήσεων βρέθηκε κοντά στην περιοχή σάρωσης των ανεμογεννητριών (κυρίως στα άκρα των ΑΣΠΗΕ) (Ruiz et al., 2005).

Στη μελέτη αναφέρεται ότι «Μεγαλόσωμα είδη όπως ο Μαυρόγυπας, ο Φιδαετός, ο Χρυσαιτός και το Όρνιο γενικά είναι είδη τα οποία υφίστανται απώλειες λόγω σύγκρουσης με τις Α/Γ. Επίσης, η προστατευόμενη περιοχή Natura 2000 GR1130011 φιλοξενεί μεγάλο μέρος του εθνικού πληθυσμού τους, επομένως, παρ' όλο που το έργο είναι μικρό είναι πιθανό να αποτελέσει απειλή για τα άτομα των οποίων η περιοχή βρίσκεται

εντός της χωροκράτειάς τους. Συγκεκριμένα για το Μαυρόγυπα, όπως φαίνεται στο επόμενο κεφάλαιο (Κεφάλαιο 5.2) με στοιχεία που παρατέθηκαν από το Φορέα Διαχείρισης του Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς-Λευκίμης-Σουφλίου παρατηρείται έντονη κινητικότητα στην περιοχή. Επομένως, ο ΑΣΠΗΕ αποτελεί δυνητικό κίνδυνο για το είδος». Αν και στο σημείο αυτό δε διευκρινίζεται ο τύπος της επίπτωσης στην οποία γίνεται αναφορά, παρακάτω, στην παράγραφο 5.2, αναφέρεται ότι δεν αναμένεται απώλεια ενδιαιτημάτων αναπαραγωγής και τροφοληψίας για τα παραπάνω είδη, κυρίως λόγω της μικρής έκτασης του έργου (για τα ενδιαιτήματα τροφοληψίας), οπότε συμπεραίνεται ότι η παραπάνω διατύπωση αφορά στον κίνδυνο πρόσκρουσης.

Για τα στρουθιόμορφα είδη αναφέρεται ότι «Ο ΑΣΠΗΕ όπως και όλα τα αιολικά πάρκα δεν φαίνεται να επηρεάζουν σημαντικά μικρόσωμα είδη ορνιθοπανίδας, εκτός αν βρίσκονται πάνω σε μεταναστευτική οδό και περνούν από την περιοχή σμήνη από μικρόπουλα. Τότε ενδεχομένως να επηρεάσει. Δεν έχει διαπιστωθεί κάτι τέτοιο για την περιοχή μελέτης, επομένως τα μικρόσωμα είδη Χαρακτηρισμού (Δρυοκολαπτόμορφα και Στρουθιόμορφα) δεν αναμένεται να επηρεαστούν από το εν λόγω έργο». Η τελική διατύπωση είναι ατεκμηρίωτη, καθώς οι μελετητές δεν προχώρησαν σε καταγραφές κατά την μεταναστευτική περίοδο και κυρίως κατά τις νυχτερινές ώρες, κατά τις οποίες μεταναστεύουν τα στρουθιόμορφα πουλιά (π.χ. Ζαννέτος et al., 2018).

Όσον αφορά τον κίνδυνο από πρόσκρουση, με βάση τα δεδομένα τηλεμετρίας, τα οποία, για το Μαυρόγυπα, έχουν ληφθεί υπόψη και από τους μελετητές, τα δύο είδη γυπών φαίνεται να διέρχονται με σχετικά υψηλή συχνότητα από τη ζώνη 250μ από την Α/Γ, με σημαντικό ποσοστό των πτήσεων να γίνονται στο ύψος του ρότορα. Στην παράγραφο 5.3 της υπό εξέταση ΕΟΑ αναγνωρίζεται η σημασία της περιοχής χωροθέτησης του έργου για τα αρπακτικά πουλιά και κυρίως για το Μαυρόγυπα, το Όρνιο, τον Ασπροπάρη το Χρυσαιτό και το Φιδαιτό, καθώς και για το Μαυροπελαργό και ο επακόλουθος κίνδυνος πρόσκρουσης. Για τον μετριασμό του οι μελετητές προτείνουν την «εγκατάσταση συστήματος αναχαίτισης και αποτροπής συγκρούσεων πτηνών, το οποίο αποτρέπει κάθε πιθανό κίνδυνο πρόσκρουσης στους ρότορες των Α/Γ παράγοντας ήχους αποτροπής και αναχαίτισης συγκρούσεων και σε περίπτωση αποτυχίας των μεθόδων αυτών, αυτόματα διακόπτεται η λειτουργία της Α/Γ».

Στην ΕΟΑ δε γίνεται καμία αναφορά στην εκτίμηση των συνεργιστικών επιπτώσεων. Ωστόσο, ο ΑΣΠΗΕ χωροθετείται σε περιοχή με μεγάλο αριθμό εν λειτουργία και υπό αδειοδότηση ΑΣΠΗΕ ο ένας εκ των οποίων χωροθετείται σε απόσταση 900 m περίπου από τον υπό εξέταση ΑΣΠΗΕ. Επιπλέον, το γεγονός ότι ο υπό εξέταση ΑΣΠΗΕ χωροθετείται στο δυτικό άκρο 25 εν λειτουργία Α/Γ οι οποίες χωροθετούνται παράλληλα με σύμπλεγμα 45 επιπλέον εν λειτουργία Α/Γ με πολύ μικρές αποστάσεις μεταξύ τους αναμένεται να ενισχύσει τις υφιστάμενες επιπτώσεις από φραγμό στις μετακινήσεις οι οποίες δε λαμβάνονται υπόψη στην υπό εξέταση ΕΟΑ. Η εκτροπή των πουλιών από την πορεία τους θα συνέβαλε σημαντικά στην ενίσχυση του ήδη υπάρχοντος φραγμού στις μετακινήσεις τους με αποτέλεσμα την παρέκκλιση από τη «βέλτιστη» εναέρια διαδρομή, αύξηση της ενεργειακής δαπάνης από πλευράς των πουλιών και επακόλουθη μείωση του διαθέσιμου χρόνου για άλλες ζωτικές δραστηριότητές τους (Rydell et al. 2012). Το φαινόμενο αυτό μπορεί να επηρεάσει τη φυσική κατάσταση των πουλιών (μείωση ενεργειακών αποθεμάτων, εξάντληση) και τελικά να προκαλέσει αλλαγές στα μεγέθη των πληθυσμών (Drewitt & Langston 2006, Masden et al. 2009).

Ο σημαντικός αριθμός αρπακτικών πουλιών που έχουν βρεθεί νεκρά από πρόσκρουση σε ανεμογεννήτριες της ευρύτερης περιοχής, πέντε από τα οποία βρέθηκαν κατά την περίοδο 2018-2019, υποδεικνύει ότι οι εγκατεστημένοι ΑΣΠΗΕ δρουν συσσωρευτικά, πλήττοντας αποδεδειγμένα την ακεραιότητα του δικτύου Natura 2000, παραβιάζοντας το άρθρο 6, παράγραφος 3, της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων και της άγριας πανίδας και χλωρίδας. Τα παραπάνω περιστατικά αφορούν συγκεκριμένα έναν Θαλασσαιτό στον ΑΣΠΗΕ «Δερβένι-Μικρό Δερβένι-Σλίβα» στις 15/02/2018, ένα Όρνιο στον ΑΣΠΗΕ «Άσπρη Πέτρα» στις 26/09/2018, ένα Μαυρόγυπα κι έναν Κραυγαετό στον ΑΣΠΗΕ «Χυλός» (σε απόσταση περίπου 2200μ από τον υπό εξέταση ΑΣΠΗΕ), στις 20/08/2018 και 19/08/2019, αντίστοιχα, ένα Μαυρόγυπα στον ΑΣΠΗΕ «Μυτούλα-Κεφάλι» στις 21/08/2019 κι ένα Όρνιο στον ΑΣΠΗΕ «Κυρτόν» στις

30/09/2021. Συνεπώς, κάθε επιπλέον ΑΣΠΗΕ που θα εγκαθίσταται σε περιοχές όπου παρατηρείται έντονη χρήση και εντοπίζονται κρίσιμα ενδιαιτημάτα για τα αρπακτικά πουλιά, αναμένεται να δρα συνεργιστικά στις ήδη επιβεβαιωμένες αρνητικές επιπτώσεις. Επιπλέον, ο μεγάλος αριθμός επίγειων φωτοβολταϊκών σταθμών που βρίσκεται υπό αδειοδότηση και αφορά αγροτικές εκτάσεις στην ευρύτερη περιοχή, αναμένεται να έχει μελλοντικά σημαντικές σωρευτικές επιπτώσεις, που αφορούν κυρίως σε εκτοπισμό, απώλεια και κατακερματισμό ενδιαιτημάτων (Hernandez et al., 2014; Montag et al., 2016; Turney and Fthenakis, 2011). Οι επιπτώσεις αυτές, αν και σε μικρή κλίμακα μπορεί να είναι φαινομενικά αμελητέες, αυξάνουν εκθετικά σε ένταση με την αύξηση της πυκνότητας των έργων σε περιορισμένο χώρο (Gasparatos et al., 2017).

Η εγκατάσταση αυτοματοποιημένου συστήματος παύσης των ανεμογεννητριών που προτείνεται στη μελέτη, το οποίο λειτουργεί με την εκπομπή ηχητικών σημάτων που αποσκοπούν στην εκτροπή της πορείας των πουλιών έτσι ώστε να μην προσκρούσουν στις Α/Γ, θα μπορούσε να αποτελέσει λύση σε περιοχές με χαμηλή πυκνότητα Α/Γ, από τις οποίες τα πουλιά διέρχονται περιστασιακά. Ωστόσο, **δε θα πρέπει να θεωρηθεί ότι τα αυτοματοποιημένα έξυπνα συστήματα βιντεοπαρακολούθησης είναι επαρκή για την απαλοιφή του κινδύνου πρόσκρουσης**, καθώς η αποτελεσματικότητά τους σε περιοχές με έντονο ανάγλυφο, όπως η θέση του εν λόγω ΑΣΠΗΕ, είναι αμφίβολη, αφού σε πολλές περιπτώσεις τα πουλιά προσεγγίζουν τις Α/Γ από χαμηλότερο επίπεδο (κουιάδες), το οποίο αδυνατούν να καλύψουν οι κάμερες και όταν βρίσκεται πια εντός του πεδίου ανίχνευσης των καμερών, δεν είναι βέβαιο ότι οι ενέργειες του συστήματος θα εκτελεστούν έγκαιρα ώστε να αποφευχθεί η σύγκρουση. Επιπλέον, η αποτελεσματικότητά τους εξαρτάται άμεσα από τις επικρατούσες συνθήκες ορατότητας στον περίγυρο της Α/Γ. Σε συνθήκες μειωμένης ορατότητας (βροχόπτωση, χαμηλή νέφωση, ομίχλη, καταιγίδα), συνθήκες συνήθεις στην περιοχή της Θράκης, υπό τις οποίες αυξάνονται οι πιθανότητες να λάβουν χώρα προσκρούσεις πουλιών σε Α/Γ, το σύστημα δεν μπορεί να λειτουργήσει αποτελεσματικά. Η αδυναμία λειτουργίας του εξαιτίας περιορισμένης ορατότητας, ενισχύεται σημαντικά τους χειμερινούς μήνες λόγω διαρκούς παγετού στα ορεινά των Π.Ε. Έβρου και Ροδόπης, όπου κρίνεται απαραίτητη η αξιολόγηση της λειτουργίας και της απόδοσης τους. Ενδεικτικά, αναφέρεται ότι τον Ιούλιο του 2017 επιβεβαιώθηκε περιστατικό πρόσκρουσης Χρυσαιτού σε Α/Γ που ήταν εξοπλισμένη με σύστημα αυτοματοποιημένης παύσης στη Γαλλία (Itty & Duriez 2017). Επιπλέον, τα αυτοματοποιημένα συστήματα παύσης των ανεμογεννητριών **δε συμβάλουν στο μετριασμό των επιπτώσεων από φραγμό στη μετακίνηση**, καθώς η εφαρμογή τους αφορά αποκλειστικά στην αποτροπή της πρόσκρουσης σε περίπτωση που ένα πουλιά δεν αντιληφθεί την Α/Γ ως φραγμό.

Σε αντίθεση με όσα αναφέρονται στη μελέτη σχετικά με τις επιπτώσεις από απώλεια ενδιαιτημάτων, αν λάβει κανείς υπόψη το σύνολο της έκτασης που καταλαμβάνουν οι εν λειτουργία ΑΣΠΗΕ στην ευρύτερη περιοχή και την υφιστάμενη απώλεια ενδιαιτημάτων και διαδρομών μετακίνησης για τα πουλιά, **η εγκατάσταση ακόμα και μίας μόνο επιπλέον Α/Γ με αυτοματοποιημένο σύστημα αποτροπής πρόσκρουσης στην ήδη επιβαρυνόμενη αυτή περιοχή, με υψηλή συχνότητα διελεύσεων απειλούμενων αρπακτικών πουλιών, αναμένεται να οδηγήσει σε εκτόπιση της ορνιθοπανίδας (habitat displacement) (ΚΥΑ 8353/276/Ε103/2012 αρ.5Β). Τέλος, δεδομένου του μεγάλου αριθμού των εγκατεστημένων Α/Γ στην περιοχή, η ενεργοποίηση του αυτοματοποιημένου συστήματος θα αύξανε την πιθανότητα τα πουλιά να διέλθουν από κοντινούς ΑΣΠΗΕ, με αποτέλεσμα να αυξάνει ο κίνδυνος πρόσκρουσης εκεί.**

4. Συμπεράσματα

Σύμφωνα με το νόμο για τη βιοποικιλότητα ("Διατήρηση της βιοποικιλότητας και άλλες διατάξεις", Ν. 3937/2011, ΦΕΚ 60/Α/31.03.2011), στις περιοχές προστασίας οικοτόπων και ειδών, όπως είναι και οι ΖΕΠ, επιτρέπεται η εγκατάσταση αιολικών σταθμών ΑΠΕ ως μέσο για την προστασία του κλίματος, μόνον εφόσον με τους όρους και τις προϋποθέσεις που καθορίζονται στα πλαίσια της Έγκρισης περιβαλλοντικών όρων του σταθμού, διασφαλίζεται η διατήρηση του προστατευτέου αντικειμένου του τόπου στις ακόλουθες περιοχές.

Επιπλέον, σύμφωνα με τις παραγράφους 3 και 4 του άρθρου 6 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ δύναται να δοθεί συγκατάθεση για την υλοποίηση σχεδίου ή έργου σε περιοχή κοινοτικής σημασίας από τις αρμόδιες αρχές μόνο εφόσον υπάρχει σε μεγάλο βαθμό η βεβαιότητα ότι η εν λόγω πρωτοβουλία δεν θα επηρεάσει την περιοχή σε σχέση με την ακεραιότητά της. Εάν τα συμπεράσματα είναι αρνητικά, θα πρέπει να εφαρμόζεται η αρχή της προφύλαξης και να ακολουθείται η διαδικασία που προβλέπεται στην παράγραφο 4 του άρθρου 6: αν δεν είναι δυνατόν να διαπιστωθεί ότι δεν θα προκύψουν αρνητικές επιπτώσεις, το σχέδιο μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο αν δεν υπάρχουν εναλλακτικές λύσεις και αν υπάρχουν επιτακτικοί λόγοι υπέρτερου δημοσίου συμφέροντος.

Πιο συγκεκριμένα, η παράγραφος 4 του άρθρου 6 αναφέρει: *«Εάν, παρά την αρνητική εκτίμηση των επιπτώσεων και ελλείψει εναλλακτικών λύσεων, ένα σχέδιο πρέπει να πραγματοποιηθεί για άλλους επιτακτικούς λόγους σημαντικού δημοσίου συμφέροντος, περιλαμβανομένων λόγων κοινωνικής ή οικονομικής φύσεως, το κράτος μέλος λαμβάνει αντισταθμιστικά μέτρα ώστε να εξασφαλισθεί η προστασία της συνολικής συνοχής του Natura 2000 ... Όταν ο τόπος περί του οποίου πρόκειται είναι τόπος όπου ευρίσκονται ένας τόπος φυσικού οικοτόπου προτεραιότητας ή/και ένα είδος προτεραιότητας είναι δυνατόν να προβληθούν μόνον επιχειρήματα σχετικά με την υγεία ανθρώπων και τη δημόσια ασφάλεια ή σχετικά με θετικές συνέπειες πρωταρχικής σημασίας»*

Σήμερα, στη Θράκη, εντοπίζονται 164 εγκατεστημένες Α/Γ εντός ΖΕΠ, και άλλες 104 περιφερειακά αυτών (σύνολο 268, 256 από τις οποίες βρίσκονται εντός Σημαντικών Περιοχών για τα Πουλιά), δρώντας συσσωρευτικά και πληττοντας αποδεδειγμένα την ακεραιότητα του δικτύου Natura 2000, παραβιάζοντας το άρθρο 6, παράγραφος 3, της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων και της άγριας πανίδας και χλωρίδας. Παράλληλα, ο αριθμός των ΑΣΠΗΕ που βρίσκονται σε διαδικασία αδειοδότησης στην περιοχή είναι σχεδόν τριπλάσιος των εγκατεστημένων, απειλώντας άμεσα ακόμα και τη βιωσιμότητα των πληθυσμών ορισμένων ειδών. Συγκεκριμένα, για τον πληθυσμό του Μαυρόγυπα που αναπαράγεται στο Εθνικό Πάρκο Δάσους Δαδιάς-Λευκίμης-Σουφλίου, ο κίνδυνος εξαφάνισης από την αύξηση των εγκατεστημένων ΑΣΠΗΕ στην περιοχή της Θράκης τεκμηριώνεται επιπλέον και δύο πρόσφατα δημοσιευμένων εργασιών (Dimitriou et al., 2021; Vasilakis et al., 2017). Σύμφωνα με τα παραπάνω κρίνεται **επιτακτική η ανάγκη για την εκτίμηση των σωρευτικών επιπτώσεων από το σύνολο των αδειοδοτημένων και υπό αδειοδότηση ΑΣΠΗΕ για τα προστατευόμενα είδη και τύπους οικοτόπων, και τη θεσμοθέτηση ζωνών αποκλεισμού εγκατάστασης νέων ΑΣΠΗΕ στην περιοχή της Θράκης.**

Τέλος, ο υπό εξέταση ΑΣΠΗΕ βρίσκεται σε απόσταση περίπου 4600μ με άλλον έναν ΑΣΠΗΕ, στη θέση «**Ράχη Μοναστηριού**», για τον οποίο υποβλήθηκε αίτημα για αδειοδότηση την ίδια χρονική περίοδο με τον υπό εξέταση ΑΣΠΗΕ και για τον οποίο η ΕΟΑ έχει εκπονηθεί από τους ίδιους μελετητές, με καταγραφές πεδίο που έλαβαν χώρα την ίδια χρονική περίοδο ενώ ο Φορέα Διαχείρισης έλαβε ένα κοινό αίτημα διάθεσης δεδομένων και για τους δύο ΑΣΠΗΕ στις 02/06/2020 (Α.Π. 481). Επιπλέον, τα τεχνικά χαρακτηριστικά των Α/Γ είναι πανομοιότυπα για τους δύο ΑΣΠΗΕ. Το ΣτΕ, σε προηγούμενη απόφασή του (υπ'αρίθμ. 2157/2019), η οποία αφορά την «Παράνομη τήρηση παράλληλων διακριτών διαδικασιών περιβαλλοντικής αδειοδότησης όμοιων έργων σε όμορα γήπεδα με τους αυτούς δικαιούχους», αποφαινεται ότι «μη νομίμως έγινε κατάτμηση του ενιαίου έργου έτσι ώστε αυτό να εμφανισθεί ως τέσσερα έργα, λόγω της μη τήρησης ουσιαστών τύπων της διαδικασίας και της αναρμοδιότητας του οργάνου έκδοσης των αποφάσεων έγκρισης περιβαλλοντικών όρων, σε συνδυασμό με τη μη εκτίμηση των σωρευτικών συνεπειών του ενιαίου έργου» εφόσον «Δεν προκύπτει εμφανής δικαιολογητικός λόγος τήρησης τεσσάρων παράλληλων διαδικασιών για την αδειοδότηση τεσσάρων όμοιων έργων σε όμορα γήπεδα με δικαιούχους ουσιαστικά τα ίδια πρόσωπα, ενώ θα μπορούσε να ακολουθηθεί η όλη διαδικασία για ένα ενιαίο έργο, το οποίο, ωστόσο, λόγω μεγαλύτερης ισχύος, θα υπαγόταν στη 2η υποκατηγορία της πρώτης κατηγορίας, που απαιτεί την τήρηση περισσότερων διατυπώσεων». Με το ίδιο σκεπτικό, τον περασμένο Μάιο, η Γενική Διεύθυνση Περιβαλλοντική Πολιτικής του ΥΠΕΝ με το 45322/558 έγγραφό της προχώρησε σε παρέμβαση για διακοπή της αδειοδοτικής διαδικασίας τεσσάρων ΑΣΠΗΕ από την Περιφέρεια Θεσσαλίας. Κατ'

αντιστοιχία με τις παραπάνω περιπτώσεις, **ο υπό εξέταση ΑΣΠΗΕ θα πρέπει να εξεταστεί ως ενιαίο έργο με τον γειτονικό ΑΣΠΗΕ με την ονομασία «Ράχη Μοναστηριού».**

Συνοψίζοντας, λαμβάνοντας υπόψη ότι:

- ο υπό εξέταση ΑΣΠΗΕ βρίσκεται σε απόσταση περίπου 5χλμ από φωλιά Ασπροπάρη, όπου σύμφωνα με την ΚΥΑ 43236/2015 (ΦΕΚ 3760/Β/25-10-2017) «Εθνικό σχέδιο δράσης για τον Ασπροπάρη (*Neophron percnopterus*) στην Ελλάδα, Παράρτημα Ι, παράγραφος 1.2, προβλέπεται ο αποκλεισμός εγκατάστασης και λειτουργίας ΑΣΠΗΕ
- ο υπό εξέταση ΑΣΠΗΕ προτείνεται να χωροθετηθεί σε περιοχή με υψηλή συχνότητα διελεύσεων Μαυρόγυπα, Όρνιου και Χρυσαιτού και εντός της χωροκράτειας Φιδαετού, Σφηκιάρη και Μαυροπελαργού
- στη μελέτη δεν εξετάζονται οι σωρευτικές επιπτώσεις του συνόλου των αδειοδοτημένων ΑΣΠΗΕ στην ακεραιότητα του δικτύου Natura 2000
- το προτεινόμενο στη μελέτη μέτρα αντιμετώπισης των επιπτώσεων δε διασφαλίζουν την άμβλυνση των επιπτώσεων, ενώ αντιθέτως, η εγκατάσταση αυτοματοποιημένου συστήματος αποτροπής πρόσκρουσης αναμένεται να οδηγήσει σε εκτοπισμό απειλούμενων ειδών και να αυξήσει την πιθανότητα πρόσκρουσης σε παρακείμενους ΑΣΠΗΕ
- ο υπό εξέταση ΑΣΠΗΕ βρίσκεται σε κοντινή απόσταση με έναν ακόμα ΑΣΠΗΕ, αποτελούμενο επίσης από μία Α/Γ, ο οποίος υποβλήθηκε προς αδειοδότηση την ίδια χρονική περίοδο με τον υπό εξέταση ΑΣΠΗΕ και για τον οποίο η ΕΟΑ έχει εκπονηθεί από τον ίδιο μελετητή, με καταγραφές πεδίου που έλαβαν χώρα την ίδια χρονική περίοδο και τα τεχνικά χαρακτηριστικά των Α/Γ είναι πανομοιότυπα και θα πρέπει να εξεταστούν ως ένα, ενιαίο έργο

θεωρούμε ότι **δε μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο ύπαρξης σημαντικών επιπτώσεων, ούτε και υπάρχει σε μεγάλο βαθμό η βεβαιότητα ότι η το εν λόγω έργο δεν θα επηρεάσει την περιοχή σε σχέση με την ακεραιότητά της.** Αντιθέτως, εκτιμάται ότι η εγκατάσταση του υπό εξέταση ΑΣΠΗΕ, αναμένεται να πλήξει σημαντικά την ακεραιότητα (integrity) του τόπου, καθώς εκτιμάται ότι το έργο θα επηρεάσει σημαντικά τις μετακινήσεις του Μαυρόγυπα, του Όρνιου και του Χρυσαιτού (φραγμός), καθώς και τα ενδιαίτηματα του Φιδαετού και του Σφηκιάρη (εκτόπιση) και τους πληθυσμούς τους (θνησιμότητα λόγω πρόσκρουσης).

Λαμβάνοντας υπ' όψη τα παραπάνω, εισηγούμαι **αρνητικά** επί της Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης του έργου Αιολικό Πάρκο ισχύος 3,00 MW στη θέση "ΜΑΥΡΟΝΤΙΡΙ" της Δ.Ε. Αρριανών του Δήμου Αρριανών της ΠΕ Ροδόπης της ΜΙΚΡΟΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΕΕ.

Βιβλιογραφία

- Brown, M.J., Linton, E., Rees, E.C., 1992. Causes of mortality among wild swans in Britain. *Wildfowl* 43, 70–79.
- Carrete, M., Sánchez-Zapata, J.A., Benítez, J.R., Lobón, M., Montoya, F., Donazar, J.A., 2012. Mortality at wind-farms is positively related to large-scale distribution and aggregation in griffon vultures. *Biol. Conserv.* 145, 102–108. doi:10.1016/j.biocon.2011.10.017
- Dimitriou, K.G., Kotsonas, E.G., Bakaloudis, D.E., Vlachos, C.G., Holloway, G.J., Yosef, R., 2021. Population Viability and Conservation Strategies for the Eurasian Black Vulture (*Aegypius monachus*) in Southeast Europe. *Animals* 11, 124, 1–15.
- European Commission, 2011. European Commission: Roadmap to a Resource Efficient Europe.
- Gasparatos, A., Doll, C.N.H., Esteban, M., Ahmed, A., Olang, T.A., 2017. Renewable energy and biodiversity: Implications for transitioning to a Green Economy. *Renew. Sustain. Energy Rev.* 70, 161–184. doi:10.1016/j.rser.2016.08.030
- Hernandez, R.R., Easter, S.B., Murphy-Mariscal, M.L., Maestre, F.T., Tavassoli, M., Allen, E.B., Barrows, C.W., Belnap, J., Ochoa-Hueso, R., Ravi, S., Allen, M.F., 2014. Environmental impacts of utility-scale solar energy. *Renew. Sustain. Energy Rev.* 29, 766–779. doi:10.1016/j.rser.2013.08.041
- Martin, G.R., Portugal, S.J., Murn, C.P., 2012. Visual fields, foraging and collision vulnerability in Gyps vultures. *Ibis (Lond. 1859)*. 154, 626–631. doi:10.1111/j.1474-919X.2012.01227.x
- Montag, H., Parker, G., Clarkson, T., 2016. The Effects of Solar Farms on Local Biodiversity: A Comparative Study.
- Papadopoulos, N., Melissinos, P., Katsafados, I., Nikolaidis, G., 2019. Calculating a geoid model for Greece using gravity and GPS observations Calculating a geoid model for Greece using gravity and GPS observations, in: 4th Joint International Symposium on Deformation Monitoring (JISDM), 15-17 May 2019. Athens, Greece. doi:10.13140/RG.2.2.22623.71841/1
- Pearce-Higgins, J.W., Stephen, L., Langston, R.H.W., Bainbridge, I.P., Bullman, R., 2009. The distribution of breeding birds around upland wind farms. *J. Appl. Ecol.* doi:10.1111/j.1365-2664.2009.01715.x
- Ruiz, C., Schindler, S., Poirazidis, K., 2005. Impact of Wind Farms on Birds in Thrace, Greece. Technical Report, 2005. Athens.
- Rydell, J., Engström, H., Swedish, T., Society, O., Hedenström, A., Larsen, J.K., Power, V.W., Pettersson, J., Fågelvind, J.P., Green, M., 2012. The effect of wind power on birds and bats power - a synthesis.
- Saravia, V., Bounas, A., Kret, E., Vavylis, D., 2019. Status of the Egyptian vulture (*Neophron percnopterus*) in Greece 2012-2018. Technical report under action D1 of the LIFE project “Egyptian Vulture New Life” (LIFE16 NAT/BG/000874). Athens, Greece.
- Tome, R., Canario, F., Leitao, A., Pires, N., Teixeira, I., Cardoso, P., Repas, M., 2011. Radar detection and turbine stoppage: reducing soaring bird mortality at wind farms, in: May, R., Bevanger, K. (Eds.), *Proceedings, Conference on Wind Radar Detection and Turbine Stoppage: Reducing Soaring Bird Mortality at Wind Farms Energy and Wildlife Impacts*, 2-5 May 2011. Trondheim, Norway.
- Tome, R., Leitao, A., Canario, F., Pires, N., Rosario, I., Cardoso, P., 2012. Barrier effects and collision risk: does every soaring bird species react similarly to a wind farm?, in: *I Congreso Iberico Sobre Energia Eolica y Conservacion de La Fauna. Congress Proceedings*, 12-14 January 2012. Jerez.
- Turney, D., Fthenakis, V., 2011. Environmental impacts from the installation and operation of large-scale solar power plants. *Renew. Sustain. Energy Rev.* 15, 3261–3270. doi:10.1016/j.rser.2011.04.023
- Vasilakis, D.P., Whitfield, D.P., Kati, V., 2017. A balanced solution to the cumulative threat of industrialized wind farm development on cinereous vultures (*Aegypius monachus*) in south-eastern Europe. *PLoS One* 12, e0172685. doi:10.1371/journal.pone.0172685
- WWF Ελλάς, 2013. Αιολικά Πάρκα στη Θράκη: Αναθεωρημένη Προταση Ορθής Χωροθέτησης του WWF Ελλάς. Δαδιά-Αθήνα, Σεπτέμβριος 2013.
- Δημαλέξης, Α., Καστρίτης, Θ., Μανωλόπουλος, Α., Κορμπέτη, Μ., Φριτς, Γ., Saravia Mullin, V., Ξηρουχάκης,

- Σ., Μπούσμπουρας, Δ., 2010. Προσδιορισμός και χαρτογράφηση των ορνιθολογικά ευαίσθητων στα αιολικά πάρκα περιοχών της Ελλάδας, Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία. Αθήνα.
- Ζακκάκ, Σ., 2015. Αποτελέσματα παρακολούθησης για ενσωμάτωση στην 3η Εθνική Ανάφορά/Έκθεση Εφαρμογής της Οδηγίας 2009/147/ΕΕ. Δαδιά Έβρου.
- Ζακκάκ, Σ., Μπαμπάκας, Π., Τζιαμπάκης, Ι., Χαλιβελέντζιος, Α., 2021. Ετήσια έκθεση επιστημονικής παρακολούθησης για τα είδη και τους οικοτόπους κοινοτικού ενδιαφέροντος - Περίοδος 2020. Δαδιά Έβρου.
- Ζακκάκ, Σ., Μπαμπάκας, Π., Χαλιβελέντζιος, Α., Τζιαμπάκης, Ι., 2017. Ετήσια έκθεση επιστημονικής παρακολούθησης για τα είδη και τους οικοτόπους κοινοτικού ενδιαφέροντος - Περίοδος 2017 (αδημοσίευτη αναφορά). Δαδιά Έβρου.
- Ζαννέτος, Π.Σ., Πούπου, Λ.Λ., Ζευγώλης, Ι., Ακριώτης, Τ., 2018. Φθινοπωρινή και ανοιξιάτικη μετανάστευση στρουθιόμορφων πουλιών στη Λέσβο: Φαινολογία μεταναστών μεγάλης απόστασης, in: 9ο Πανελλήνιο Συνέδριο Οικολογίας.
- Λεγάκης, Α., Μαραγκού, Π., 2009. Το κόκκινο βιβλίο των απειλούμενων ζώων της Ελλάδας. Ελληνική Ζωολογική Εταιρεία, Αθήνα.

Παραρτήματα

Παράρτημα Ι: Αριθμός καταγραφών πουλιών στην περιοχή χωροθέτησης του ΑΣΠΗΕ «Μαυροντίρι» ανά είδος πουλιού και ανά πομπό την περίοδο Οκτώβριος 2016-Οκτώβριος 2021

Είδος	Κωδικός πουλιού	Αριθμός ημερών καταγραφής σε ακτίνα 2χλμ από τον ΑΣΠΗΕ	Αριθμός ημερών καταγραφής σε ακτίνα 250μ από τον ΑΣΠΗΕ
Μαυρόγυπας	A2 Bulg03	12	
	A1 Bulg13	13	
	A7 161646	3	
	A3 Bulg10	1	
	91 Bulg11	1	
	C9 161652	8	
	E5 Bulg17	6	
	A5 161649	2	
	60 Bulg19	5	
	E6 Bulg18	6	
	H1 Bulg20	1	
	H5 Bulg08	1	
	H2 Bulg09	3	
	E4 Bulg12	2	
	C5 161645	10	
	E0 Bulg15	2	
	H4 Bulg02	1	
	H0 Bulg22	1	
	K7 Bulg20	1	
	65 Bulg16	9	
	M7 161649	2	
	WT10	82	7
	WT83	119	4
	WTC4	58	5
	WTC7	25	2
	WTA8	10	
	WTA9	51	4
	WTH3	1	
	WTH9	47	1
	WTK0	107	8
	WTK4	26	
	WTM6	8	2
	3K Bulg05	7	
Όρνιο	3V 5635	323	14
	9V1 5634	27	
	4V 5638	8	

	3W 5636	26	2
	3P 5629	15	1
	3U 5633	18	
	3Y 5640	2	
	6M 5630	9	
	6W 5641	42	1
	6X Bulg07	3	
	8A Bulg12	1	
	8F 5640	25	4

Μέγιστος αριθμός διελεύσεων μαρκαισμένων ατόμων Μαυρόγυπα ανά τρίμηνο σε ακτίνα 2χλμ από την προτεινόμενη θέση χωροθέτησης
 για την περίοδο Οκτώβριος 2016- Οκτώβριος 2021

VO

2017 /1	2017 /2	2017 /3	2017 /4	2018 /1	2018 /2	2018 /3	2018 /4	2019 /1	2019 /2	2019 /3	2019 /4	2020 /1	2020 /2	2020 /3	2020 /4	2021 /1	2021 /2
	1	27			3	15	6		1	4			2	13		3	
	6	6	4		11	10	11	2	9	12	5	1	7	7	4	1	5
	2	6			1	1											
1	5	7	1		4	4		1		6		1	2		2	7	3
1	5	3	3		6	2			2					3	2		1
1	6	9	2		4	2											
			1														
					9	1		4	4	4		1	6	4	1		3
				1	14	30	14	5	26	17							
													2	15	2		4
													6				2
5	26	63	17	1	58	78	40	13	44	50	6	3	26	50	16	12	21

III: Ελάχιστος αριθμός διελεύσεων μαρκαρισμένων ατόμων Όρνιου ανά τρίμηνο σε ακτίνα 2χλμ από την προτεινόμενη θέση χωροθέτησης
 « » την περίοδο Οκτώβριος 2016- Οκτώβριος 2021

Τρίμηνο	2017 /3	2017 /4	2018 /1	2018 /2	2018 /3	2018 /4	2019 /1	2019 /2	2019 /3	2019 /4	2020 /1	2020 /2	2020 /3	2020 /4	2021 /1	2021 /2	2021 /3
					2											1	2
	1	4	1	4	3	1	1										
				6	3			7	2								
	24	12	4	40	21	13	5	30	32	15	1	17	27	8	5	21	3
	3			2	8				2								8
					1			1									
	2	2			2			1									
					1			4	2				2				
					2			6	8	4	1	3	1	1		1	1
									1								2
										1							
										1		3	1	2	1	3	1
	2	1						2	6	3		4	4	1		3	
3	32	19	5	52	43	14	6	51	53	24	2	27	35	12	6	29	7

Θέμα 8: Γνωμοδότηση επί της Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης του έργου Αιολικό Πάρκο ισχύος 3,00 MW στη θέση "ΡΑΧΗ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΥ" της Δ.Ε. Φιλλύρας του Δήμου Αρριανών της ΠΕ Ροδόπης της ΑΓΓΕΛΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ & ΣΙΑ ΕΕ. (εισηγήτρια Σ. Ζακκάκ)

1. Γενικά στοιχεία

Η υπό εξέταση Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ) αφορά σε ΑΣΠΗΕ συνολικής ισχύος **3 MW** αποτελούμενο από **μία Α/Γ** και είναι κατηγορίας **Β**. Η ανεμογεννήτρια θα είναι ονομαστικής ισχύος 3 MW (διαμέτρου ρότορα 116,8m, σε σωληνωτό πύργο ύψους 91m). Η διασύνδεση του ΑΣΠΗΕ θα γίνει μέσω υπόγειας γραμμής ΜΤ 20kV σε μήκος 4680m επί του

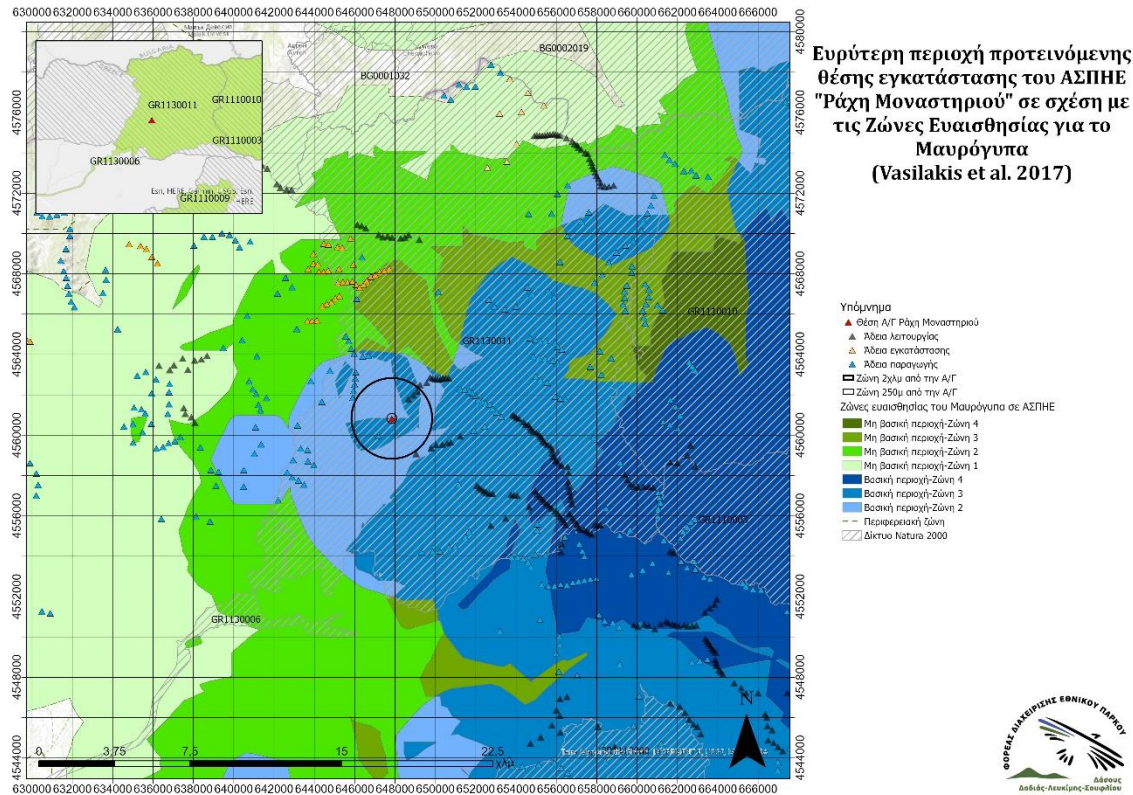
καταστρώματος υφιστάμενης και νέας οδοποιίας και το έργο θα συνδέεται σε υπάρχουσα γραμμή μέσης τάσης. Το έργο περιλαμβάνει βελτίωση υφιστάμενης οδοποιίας και διάνοιξη νέας μήκους περίπου 205m.

Ο ΑΣΠΗΕ προτείνεται να εγκατασταθεί εντός της ΖΕΠ GR1130011 «Κοιλάδα Φιλιούρη» κι εντός της ΣΠΠΕ με κωδικό GR008 «Κοιλάδα Φιλιούρη-Ανατολική Ροδόπη». Η σημαντικότητά της ΖΕΠ GR1130011, η οποία εμπίπτει στην περιοχή αρμοδιότητας του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς-Λευκίμης-Σουφλίου, έγκειται στο ότι συντηρεί σημαντικούς πληθυσμούς αναπαραγόμενων αρπακτικών ειδών και πτωματοφάγων που την επισκέπτονται για τροφοληψία. Στα είδη χαρακτηρισμού της ΖΕΠ GR1130011 περιλαμβάνονται ο Μαυρόγυπας *Aegypius monachus*, ο Ασπροπάρης *Neophron percnopterus*, ο Χρυσαιτός *Aquila chrysaetos* και το Όρνιο *Gyps fulvus*, είδη τα οποία έχουν χαρακτηριστεί ως τα πλέον ευπαθή σε αιολικά πάρκα, σε βαθμό που προτείνεται ο αποκλεισμός εγκατάστασης ΑΣΠΗΕ σε ΣΠΠΕ και ΖΕΠ για τις οποίες αποτελούν είδη χαρακτηρισμού (Δημαλέξης et al., 2010).

Τα μεγάλα πουλιά με περιορισμένη ικανότητα ελιγμών και μεγάλο φορτίο φτερούγων, όπως τα πτωματοφάγα, διατρέχουν γενικά μεγαλύτερο κίνδυνο πρόσκρουσης με Α/Γ (Brown et al., 1992) καθώς επίσης και τα είδη που συνήθως πετούν την αυγή και το σούρουπο ή τη νύχτα και είναι λιγότερο πιθανό να εντοπίζουν και να αποφεύγουν τις Α/Γ. Ειδικά για τους γύπες, υπάρχουν ενδείξεις ότι η ευαισθησία τους σε προσκρούσεις σχετίζεται και με τις προσαρμογές όρασης τους (για τη τροφοληψία, οπτικό πεδίο προς το έδαφος και όχι προς κατεύθυνση πτήσης, μικρό μετωπικό διοπτρικό πεδίο όρασης, Martin et al., 2012). Στο Τυποποιημένο Έντυπο Δεδομένων της ΖΕΠ GR1130011, **η «παραγωγή αιολικής ενέργειας» συμπεριλαμβάνεται στις πιέσεις/απειλές με «υψηλή» σημασία.**

Η περιοχή εγκατάστασης του ΑΣΠΗΕ επίσης βρίσκεται εντός της ζώνης αποκλεισμού σύμφωνα με την αναθεωρημένη προταση ορθής χωροθέτησης αιολικών πάρκων της WWF Ελλάς (WWF Ελλάς, 2013) και εντός της βασικής περιοχής/ζώνη 3 για το Μαυρόγυπα, όπου σύμφωνα με την εργασία των Vasilakis et al. (2017) προτείνεται ο αποκλεισμός εγκατάστασης ΑΣΠΗΕ (Εικόνες 1 & 2).

Την ευρύτερη περιοχή, σε ακτίνα 10 χλμ, εντοπίζονται επτά ΑΣΠΗΕ με άδεια λειτουργίας (Μοναστήρι, Μοναστήρι ΙΙ, Άσπρη Πέτρα, Γεράκι, Κέρβερος, Γραμματικάκι και Κυρτόν), ενώ έχει εγκατασταθεί επιπλέον ένας ΑΣΠΗΕ (Σιδηροβούνι-στην ΕΟΑ αναφέρεται με άδεια εγκατάστασης). Επιπλέον εντοπίζονται τρεις ΑΣΠΗΕ με ΑΕΠΟ (Γέρακας, Μηλιά-Καπετάνιος-Λιβαδοκορφή και Κανδύλα-Κυρτόν). Ειδικότερα, η θέση της Α/Γ του υπό εξέταση ΑΣΠΗΕ βρίσκεται σε απόσταση περίπου 1280 μ από την πλησιέστερη Α/Γ του ΑΣΠΗΕ Μοναστήρι, ενώ σε απόσταση μικρότερη των 2χλμ εντοπίζονται τρεις ανεμογεννήτριες του συγκεκριμένου ΑΣΠΗΕ. Σε ακτίνα 10 χλμ εντοπίζονται 108 Α/Γ με άδεια παραγωγής. Επιπλέον, στη μελέτη αναφέρονται τα παρακάτω: «Επομένως, το σύνολο των 3 Α/Γ εντός ακτίνας 2 χλμ. δεν δύναται να επιφέρει αθροιστικές επιπτώσεις στα προστατευτέα αντικείμενα της περιοχής Natura». Η παραπάνω διατύπωση είναι ατεκμηρίωτη, ενώ εντός ακτίνας 2χλμ δεν απαντώνται τρεις, αλλά τέσσερις ανεμογεννήτριες. Επιπλέον, σε απόσταση περίπου 4600μ από τον υπό εξέταση ΑΣΠΗΕ εντοπίζεται άλλος ένας ΑΣΠΗΕ, στη θέση «Μαυροντίρι» για τον οποίο ο Φορέας Διαχείρισης έλαβε αίτημα για γνωμοδότηση ταυτόχρονα με τον υπό εξέταση ΑΣΠΗΕ και για τον οποίο η ΕΟΑ έχει εκπονηθεί από τους ίδιους μελετητές, με καταγραφές πεδίο που έλαβαν χώρα την ίδια χρονική περίοδο ενώ ο Φορέα Διαχείρισης έλαβε ένα κοινό αίτημα διάθεσης δεδομένων και για τους δύο ΑΣΠΗΕ στις 02/06/2020 (Α.Π. 481).

Εικόνα 4: Ευρύτερη περιοχή προτεινόμενης θέσης εγκατάστασης του ΑΣΠΗΕ «Ράχη Μοναστηριού» σε σχέση με τις ζώνες ευαισθησίας για το Μαυρόγυπα (Vasilakis et al. 2017)

2. Αξιολόγηση χρήσης προτεινόμενης θέσης χωροθέτησης ΑΣΠΗΕ από τα αρπακτικά πουλιά

Η έρευνα πεδίου που έγινε για τις ανάγκες της ΕΟΑ και αφορούσε την ορνιθοπανίδα πραγματοποιήθηκε από τον Ιούλιο έως το Σεπτέμβριο του 2020 σε 7 ημερήσιες επισκέψεις (6 ημέρες από 5 ώρες/ημέρα για τις καταγραφές από σημείο θέας). Το χρονικό αυτό διάστημα θεωρείται εξαιρετικά περιορισμένο, καθώς ξεκινά μετά το πέρας της αναπαραγωγικής περιόδου για τα περισσότερα είδη, ενώ δε λαμβάνει υπόψη βασικές περιόδους του έτους, όπως η αναπαραγωγή, η φθινοπωρινή μετανάστευση και η διαχείμαση. Το γεγονός αυτό αποτυπώνεται και στην παράγραφο 5.2 της ΕΟΑ, όπου αναφέρεται ότι «**οι 7 ημέρες ερευνών πεδίου ίσως είναι λίγες προκειμένου να τα αποτελέσματα των καταγραφών να είναι αντιπροσωπευτικά της σημαντικότητας αυτής της περιοχής**» και για το λόγο αυτό ζητήθηκαν, με αίτημα της εταιρίας, επιπλέον στοιχεία από το Φορέα Διαχείρισης. Ωστόσο, τα δεδομένα που μπορεί να διαθέσει ο Φορέας Διαχείρισης δε μπορούν να υποκαταστήσουν τις καταγραφές στο πεδίο καθώς αφορούν κατά βάση δεδομένα τηλεμετρίας για ένα μόνο είδος (το Μαυρόγυπα) από μικρό δείγμα του πληθυσμού (8 πομποί) και είναι πιθανό να υποεκτιμηθεί η σημασία της περιοχής για άλλα είδη. Η σημασία της διενέργειας επαρκών και αξιόπιστων καταγραφών πεδίου στο πλαίσιο μίας ΕΟΑ είναι ιδιαίτερα μεγάλη για την αποτύπωση της χρήσης του χώρου από μία πληθώρα ειδών, στα οποία ενδέχεται το έργο να έχει επιπτώσεις. Βάσει των καταγραφών πεδίου, στην περιοχή αναγνωρίστηκαν 48 είδη πουλιών. Δεκατέσσερα από αυτά είναι αρπακτικά πουλιά, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται και είδη ιδιαίτερως ευαίσθητα σε αιολικά πάρκα, όπως ο Μαυρόγυπας, το Όρνιο και ο Χρυσαιτός.

Στο σημείο αυτό αξίζει να αναφερθεί ότι τα πληθυσμιακά δεδομένα που αναφέρονται στην ΕΟΑ για τα υπό εξέταση είδη χρειάζονται επικαιροποίηση. Ενδεικτικά, για τον Ασπροπάρη

αναφέρεται ότι ο πληθυσμός του στην Ελλάδα αριθμεί 30-50 ζευγάρια, ενώ σύμφωνα με τα πλέον πρόσφατα δεδομένα ανέρχονταν σε μόλις 5 το 2018 (Saravia et al., 2019), το σύνολο των οποίων εντοπίζεται στη Θράκη, ενώ για το Μαυρόγυπα αναφέρονται 20-22 ζευγάρια, ενώ σύμφωνα με τα πλέον πρόσφατα δεδομένα ο πληθυσμός του αριθμεί 30-35 ζευγάρια (Ζακκάκ, 2015; Ζακκάκ et al., 2021, 2017). Επιπλέον, ο πίνακας με τις επιθυμητές τιμές αναφοράς που παρουσιάζεται στην παράγραφο 4.4.4 αφορά τη ΖΕΠ GR1110011 και όχι την GR1130011 όπου χωροθετείται το έργο.

Τέλος, στην παράγραφο 5.2 γίνεται αναφορά σε «επιπτώσεις σε οικοτόπους». Ωστόσο το περιεχόμενο της παραγράφου δεν αφορά τους τύπους οικοτόπων σύμφωνα με την οδηγία 92/43 αλλά ενδιαίτηματα αναπαραγωγής και τροφοληψία των πουλιών, ενώ σε κανένα σημείο της ΕΟΑ δε γίνεται αναφορά στους τύπους οικοτόπων που δύναται να επηρεαστούν από το έργο.

Ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς-Λευκίμης-Σουφλίου, στο πλαίσιο υλοποίησης του προγράμματος «Προστασία και Διατήρηση της Βιοποικιλότητας Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης - Σουφλίου» του ΕΠΠΕΡΑΑ, έχει προμηθευτεί οκτώ πομπούς, υψηλής χρονικής συχνότητας, με σκοπό την καταγραφή των μετακινήσεων των ατόμων Μαυρόγυπα διαφόρων ηλικιών, έτσι ώστε να αποτυπωθούν οι βασικοί διάδρομοι μετακίνησης του είδους, οι κύριες περιοχές τροφοληψίας και κούρνιας του κοκ. Οι πομποί αυτοί μέχρι σήμερα έχουν χρησιμοποιηθεί σε 14 πουλιά, από τα οποία τα τρεις συμπλήρωσαν λιγότερες από 100 ημέρες καταγραφής. Στόχος είναι ο αποτελεσματικότερος σχεδιασμός των διαχειριστικών δράσεων για την προστασία του είδους. Ο αριθμός των πομπών αντιστοιχεί περίπου στο 6.5% του πληθυσμού, ενώ αυτή τη στιγμή είναι ενεργοί επτά από αυτούς τους πομπούς. Οι πομποί αυτοί καταγράφουν τη θέση του πουλιού κάθε 3 λεπτά (υψηλής χρονικής συχνότητας) με αποτέλεσμα να παρέχουν υψηλή ακρίβεια στην αποτύπωση των διαδρόμων μετακίνησης. Οι ώρες λειτουργίας τους κατά τους χειμερινούς μήνες είναι 06:00-19:00, ενώ κατά τους θερινούς είναι 05:00-21:00, καθώς τα πουλιά κινούνται τις ώρες που έχει φως. Παράλληλα, χρησιμοποιήθηκαν δεδομένα από 27 Μαυρόγυπες (οι τέσσερις από τους οποίους συμπλήρωσαν λιγότερες από 100 ημέρες καταγραφής), στους οποίους έχουν τοποθετηθεί πομποί από το Φορέα Διαχείρισης, στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE «Conservation of Black and Griffon vultures in the cross-border Rhodopes mountains» (LIFE RE-VULTURES - LIFE14 NAT/NL/000901 – A2), στο οποίο ο ΦΔ συμμετέχει ως εξωτερικός συνεργάτης και το οποίο χρηματοδοτείται κατά 75% από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (LIFE NATURE). Αυτή τη στιγμή είναι ενεργοί τέσσερις από αυτούς τους πομπούς. Οι πομποί αυτοί καταγράφουν τη θέση του πουλιού κάθε μία ώρα. Στο σύνολό τους, οι παραπάνω πομποί, μέχρι την 10^η Οκτωβρίου 2021, οπότε και ανακτήθηκαν τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν για τη γνωμοδότηση επί της μελέτης, είχαν συμπληρώσει 896,47 ημέρες καταγραφών (ΜΟ ημερών λειτουργίας ανά πομπό για τους πομπούς που έχουν συμπληρώσει 100 ημέρες καταγραφής) ή 1830 διακριτές ημέρες και ο μέσος χρόνος λήψης στοιχείων από κάθε πομπό ανά ημέρα ήταν 14,5 ώρες. Στο πλαίσιο του παραπάνω προγράμματος LIFE έχουν τοποθετηθεί 27 πομποί (12 από τους οποίους καταγράφουν τη θέση του πουλιού κάθε 5 λεπτά - υψηλής χρονικής συχνότητας) από την οργάνωση BSPB και σε 35 Όρνια (τα έξι από τους οποίους συμπλήρωσαν λιγότερες από 100 ημέρες καταγραφής) που αναπαράγονται στη Βουλγαρία. Αυτή τη στιγμή είναι ενεργοί συνολικά 13 από αυτούς τους πομπούς. Στο σύνολό τους, οι παραπάνω πομποί, μέχρι την 10^η Μαΐου 2021, οπότε και ανακτήθηκαν τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν για τη γνωμοδότηση επί της μελέτης, είχαν συμπληρώσει 902,66 ημέρες καταγραφών (ΜΟ ημερών λειτουργίας ανά πομπό για τους πομπούς που έχουν συμπληρώσει 100 ημέρες καταγραφής) ή 1891 διακριτές ημέρες. Αν και οι πομποί συλλέγουν δεδομένα καθ' όλη τη διάρκεια του 24ώρου, ως μέσος ημερήσιος χρόνος καταγραφών θεωρούνται οι 14,5 ώρες κατά τις οποίες τα πουλιά είναι

δραστήρια. Τα δεδομένα αυτά, που αφορούν την περιοχή χωροθέτησης του υπό εξέταση ΑΣΠΗΕ, διατέθηκαν στο Φορέα Διαχείρισης με σκοπό την ακριβέστερη αποτίμηση των επιπτώσεων του υπό εξέταση έργου. Τόσο για το Μαυρόγυπα, όσο και για το Όρνιο για τους υπολογισμούς των διελεύσεων χρησιμοποιήθηκαν μόνο τα σημειακά δεδομένα (και όχι οι γραμμικές μετακινήσεις), τα οποία αποτυπώνουν με αξιοπιστία την παρουσία των ατόμων στην περιοχή ενδιαφέροντος. Ειδικότερα, για την εκτίμηση των διελεύσεων ανά ώρα καταγραφών χρησιμοποιήθηκαν μόνο τα στοιχεία των πομπών υψηλής χρονικής συχνότητας τα οποία είναι και τα πλέον αξιόπιστα. Οι γραμμικές μετακινήσεις χρησιμοποιήθηκαν μόνο στην περίπτωση των πομπών υψηλής χρονικής συχνότητας για την οπτική αποτύπωση των μετακινήσεων στο χάρτη. Τέλος, χρησιμοποιούνται στοιχεία τηλεμετρίας για το Χρυσαιτό, από πομπούς που έχουν τοποθετηθεί σε 15 πουλιά από τον κ. Σιδηρόπουλο από το Δεκέμβριο του 2018 μέχρι και σήμερα, στο πλαίσιο Διδακτορικής Έρευνας του Τμήματος Βιολογικών Εφαρμογών και Τεχνολογιών του Π/μίου Ιωαννίνων με χρηματοδότηση από το Natural Research Ltd (Σκωτία). Τα δεδομένα αυτών των πομπών ανακτήθηκαν στις 10/10/2021.

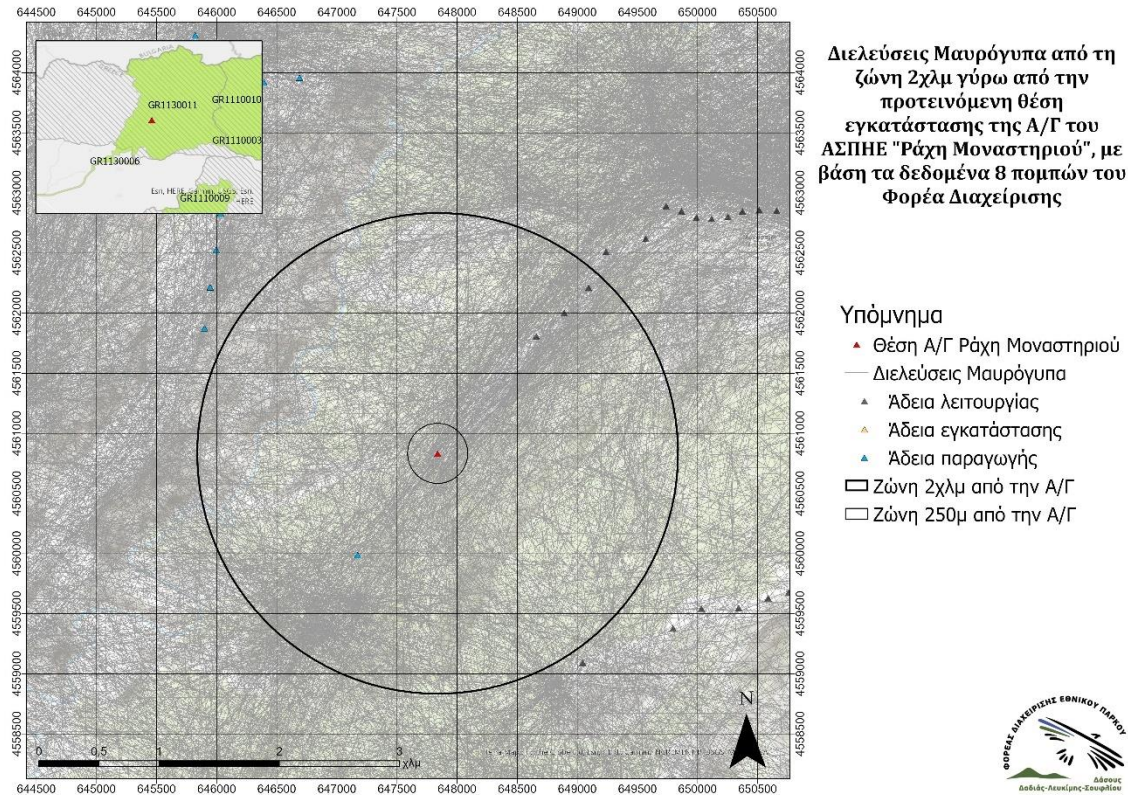
Τα δεδομένα από τους παραπάνω πομπούς εξετάστηκαν προσεκτικά και συμπληρωματικά αυτών που παρουσιάζονται στη μελέτη, έτσι ώστε να εξαχθούν ασφαλή συμπεράσματα σε σχέση με τη χρήση της προτεινόμενης περιοχής χωροθέτησης του ΑΣΠΗΕ από τα δύο παραπάνω είδη και την εκτίμηση των επιπτώσεων. Παρακάτω αναπτύσσονται αναλυτικά τα αποτελέσματα και τα συμπεράσματα που προέκυψαν για το Μαυρόγυπα, το Όρνιο και το Χρυσαιτό, μετά από την αξιολόγηση του συνόλου των διαθέσιμων στοιχείων.

2. α Μαυρόγυπας

Η μοναδική αποικία Μαυρόγυπα, στην ευρύτερη περιοχή των Βαλκανίων, εντοπίζεται στο Εθνικό Πάρκο Δάσους Δαδιάς-Λευκίμης-Σουφλίου (ΖΕΠ GR1110002). Είναι είδος του Παραρτήματος Ι της οδηγίας 147/2009/ΕΕ και χαρακτηρίζεται ως «απειλούμενο» σύμφωνα με το Κόκκινο Βιβλίο των απειλούμενων ζώων της Ελλάδας (Λεγάκης and Μαραγκού, 2009) και ως «σχεδόν απειλούμενο» σύμφωνα με τον ερυθρό κατάλογο της IUCN.

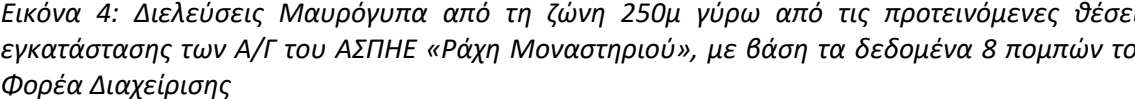
Σύμφωνα με τον πίνακα 4.6 της ΕΟΑ, κατά τη διάρκεια των παρατηρήσεων πεδίου έγιναν επτά παρατηρήσεις Μαυρόγυπα κατά τις οποίες καταγράφηκαν 12 άτομα.

Σύμφωνα με τα δεδομένα τηλεμετρίας, εντός της ακτίνας 2km από τις Α/Γ καταγράφηκε παρουσία των 33 από τα 38 πουλιά στα οποία έχει τοποθετηθεί πομπός, σε σύνολο 736 ημερών, ενώ ο συνολικός αριθμός των διελεύσεων εκτιμάται σε 1186 κατ' ελάχιστο (αν υποθέσουμε ότι έχουμε μόνο μία διέλευση/πουλί/ημέρα) (Παραρτήματα Ι, ΙΙ). Αυτή η συχνότητα αντιστοιχεί σε περίπου **40,22% των ημερών καταγραφής**, σε δείγμα 28 ατόμων (μέγιστος αριθμός ατόμων που μπορεί να φέρουν ταυτόχρονα πομπό) από τα 120 περίπου πουλιά που είναι ο πληθυσμός του Μαυρόγυπα (Εικόνα 3). Η συχνότητα των διελεύσεων σε ακτίνα 2χλμ από τον ΑΣΠΗΕ υπολογίζεται σε 0,034 ανά ώρα καταγραφής για τους 8 πομπούς ή σε **0,506 ανά ώρα καταγραφής** για 120 πουλιά κατ' ελάχιστο, αν υποθέσουμε ότι έχουμε μόνο μία διέλευση/πουλί/ημέρα (Εικόνα 3).

Εικόνα 3: Διελεύσεις Μαυρόγυπα στην ευρύτερη περιοχή χωροθέτησης του ΑΣΠΗΕ «Ράχη Μοναστηριού» με βάση τα δεδομένα 8 πομπών του Φορέα Διαχείρισης

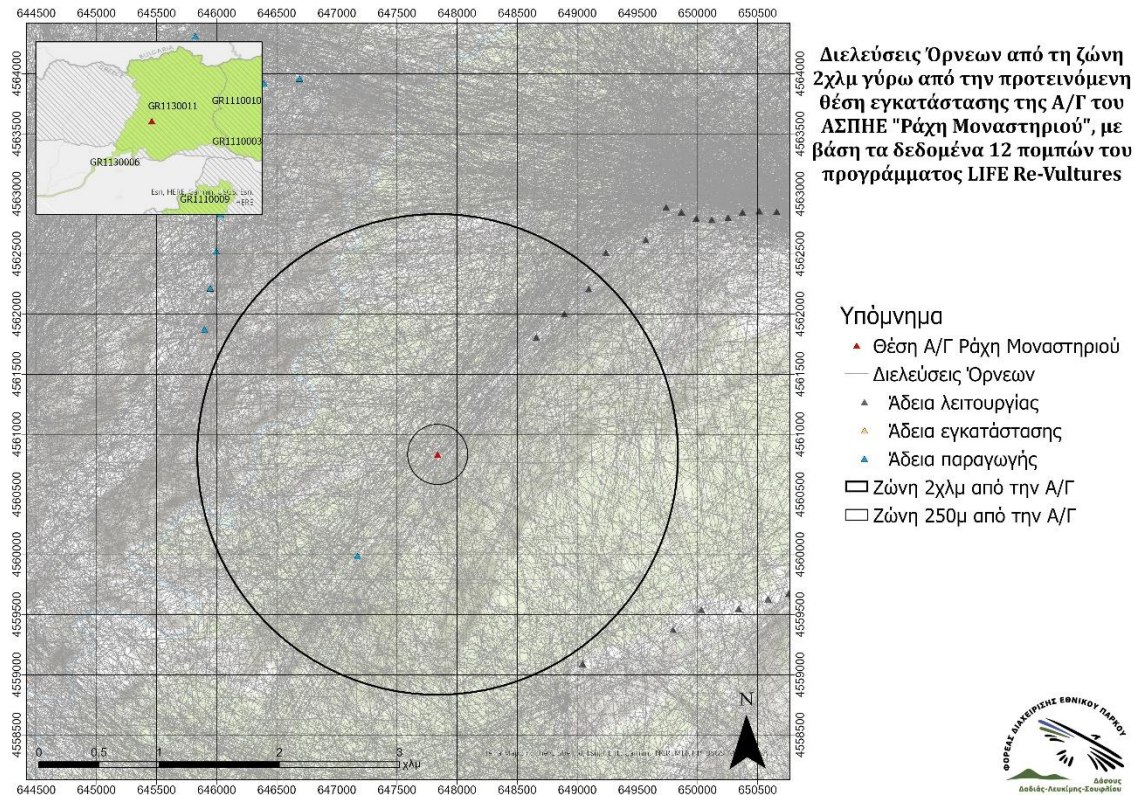
Δεδομένου ότι οι πομποί καταγράφουν τη θέση του πουλιού ανά 3 λεπτά έως και μία ώρα, είναι σαφές ότι οι καταγραφές εντός της ζώνης 250μ. από τις Α/Γ αποτελούν υποσύνολο της πραγματικής συχνότητας παρουσίας του είδους, καθώς η πιθανότητα η στιγμή καταγραφής της θέσης να συμπίπτει με τη στιγμή κατά την οποία το πουλί διέρχεται από τη ζώνη 250μ. από τις Α/Γ είναι πολύ μικρή (για ενδεικτική σύγκριση των θέσεων καταγραφής με τις γραμμές διελεύσεων από τη ζώνη 250μ. από τις Α/Γ βλ. Εικόνα 4). Ωστόσο, παραθέτουμε ενδεικτικά τη συχνότητα διελεύσεων Μαυρόγυπα από τη ζώνη αυτή, όπως έχει υπολογιστεί με βάση τα δεδομένα τηλεμετρίας (Παράρτημα Ι). Σύμφωνα με τα δεδομένα τηλεμετρίας των πομπών υψηλής χρονικής συχνότητας, σε ακτίνα 250μ από τις Α/Γ, καταγράφηκαν 10 πουλιά σε σύνολο 68 ημερών, ενώ ο συνολικός αριθμός των διελεύσεων εκτιμάται σε 71 κατ' ελάχιστο (αν υποθέσουμε ότι έχουμε μόνο μία διέλευση/πουλί/ημέρα). Αν ληφθούν υπόψη και τα δεδομένα από τους πομπούς που λαμβάνουν στίγμα κάθε μία ώρα, καταγράφηκαν συνολικά 14 πουλιά σε σύνολο 72 ημερών, ενώ ο συνολικός αριθμός των διελεύσεων εκτιμάται σε 76 κατ' ελάχιστο. Για τους 8 πομπούς, για τους οποίους υπάρχουν δεδομένα σχετικά με το ύψος πτήσης, το 59,15% των καταγραφών έγινε στο ύψος του ρότορα. Το ύψος πτήσης εκτιμάται βάσει των δεδομένων των πομπών, σε συνδυασμό με το ψηφιακό υπόβαθρο μοντέλου υψομέτρου της ASTER (<https://asterweb.jpl.nasa.gov/gdem.asp>) και το μοντέλο γεωειδούς όπως έχει υπολογιστεί από τους Papadopoulos et al. (2019).

2. β' Όρνιο

Σύμφωνα με τον πίνακα 4.6 της ΕΟΑ το Όρνιο παρατηρήθηκε τέσσερις φορές κατά τη διάρκεια των παρατηρήσεων πεδίου.

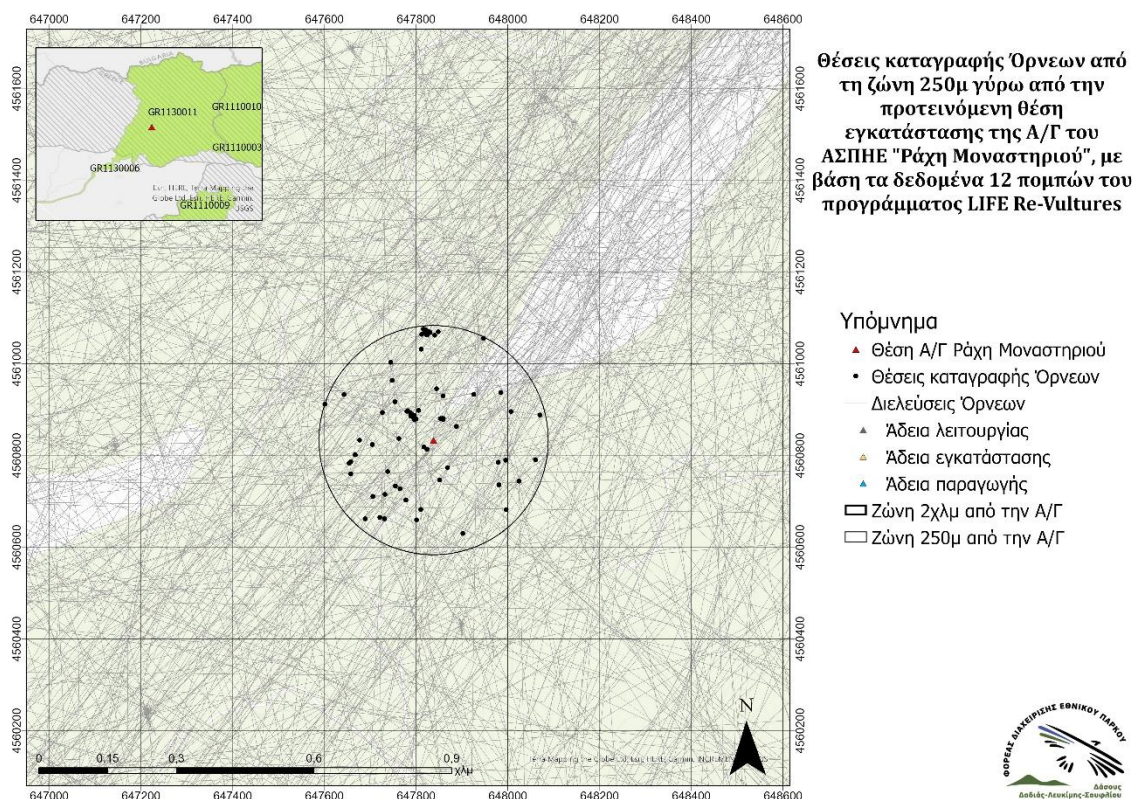
Σύμφωνα με τα δεδομένα τηλεμετρίας, εντός της ακτίνας 2km από τις Α/Γ καταγράφηκε παρουσία των 22 από τα 29 πουλιά σε σύνολο 556 ημερών, ενώ ο συνολικός αριθμός των διελεύσεων εκτιμάται σε 733 κατ' ελάχιστο (αν υποθέσουμε ότι έχουμε μόνο μία διεύθυνση/πουλί/ημέρα) (Παραρτήματα I & III). Αυτή η συχνότητα αντιστοιχεί σε **29,40% των ημερών καταγραφής**, σε δείγμα 29 πουλιών (από τα 115 περίπου που έχουν καταγραφεί στο χώρο ενισχυτικής τροφοδοσίας της Δαδιάς (βλ. SDF GR1110002) και εκτιμάται ότι διέρχονται από την ευρύτερη περιοχή) (Εικόνα 5). Η συχνότητα των διελεύσεων σε ακτίνα 2χλμ από τον ΑΣΠΗΕ υπολογίζεται σε 0,025 ανά ώρα καταγραφής για τους 12 πομπούς ή σε **0,236 ανά ώρα καταγραφής** για 115 πουλιά κατ' ελάχιστο, αν υποθέσουμε ότι έχουμε μόνο μία διεύθυνση/πουλί/ημέρα (Εικόνα 3).

Εικόνα 5: Διελεύσεις Όρνων στην ευρύτερη περιοχή χωροθέτησης του ΑΣΠΗΕ «Ράχη Μοναστηριού» με βάση τα δεδομένα 12 πομπών του προγράμματος LIFE Re-Vultures

Δεδομένου ότι οι πομποί καταγράφουν τη θέση του πουλιού ανά 3 λεπτά έως και μία ώρα, είναι σαφές ότι οι καταγραφές εντός της ζώνης 250μ. από τις Α/Γ αποτελούν υποσύνολο της πραγματικής συχνότητας παρουσίας του είδους, καθώς η πιθανότητα η στιγμή καταγραφής της θέσης να συμπίσει με τη στιγμή κατά την οποία το πουλί διέρχεται από τη ζώνη 250μ. από τις Α/Γ είναι πολύ μικρή (για ενδεικτική σύγκριση των θέσεων καταγραφής με τις γραμμές διελεύσεων από η ζώνη 250μ. από τις Α/Γ βλ. Εικόνα 6). Ωστόσο παραθέτουμε ενδεικτικά τη συχνότητα διελεύσεων Όρνιου από τη ζώνη αυτή, όπως έχει υπολογιστεί με βάση τα δεδομένα τηλεμετρίας (Παράρτημα I). Σύμφωνα με τα δεδομένα τηλεμετρίας των 12 πομπών υψηλής χρονικής συχνότητας, στη ζώνη 250μ. από τις Α/Γ, καταγράφηκαν **10 πουλιά σε σύνολο 39 ημερών**, ενώ ο συνολικός αριθμός των διελεύσεων εκτιμάται σε 43 κατ' ελάχιστο (αν υποθέσουμε ότι έχουμε μόνο μία διεύθυνση/πουλί/ημέρα). Δεν υπήρξαν καταγραφές από τους πομπούς που λαμβάνουν στίγμα κάθε μία ώρα. Για τους 12 πομπούς, για τους οποίους

υπάρχουν δεδομένα σχετικά με το ύψος πτήσης, το **68,97% των καταγραφών έγινε στο ύψος του ρότορα**. Το ύψος πτήσης εκτιμάται βάσει των δεδομένων των πομπών, σε συνδυασμό με το ψηφιακό υπόβαθρο μοντέλου υψομέτρου της ASTER (<https://asterweb.jpl.nasa.gov/gdem.asp>) και το μοντέλο γεωειδούς όπως έχει υπολογιστεί από τους Papadopoulos et al. (2019).

Εικόνα 6: Διελεύσεις Όρνιου από τη ζώνη 250μ γύρω από τις προτεινόμενες θέσεις εγκατάστασης των Α/Γ του ΑΣΠΗΕ «Ράχη Μοναστηριού», με βάση τα δεδομένα 12 πομπών του προγράμματος LIFE Re-Vultures

Με βάση τα στοιχεία τηλεμετρίας, τα Όρνια **διανυκτερεύουν με μέτρια συχνότητα σε ακτίνα 2χλμ από την προτεινόμενη περιοχή χωροθέτησης του ΑΣΠΗΕ**. Συγκεκριμένα, καταγράφηκαν 54 διανυκτερεύσεις από 14 άτομα. Οι παραπάνω διανυκτερεύσεις δε συμπίπτουν χρονικά, γεγονός που υποδεικνύει ότι δεν συνδέονται με κάποιο συγκεκριμένο γεγονός. Για την αποτύπωση των θέσεων κούρνιας χρησιμοποιήθηκαν τα δεδομένα του συνόλου των πομπών που αφορούσαν καταγραφές από τις 21:00 έως τις 05:00 της επόμενης μέρας (ή 19:00 και 06:00, αντίστοιχα, για τους χειμερινούς μήνες). Επιπλέον, το 70% των καταγραφών αφορούσε πουλιά σε στάση εντός της ζώνης 2χλμ από την Α/Γ, ενώ υπήρξε και ένα επιβεβαιωμένο περιστατικό τροφοληψίας την περίοδο 2017-2018.

2.γ Χρυσαιτός

Ο Χρυσαιτός είναι είδος του Παραρτήματος Ι της οδηγίας 147/2009/ΕΕ, ενώ χαρακτηρίζεται ως «κινδυνεύον» σύμφωνα με το Κόκκινο Βιβλίο των απειλούμενων ζώων της Ελλάδας (Λεγάκης and Μαραγκού, 2009) και ως «μειωμένου ενδιαφέροντος» σύμφωνα με τον ερυθρό κατάλογο της IUCN.

Σύμφωνα με τον πίνακα 4.6 της ΕΟΑ ο Χρυσαιτός παρατηρήθηκε μία φορά κατά τη διάρκεια των παρατηρήσεων πεδίου, με μία καταγραφή σε απόσταση 250μ και ύψος 150μ.

Ωστόσο, τα στοιχεία τηλεμετρίας, έδειξαν τακτική παρουσία του είδους σε ακτίνα 2χλμ από τη θέση της Α/Γ. Συγκεκριμένα, καταγράφηκαν συνολικά 38 διελεύσεις, από πέντε νεαρά άτομα από το Σεπτέμβριο του 2019 έως τον Οκτώβριο του 2021. Δύο από αυτές τις διελεύσεις έγιναν εντός της ζώνης 250μ από τη θέση της Α/Γ, ενώ σε πέντε περιπτώσεις καταγράφηκε διανυκτέρευση εντός της ζώνης 2χλμ από τη θέση της Α/Γ από το ίδιο άτομο. Επιπλέον, σύμφωνα με στοιχεία που διαθέτει ο Φορέας Διαχείρισης, σε απόσταση 3,5χλμ βορειοανατολικά του υπό εξέταση ΑΣΠΗΕ εντοπίζεται ενεργή φωλιά Χρυσαιτού.

2.δ Ασπροπάρης

Σε απόσταση περίπου 6,5 χλμ από τον υπό εξέταση ΑΣΠΗΕ υπάρχει φωλιά Ασπροπάρη η οποία ήταν ενεργή έως και το 2015.

2.ε Άλλα είδη

Σχετικά υψηλό ποσοστό των καταγραφών που έγιναν στο πλαίσιο της ΕΟΑ αφορούσαν το Μαυροπελαργό (19%), ενώ υψηλά ποσοστά παρουσίασαν επίσης και η Γερακίνα, ο Μαυροπετρίτης και ο Φιδαετός.

3. Εκτίμηση επιπτώσεων

Το **ρίσκο πρόσκρουσης** των πουλιών σε Α/Γ είναι μεγαλύτερο σε κορυφογραμμές, και ειδικά στα διάσελα και τις εγκοπές. Το ρίσκο πρόσκρουσης σε Α/Γ είναι μεγαλύτερο σε (ή κοντά σε) περιοχές που χρησιμοποιούνται τακτικά από μεγάλο αριθμό πτηνών για διατροφή ή κούρνιασμα και τοπικούς διαδρόμους πτήσης (European Commission, 2011). Επιπλέον, οι Carrete et al (2012) μελετώντας τη θνησιμότητα από προσκρούσεις σε ΑΣΠΗΕ στην νότια Ισπανία για το Όρνιο, αναφέρουν ότι σχετίζεται σημαντικά με τη σχετική θέση και απόσταση από κρίσιμα ενδιαίτηματα του είδους.

Οι επιπτώσεις από **όχληση και τον εκτοπισμό** μπορεί να ποικίλλουν (Rydell et al., 2012) και μπορεί τα επίπεδα όχλησης να διαφέρουν σημαντικά ανάμεσα στα είδη (Pearce-Higgins et al., 2009). Σε κάποιες περιπτώσεις, τα πουλιά εκτοπίζονται σε παρακείμενες περιοχές χωρίς σημαντικές πληθυσμιακές επιπτώσεις ενώ σε άλλες περιπτώσεις τα πουλιά μπορεί να μετακινούνται σε περιοχές ήδη κατειλημμένες (από άτομα του ίδιου είδους) οπότε ο αυξημένος ανταγωνισμός μπορεί να οδηγεί και σε πληθυσμιακές επιπτώσεις (Rydell et al., 2012). Αυτή η διακύμανση μπορεί να εξαρτάται από ένα μεγάλο εύρος παραμέτρων, όπως τα εποχικά και ημερήσια πρότυπα χρήσης από τα πτηνά, τη θέση των ΑΣΠΗΕ σε σχέση με σημαντικά ενδιαίτηματα, και τα χαρακτηριστικά των ΑΣΠΗΕ και των Α/Γ. Στην περίπτωση ενός ΑΣΠΗΕ στην Πορτογαλία (Tome et al., 2012, 2011) διαπιστώθηκε ότι οι κινήσεις των μεσαίου μεγέθους αρπακτικών (πχ. Σπιζαετός, Γερακαετός, Σφηκιάρης) κοντά στις Α/Γ μειώθηκαν, ενώ τα πρότυπα διελεύσεων άλλων ειδών (πχ. Όρνιο, Μαυρόγυπας, Φιδαετός) δεν επηρεάστηκαν. Αυτό επιβεβαιώνεται και για την περιοχή της Θράκης συγκεκριμένα, όπου, σε μελέτη του WWF Ελλάς για την παρακολούθηση των επιπτώσεων των αιολικών πάρκων μετά την κατασκευή, διαπιστώθηκε ότι οι γύπες που επισκέπτονται την περιοχή για να τραφούν πετούσαν σε μεγάλο ποσοστό στην επικίνδυνη περιοχή, και σχεδόν το 100% των πτήσεων αυτών βρέθηκε στην περιοχή σάρωσης των ανεμογεννητριών. Ορισμένοι γύπες άλλαζαν κατεύθυνση πτήσης, ψάχνοντας για κατάλληλο σημείο προσπέλασης μεταξύ των ανεμογεννητριών. Αντιθέτως, πολύ λίγα από τα αρπακτικά πουλιά που διατηρούσαν επικράτειες στην περιοχή πετούσαν στην

επικίνδυνη περιοχή, και ένα μικρό ποσοστό αυτών των πτήσεων βρέθηκε κοντά στην περιοχή σάρωσης των ανεμογεννητριών (κυρίως στα άκρα των ΑΣΠΗΕ) (Ruiz et al., 2005).

Στη μελέτη αναφέρεται ότι «Μεγαλόσωμα είδη όπως ο Μαυρόγυπας, ο Φιδαετός, ο Χρυσαιτός και το Όρνιο γενικά είναι είδη τα οποία υφίστανται απώλειες λόγω σύγκρουσης με τις Α/Γ. Επίσης, η προστατευόμενη περιοχή Natura 2000 GR1130011 φιλοξενεί μεγάλο μέρος του εθνικού πληθυσμού τους, επομένως, παρ' όλο που το έργο είναι μικρό είναι πιθανό να αποτελέσει απειλή για τα άτομα των οποίων η περιοχή βρίσκεται εντός της χωροκράτειάς τους. Συγκεκριμένα για το Μαυρόγυπα, όπως φαίνεται στο επόμενο κεφάλαιο (Κεφάλαιο 5.2) με στοιχεία που παρατέθηκαν από το Φορέα Διαχείρισης του Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς-Λευκίμης-Σουφλίου παρατηρείται έντονη κινητικότητα στην περιοχή. Επομένως, ο ΑΣΠΗΕ αποτελεί δυνητικό κίνδυνο για το είδος». Αν και στο σημείο αυτό δε διευκρινίζεται ο τύπος της επίπτωσης στην οποία γίνεται αναφορά, παρακάτω, στην παράγραφο 5.2, αναφέρεται ότι δεν αναμένεται απώλεια ενδιαιτημάτων αναπαραγωγής και τροφοληψίας για τα παραπάνω είδη, κυρίως λόγω της μικρής έκτασης του έργου (για τα ενδιαιτήματα τροφοληψίας), οπότε συμπεραίνεται ότι η παραπάνω διατύπωση αφορά στον κίνδυνο πρόσκρουσης.

Για τα στρουθιόμορφα είδη αναφέρεται ότι «Ο ΑΣΠΗΕ όπως και όλα τα αιολικά πάρκα δεν φαίνεται να επηρεάζουν σημαντικά μικρόσωμα είδη ορνιθοπανίδας, εκτός αν βρίσκονται πάνω σε μεταναστευτική οδό και περνούν από την περιοχή σμήνη από μικρόπουλα. Τότε ενδεχομένως να επηρεάσει. Δεν έχει διαπιστωθεί κάτι τέτοιο για την περιοχή μελέτης, επομένως τα μικρόσωμα Είδη Χαρακτηρισμού (Δρυοκολαπτόμορφα και Στρουθιόμορφα) δεν αναμένεται να επηρεαστούν από το εν λόγω έργο». Η τελική διατύπωση είναι ατεκμηρίωτη, καθώς οι μελετητές δεν προχώρησαν σε καταγραφές κατά την μεταναστευτική περίοδο και κυρίως κατά τις νυχτερινές ώρες, κατά τις οποίες μεταναστεύουν τα στρουθιόμορφα πουλιά (π.χ. Ζαννέτος et al., 2018).

Όσον αφορά τον κίνδυνο από πρόσκρουση, με βάση τα δεδομένα τηλεμετρίας, τα οποία, για το Μαυρόγυπα, έχουν ληφθεί υπόψη και από τους μελετητές, τα δύο είδη γυπών φαίνεται να διέρχονται με σχετικά υψηλή συχνότητα από τη ζώνη 250μ από την Α/Γ, με σημαντικό ποσοστό των πτήσεων να γίνονται στο ύψος του ρότορα. Στην παράγραφο 5.3 της υπό εξέταση ΕΟΑ αναγνωρίζεται η σημασία της περιοχής χωροθέτησης του έργου για τα αρπακτικά πουλιά και κυρίως για το Μαυρόγυπα, το Όρνιο, τον Ασπροπάρη το Χρυσαιτό και το Φιδαετό, καθώς και για το Μαυροπελαργό και ο επακόλουθος κίνδυνος πρόσκρουσης. Για τον μετριασμό του οι μελετητές προτείνουν την «εγκατάσταση συστήματος αναχαίτησης και αποτροπής συγκρούσεων πτηνών, το οποίο αποτρέπει κάθε πιθανό κίνδυνο πρόσκρουσης στους ρότορες των Α/Γ παράγοντας ήχους αποτροπής και αναχαίτησης συγκρούσεων και σε περίπτωση αποτυχίας των μεθόδων αυτών, αυτόματα διακόπτεται η λειτουργία της Α/Γ».

Στην ΕΟΑ δε γίνεται καμία αναφορά στην εκτίμηση των συνεργιστικών επιπτώσεων. Ωστόσο, ο ΑΣΠΗΕ χωροθετείται σε περιοχή με μεγάλο αριθμό εν λειτουργία και υπό αδειοδότηση ΑΣΠΗΕ. ο ένας εκ των οποίων χωροθετείται σε απόσταση 1300 m περίπου από τον υπό εξέταση ΑΣΠΗΕ. Επιπλέον, το γεγονός ότι ο υπό εξέταση ΑΣΠΗΕ χωροθετείται στο δυτικό άκρο ενός συμπλέγματος με περισσότερες από 100 εν λειτουργία Α/Γ οι οποίες σε μεγάλο βαθμό χωροθετούνται σε επαλληλία, αναμένεται να ενισχύσει τις υφιστάμενες επιπτώσεις από φραγμό στις μετακινήσεις οι οποίες δε λαμβάνονται υπόψη στην υπό εξέταση ΕΟΑ. Η εκτροπή των πουλιών από την πορεία τους θα συνέβαλε σημαντικά στην ενίσχυση του ήδη υπάρχοντος φραγμού στις μετακινήσεις τους με αποτέλεσμα την παρέκκλιση από τη “βέλτιστη” εναέρια διαδρομή, αύξηση της ενεργειακής δαπάνης από πλευράς των πουλιών και επακόλουθη μείωση του διαθέσιμου χρόνου για άλλες ζωτικές δραστηριότητές τους (Rydell et al. 2012). Το φαινόμενο αυτό μπορεί να επηρεάσει τη φυσική κατάσταση των

πουλιών (μείωση ενεργειακών αποθεμάτων, εξάντληση) και τελικά να προκαλέσει αλλαγές στα μεγέθη των πληθυσμών (Drewit & Langston 2006, Masden et al. 2009).

Ο σημαντικός αριθμός αρπακτικών πουλιών που έχουν βρεθεί νεκρά από πρόσκρουση σε ανεμογεννήτριες της ευρύτερης περιοχής, πέντε από τα οποία βρέθηκαν κατά την περίοδο 2018-2019, υποδεικνύει ότι οι εγκατεστημένοι ΑΣΠΗΕ δρουν συσσωρευτικά, πλήττοντας αποδεδειγμένα την ακεραιότητα του δικτύου Natura 2000, παραβιάζοντας το άρθρο 6, παράγραφος 3, της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων και της άγριας πανίδας και χλωρίδας. Τα παραπάνω περιστατικά αφορούν συγκεκριμένα έναν Θαλασσαετό στον ΑΣΠΗΕ «Δερβένι-Μικρό Δερβένι-Σλίβα» στις 15/02/2018, ένα Όρνιο στον ΑΣΠΗΕ «Άσπρη Πέτρα» στις 26/09/2018, ένα Μαυρόγυπα κι έναν Κραυγαετό στον ΑΣΠΗΕ «Χυλός» (σε απόσταση περίπου 2200μ από τον υπό εξέταση ΑΣΠΗΕ), στις 20/08/2018 και 19/08/2019, αντίστοιχα, ένα Μαυρόγυπα στον ΑΣΠΗΕ «Μυτούλα-Κεφάλι» στις 21/08/2019 κι ένα Όρνιο στον ΑΣΠΗΕ «Κυρτόν» στις 30/09/2021. Συνεπώς, **κάθε επιπλέον ΑΣΠΗΕ που θα εγκαθίσταται σε περιοχές όπου παρατηρείται έντονη χρήση και εντοπίζονται κρίσιμα ενδιαίτηματα για τα αρπακτικά πουλιά, αναμένεται να δρα συνεργιστικά στις ήδη επιβεβαιωμένες αρνητικές επιπτώσεις.** Επιπλέον, ο μεγάλος αριθμός επίγειων φωτοβολταϊκών σταθμών που βρίσκεται υπό αδειοδότηση και αφορά αγροτικές εκτάσεις στην ευρύτερη περιοχή, αναμένεται να έχει μελλοντικά σημαντικές σωρευτικές επιπτώσεις, που αφορούν κυρίως σε εκτοπισμό, απώλεια και κατακερματισμό ενδιαιτημάτων (Hernandez et al., 2014; Montag et al., 2016; Turney and Fthenakis, 2011). Οι επιπτώσεις αυτές, αν και σε μικρή κλίμακα μπορεί να είναι φαινομενικά αμελητέες, αυξάνουν εκθετικά σε ένταση με την αύξηση της πυκνότητας των έργων σε περιορισμένο χώρο (Gasparatos et al., 2017).

Η εγκατάσταση αυτοματοποιημένου συστήματος παύσης των ανεμογεννητριών που προτείνεται στη μελέτη, το οποίο λειτουργεί με την εκπομπή ηχητικών σημάτων που αποσκοπούν στην εκτροπή της πορείας των πουλιών έτσι ώστε να μην προσκρούσουν στις Α/Γ, θα μπορούσε να αποτελέσει λύση σε περιοχές με χαμηλή πυκνότητα Α/Γ, από τις οποίες τα πουλιά διέρχονται περιστασιακά. Ωστόσο, **δε θα πρέπει να θεωρηθεί ότι τα αυτοματοποιημένα έξυπνα συστήματα βιντεοπαρακολούθησης είναι επαρκή για την απαλοιφή του κινδύνου πρόσκρουσης**, καθώς η αποτελεσματικότητά τους σε περιοχές με έντονο ανάγλυφο, όπως η θέση του εν λόγω ΑΣΠΗΕ, είναι αμφίβολη, αφού σε πολλές περιπτώσεις τα πουλιά προσεγγίζουν τις Α/Γ από χαμηλότερο επίπεδο (κουλάδες), το οποίο αδυνατούν να καλύψουν οι κάμερες και όταν βρίσκεται πια εντός του πεδίου ανίχνευσης των καμερών, δεν είναι βέβαιο ότι οι ενέργειες του συστήματος θα εκτελεστούν έγκαιρα ώστε να αποφευχθεί η σύγκρουση. Επιπλέον, η αποτελεσματικότητά τους εξαρτάται άμεσα από τις επικρατούσες συνθήκες ορατότητας στον περίγυρο της Α/Γ. Σε συνθήκες μειωμένης ορατότητας (βροχόπτωση, χαμηλή νέφωση, ομίχλη, καταιγίδα), συνθήκες συνήθεις στην περιοχή της Θράκης, υπό τις οποίες αυξάνονται οι πιθανότητες να λάβουν χώρα προσκρούσεις πουλιών σε Α/Γ, το σύστημα δεν μπορεί να λειτουργήσει αποτελεσματικά. Η αδυναμία λειτουργίας του εξαιτίας περιορισμένης ορατότητας, ενισχύεται σημαντικά τους χειμερινούς μήνες λόγω διαρκούς παγετού στα ορεινά των Π.Ε. Έβρου και Ροδόπης, όπου κρίνεται απαραίτητη η αξιολόγηση της λειτουργίας και της απόδοσης τους. Ενδεικτικά, αναφέρεται ότι τον Ιούλιο του 2017 επιβεβαιώθηκε περιστατικό πρόσκρουσης Χρυσαιτού σε Α/Γ που ήταν εξοπλισμένη με σύστημα αυτοματοποιημένης παύσης στη Γαλλία (Itty & Duriez 2017). Επιπλέον, τα αυτοματοποιημένα συστήματα παύσης των ανεμογεννητριών **δε συμβάλουν στο μετριασμό των επιπτώσεων από φραγμό στη μετακίνηση**, καθώς η εφαρμογή τους αφορά αποκλειστικά στην αποτροπή της πρόσκρουσης σε περίπτωση που ένα πουλιά δεν αντιληφθεί την Α/Γ ως φραγμό.

Σε αντίθεση με όσα αναφέρονται στη μελέτη σχετικά με τις επιπτώσεις από απώλεια ενδιαιτημάτων, αν λάβει κανείς υπόψη το σύνολο της έκτασης που καταλαμβάνουν οι εν λειτουργία ΑΣΠΗΕ στην ευρύτερη περιοχή και την υφιστάμενη απώλεια ενδιαιτημάτων και διαδρόμων μετακίνησης για τα πουλιά, η εγκατάσταση ακόμα και μίας μόνο επιπλέον Α/Γ με αυτοματοποιημένο σύστημα αποτροπής πρόσκρουσης στην ήδη επιβαρυμένη αυτή περιοχή, με υψηλή συχνότητα διελεύσεων απειλούμενων αρπακτικών πουλιών, αναμένεται να οδηγήσει σε εκτόπιση της ορνιθοπανίδας (habitat displacement) (ΚΥΑ 8353/276/Ε103/2012 αρ.5Β). Τέλος, δεδομένου του μεγάλου αριθμού των εγκατεστημένων Α/Γ στην περιοχή, η ενεργοποίηση του αυτοματοποιημένου συστήματος θα αύξανε την πιθανότητα τα πουλιά να διέλθουν από κοντινούς ΑΣΠΗΕ, με αποτέλεσμα να αυξάνει ο κίνδυνος πρόσκρουσης εκεί.

4. Συμπεράσματα

Σύμφωνα με το νόμο για τη βιοποικιλότητα ("Διατήρηση της βιοποικιλότητας και άλλες διατάξεις", Ν. 3937/2011, ΦΕΚ 60/Α/31.03.2011), στις περιοχές προστασίας οικοτόπων και ειδών, όπως είναι και οι ΖΕΠ, επιτρέπεται η εγκατάσταση αιολικών σταθμών ΑΠΕ ως μέσο για την προστασία του κλίματος, μόνον εφόσον με τους όρους και τις προϋποθέσεις που καθορίζονται στα πλαίσια της Έγκρισης περιβαλλοντικών όρων του σταθμού, διασφαλίζεται η διατήρηση του προστατευτέου αντικειμένου του τόπου στις ακόλουθες περιοχές.

Επιπλέον, σύμφωνα με τις παραγράφους 3 και 4 του άρθρου 6 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ δύναται να δοθεί συγκατάθεση για την υλοποίηση σχεδίου ή έργου σε περιοχή κοινοτικής σημασίας από τις αρμόδιες αρχές μόνο εφόσον υπάρχει σε μεγάλο βαθμό η βεβαιότητα ότι η εν λόγω πρωτοβουλία δεν θα επηρεάσει την περιοχή σε σχέση με την ακεραιότητά της. Εάν τα συμπεράσματα είναι αρνητικά, θα πρέπει να εφαρμόζεται η αρχή της προφύλαξης και να ακολουθείται η διαδικασία που προβλέπεται στην παράγραφο 4 του άρθρου 6: αν δεν είναι δυνατόν να διαπιστωθεί ότι δεν θα προκύψουν αρνητικές επιπτώσεις, το σχέδιο μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο αν δεν υπάρχουν εναλλακτικές λύσεις και αν υπάρχουν επιτακτικοί λόγοι υπέρτερου δημοσίου συμφέροντος.

Πιο συγκεκριμένα, η παράγραφος 4 του άρθρου 6 αναφέρει: «Εάν, παρά την αρνητική εκτίμηση των επιπτώσεων και ελλείψει εναλλακτικών λύσεων, ένα σχέδιο πρέπει να πραγματοποιηθεί για άλλους επιτακτικούς λόγους σημαντικού δημοσίου συμφέροντος, περιλαμβανομένων λόγων κοινωνικής ή οικονομικής φύσεως, το κράτος μέλος λαμβάνει αντισταθμιστικά μέτρα ώστε να εξασφαλισθεί η προστασία της συνολικής συνοχής του Natura 2000 ... Όταν ο τόπος περί του οποίου πρόκειται είναι τόπος όπου ευρίσκονται ένας τόπος φυσικού οικοτόπου προτεραιότητας ή/και ένα είδος προτεραιότητας είναι δυνατόν να προβληθούν μόνον επιχειρήματα σχετικά με την υγεία ανθρώπων και τη δημόσια ασφάλεια ή σχετικά με θετικές συνέπειες πρωταρχικές σημασίας»

Σήμερα, στη Θράκη, εντοπίζονται 164 εγκατεστημένες Α/Γ εντός ΖΕΠ, και άλλες 104 περιφερειακά αυτών (σύνολο 268, 256 από τις οποίες βρίσκονται εντός Σημαντικών Περιοχών για τα Πουλιά), δρώντας συσσωρευτικά και πλήττοντας αποδεδειγμένα την ακεραιότητα του δικτύου Natura 2000, παραβιάζοντας το άρθρο 6, παράγραφος 3, της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων και της άγριας πανίδας και χλωρίδας. Παράλληλα, ο αριθμός των ΑΣΠΗΕ που βρίσκονται σε διαδικασία αδειοδότησης στην περιοχή είναι σχεδόν τριπλάσιος των εγκατεστημένων, απειλώντας άμεσα ακόμα και τη βιωσιμότητα των πληθυσμών ορισμένων ειδών. Συγκεκριμένα, για τον πληθυσμό του Μαυρόγυπα που αναπαράγεται στο Εθνικό Πάρκο Δάσους Δαδιάς-Λευκίμης-Σουφλίου, ο κίνδυνος εξαφάνισης από την αύξηση των εγκατεστημένων ΑΣΠΗΕ στην περιοχή της Θράκης τεκμηριώνεται επιπλέον και δύο πρόσφατα δημοσιευμένων εργασιών (Dimitriou et al., 2021; Vasilakis et al., 2017).

Σύμφωνα με τα παραπάνω κρίνεται επιτακτική η ανάγκη για την εκτίμηση των σωρευτικών επιπτώσεων από το σύνολο των αδειοδοτημένων και υπό αδειοδότηση ΑΣΠΗΕ για τα προστατευόμενα είδη και τύπους οικοτόπων, και τη θεσμοθέτηση ζωνών αποκλεισμού εγκατάστασης νέων ΑΣΠΗΕ στην περιοχή της Θράκης.

Τέλος, ο υπό εξέταση ΑΣΠΗΕ βρίσκεται σε απόσταση περίπου 4600μ με άλλον έναν ΑΣΠΗΕ, στη θέση «Μαυροντίρι», για τον οποίο υποβλήθηκε αίτημα για αδειοδότηση την ίδια χρονική περίοδο με τον υπό εξέταση ΑΣΠΗΕ και για τον οποίο η ΕΟΑ έχει εκπονηθεί από τους ίδιους μελετητές, με καταγραφές πεδίο που έλαβαν χώρα την ίδια χρονική περίοδο ενώ ο Φορέα Διαχείρισης έλαβε ένα κοινό αίτημα διάθεσης δεδομένων και για τους δύο ΑΣΠΗΕ στις 02/06/2020 (Α.Π. 481). Επιπλέον, τα τεχνικά χαρακτηριστικά των Α/Γ είναι πανομοιότυπα για τους δύο ΑΣΠΗΕ. Το ΣτΕ, σε προηγούμενη απόφασή του (υπ' αριθμ. 2157/2019), η οποία αφορά την «Παράνομη τήρηση παράλληλων διακριτών διαδικασιών περιβαλλοντικής αδειοδότησης όμοιων έργων σε όμορα γήπεδα με τους αυτούς δικαιούχους», αποφαινεται ότι «μη νομίμως έγινε κατάτμηση του ενιαίου έργου έτσι ώστε αυτό να εμφανισθεί ως τέσσερα έργα, λόγω της μη τήρησης ουσιωδών τύπων της διαδικασίας και της αναρμοδιότητας του οργάνου έκδοσης των αποφάσεων έγκρισης περιβαλλοντικών όρων, σε συνδυασμό με τη μη εκτίμηση των σωρευτικών συνεπειών του ενιαίου έργου» εφόσον «Δεν προκύπτει εμφανής δικαιολογητικός λόγος τήρησης τεσσάρων παράλληλων διαδικασιών για την αδειοδότηση τεσσάρων όμοιων έργων σε όμορα γήπεδα με δικαιούχους ουσιαστικά τα ίδια πρόσωπα, ενώ θα μπορούσε να ακολουθηθεί η όλη διαδικασία για ένα ενιαίο έργο, το οποίο, ωστόσο, λόγω μεγαλύτερης ισχύος, θα υπαγόταν στη 2η υποκατηγορία της πρώτης κατηγορίας, που απαιτεί την τήρηση περισσότερων διατυπώσεων». Με το ίδιο σκεπτικό, τον περασμένο Μάιο, η Γενική Διεύθυνση Περιβαλλοντική Πολιτικής του ΥΠΕΝ με το 45322/558 έγγραφό της προχώρησε σε παρέμβαση για διακοπή της αδειοδοτικής διαδικασίας τεσσάρων ΑΣΠΗΕ από την Περιφέρεια Θεσσαλίας. Κατ' αντιστοιχία με τις παραπάνω περιπτώσεις, **ο υπό εξέταση ΑΣΠΗΕ θα πρέπει να εξεταστεί ως ενιαίο έργο με τον γειτονικό ΑΣΠΗΕ με την ονομασία «Μαυροντίρι».**

Συνοψίζοντας, λαμβάνοντας υπόψη ότι:

- ο υπό εξέταση ΑΣΠΗΕ προτείνεται να χωροθετηθεί σε περιοχή με υψηλή συχνότητα διελεύσεων Μαυρόγυπα και Όρνιου και εντός της χωροκράτειας Χρυσαιτού, Φιδαετού, και Μαυροπελαργού
- σε απόσταση μικρότερη των 2 χλμ από τον υπό εξέταση ΑΣΠΗΕ εντοπίζονται σημαντικές θέσεις κούρνιας για τους γύπες, καθώς και θέσεις στάσης
- στη μελέτη δεν εξετάζονται οι σωρευτικές επιπτώσεις του συνόλου των αδειοδοτημένων ΑΣΠΗΕ στην ακεραιότητα του δικτύου Natura 2000
- το προτεινόμενο στη μελέτη μέτρα αντιμετώπισης των επιπτώσεων δε διασφαλίζουν την άμβλυνση των επιπτώσεων, ενώ αντιθέτως, η εγκατάσταση αυτοματοποιημένου συστήματος αποτροπής πρόσκρουσης αναμένεται να οδηγήσει σε εκτοπισμό απειλούμενων ειδών και να αυξήσει την πιθανότητα πρόσκρουσης σε παρακείμενους ΑΣΠΗΕ
- ο υπό εξέταση ΑΣΠΗΕ βρίσκεται σε κοντινή απόσταση με έναν ακόμα ΑΣΠΗΕ, αποτελούμενο επίσης από μία Α/Γ, ο οποίος υποβλήθηκε προς αδειοδότηση την ίδια χρονική περίοδο με τον υπό εξέταση ΑΣΠΗΕ και για τον οποίο η ΕΟΑ έχει εκπονηθεί από τον ίδιο μελετητή, με καταγραφές πεδίου που έλαβαν χώρα την ίδια χρονική

περίοδο και τα τεχνικά χαρακτηριστικά των Α/Γ είναι πανομοιότυπα και θα πρέπει να εξεταστούν ως ένα, ενιαίο έργο

θεωρούμε ότι **δε μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο ύπαρξης σημαντικών επιπτώσεων, ούτε και υπάρχει σε μεγάλο βαθμό η βεβαιότητα ότι η το εν λόγω έργο δεν θα επηρεάσει την περιοχή σε σχέση με την ακεραιότητά της.** Αντιθέτως, εκτιμάται ότι η εγκατάσταση του υπό εξέταση ΑΣΠΗΕ, αναμένεται να πλήξει σημαντικά την ακεραιότητα (integrity) του τόπου, καθώς εκτιμάται ότι το έργο θα επηρεάσει σημαντικά τις μετακινήσεις του Μαυρόγυπα, του Όρνιου και του Χρυσαιτού (φραγμός), καθώς και τα ενδιαίτηματα του Φιδαετού και του Σφηκιάρη (εκτόπιση) και τους πληθυσμούς τους (θνησιμότητα λόγω πρόσκρουσης).

Λαμβάνοντας υπ' όψη τα παραπάνω, εισηγούμαι **αρνητικά** επί της Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης του έργου Αιολικό Πάρκο ισχύος 3,00 MW στη θέση "ΡΑΧΗ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΥ" της Δ.Ε. Φυλλύρας του Δήμου Αρριανών της ΠΕ Ροδόπης της ΑΓΓΕΛΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ & ΣΙΑ ΕΕ.

Βιβλιογραφία

- Brown, M.J., Linton, E., Rees, E.C., 1992. Causes of mortality among wild swans in Britain. *Wildfowl* 43, 70–79.
- Carrete, M., Sánchez-Zapata, J.A., Benítez, J.R., Lobón, M., Montoya, F., Donazar, J.A., 2012. Mortality at wind-farms is positively related to large-scale distribution and aggregation in griffon vultures. *Biol. Conserv.* 145, 102–108. doi:10.1016/j.biocon.2011.10.017
- Dimitriou, K.G., Kotsonas, E.G., Bakaloudis, D.E., Vlachos, C.G., Holloway, G.J., Yosef, R., 2021. Population Viability and Conservation Strategies for the Eurasian Black Vulture (*Aegypius monachus*) in Southeast Europe. *Animals* 11, 124, 1–15.
- European Commission, 2011. European Commission: Roadmap to a Resource Efficient Europe.
- Gasparatos, A., Doll, C.N.H., Esteban, M., Ahmed, A., Olang, T.A., 2017. Renewable energy and biodiversity: Implications for transitioning to a Green Economy. *Renew. Sustain. Energy Rev.* 70, 161–184. doi:10.1016/j.rser.2016.08.030
- Hernandez, R.R., Easter, S.B., Murphy-Mariscal, M.L., Maestre, F.T., Tavassoli, M., Allen, E.B., Barrows, C.W., Belnap, J., Ochoa-Hueso, R., Ravi, S., Allen, M.F., 2014. Environmental impacts of utility-scale solar energy. *Renew. Sustain. Energy Rev.* 29, 766–779. doi:10.1016/j.rser.2013.08.041
- Martin, G.R., Portugal, S.J., Murn, C.P., 2012. Visual fields, foraging and collision vulnerability in Gyps vultures. *Ibis (Lond. 1859)*. 154, 626–631. doi:10.1111/j.1474-919X.2012.01227.x
- Montag, H., Parker, G., Clarkson, T., 2016. The Effects of Solar Farms on Local Biodiversity: A Comparative Study.
- Papadopoulos, N., Melissinos, P., Katsafados, I., Nikolaidis, G., 2019. Calculating a geoid model for Greece using gravity and GPS observations Calculating a geoid model for Greece using gravity and GPS observations, in: 4th Joint International Symposium on Deformation Monitoring (JISDM), 15-17 May 2019. Athens, Greece. doi:10.13140/RG.2.2.22623.71841/1
- Pearce-Higgins, J.W., Stephen, L., Langston, R.H.W., Bainbridge, I.P., Bullman, R., 2009. The distribution of breeding birds around upland wind farms. *J. Appl. Ecol.* doi:10.1111/j.1365-2664.2009.01715.x
- Ruiz, C., Schindler, S., Poirazidis, K., 2005. Impact of Wind Farms on Birds in Thrace, Greece. Technical Report, 2005. Athens.
- Rydell, J., Engström, H., Swedish, T., Society, O., Hedenström, A., Larsen, J.K., Power, V.W., Pettersson, J., Fågelvind, J.P., Green, M., 2012. The effect of wind power on birds and bats power - a synthesis.
- Saravia, V., Bounas, A., Kret, E., Vavylis, D., 2019. Status of the Egyptian vulture (*Neophron percnopterus*) in Greece 2012-2018. Technical report under action D1 of the LIFE project “Egyptian Vulture New Life” (LIFE16 NAT/BG/000874). Athens, Greece.
- Tome, R., Canario, F., Leitao, A., Pires, N., Teixeira, I., Cardoso, P., Repas, M., 2011. Radar detection and turbine stoppage: reducing soaring bird mortality at wind farms, in: May, R., Bevanger, K. (Eds.), *Proceedings, Conference on Wind Radar Detection and Turbine Stoppage: Reducing Soaring Bird Mortality at Wind Farms Energy and Wildlife Impacts*, 2-5 May 2011. Trondheim, Norway.
- Tome, R., Leitao, A., Canario, F., Pires, N., Rosario, I., Cardoso, P., 2012. Barrier effects and collision risk: does every soaring bird species react similarly to a wind farm?, in: *I Congreso Iberico Sobre Energia Eolica y Conservacion de La Fauna*. Congress Proceedings, 12-14 January 2012. Jerez.
- Turney, D., Fthenakis, V., 2011. Environmental impacts from the installation and operation of large-scale solar power plants. *Renew. Sustain. Energy Rev.* 15, 3261–3270. doi:10.1016/j.rser.2011.04.023

- Vasilakis, D.P., Whitfield, D.P., Kati, V., 2017. A balanced solution to the cumulative threat of industrialized wind farm development on cinereous vultures (*Aegypius monachus*) in south-eastern Europe. *PLoS One* 12, e0172685. doi:10.1371/journal.pone.0172685
- WWF Ελλάς, 2013. Αιολικά Πάρκα στη Θράκη: Αναθεωρημένη Προταση Ορθής Χωροθέτησης του WWF Ελλάς. Δαδιά-Αθήνα, Σεπτέμβριος 2013.
- Δημαλέξης, Α., Καστρίτης, Θ., Μανωλόπουλος, Α., Κορμπέτη, Μ., Φριτς, Γ., Saravia Mullin, V., Ξηρουχάκης, Σ., Μπούσμπουρας, Δ., 2010. Προσδιορισμός και χαρτογράφηση των ορνιθολογικά ευαίσθητων στα αιολικά πάρκα περιοχών της Ελλάδας, Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία. Αθήνα.
- Ζακκάκ, Σ., 2015. Αποτελέσματα παρακολούθησης για ενσωμάτωση στην 3η Εθνική Ανάφορά/Έκθεση Εφαρμογής της Οδηγίας 2009/147/ΕΕ. Δαδιά Έβρου.
- Ζακκάκ, Σ., Μπαμπάκας, Π., Τζιαμπάκης, Ι., Χαλιβελέντζιος, Α., 2021. Ετήσια έκθεση επιστημονικής παρακολούθησης για τα είδη και τους οικοτόπους κοινοτικού ενδιαφέροντος - Περίοδος 2020. Δαδιά Έβρου.
- Ζακκάκ, Σ., Μπαμπάκας, Π., Χαλιβελέντζιος, Α., Τζιαμπάκης, Ι., 2017. Ετήσια έκθεση επιστημονικής παρακολούθησης για τα είδη και τους οικοτόπους κοινοτικού ενδιαφέροντος - Περίοδος 2017 (αδημοσίευτη αναφορά). Δαδιά Έβρου.
- Ζαννέτος, Π.Σ., Πούπου, Λ.Λ., Ζευγώλης, Ι., Ακριώτης, Τ., 2018. Φθινοπωρινή και ανοιξιάτικη μετανάστευση στρουθιομόρφων πουλιών στη Λέσβο: Φαινολογία μεταναστών μεγάλης απόστασης, in: 9ο Πανελλήνιο Συνέδριο Οικολογίας.
- Λεγάκης, Α., Μαραγκού, Π., 2009. Το κόκκινο βιβλίο των απειλούμενων ζώων της Ελλάδας. Ελληνική Ζωολογική Εταιρεία, Αθήνα.

Παραρτήματα

Παράρτημα Ι: Αριθμός καταγραφών πουλιών στην περιοχή χωροθέτησης του ΑΣΠΗΕ «Ράχη Μοναστηριού» ανά είδος πουλιού και ανά πομπό την περίοδο Οκτώβριος 2016-Οκτώβριος 2021

Είδος	Κωδικός πουλιού	Αριθμός ημερών καταγραφής σε ακτίνα 2χλμ από τον ΑΣΠΗΕ	Αριθμός ημερών καταγραφής σε ακτίνα 250μ από τον ΑΣΠΗΕ
Μαυρόγυπας	60 Bulg19	8	
	65 Bulg16	17	
	91 Bulg11	1	
	A1 Bulg13	89	1
	A2 Bulg03	42	1
	A3 Bulg10	2	
	A4 Bulg01	6	
	A5 161649	3	
	A7 161646	12	
	C5 161645	5	
	C9 161652	15	
	E0 Bulg15	15	
	E4 Bulg12	1	
	E5 Bulg17	15	1
	E6 Bulg18	3	
	H0 Bulg22	1	
	H1 Bulg20	6	
	H2 Bulg09	13	
	H4 Bulg02	16	
	H5 Bulg08	7	
	K7 Bulg20	3	
	M7 161649	11	
	WT10-4799	69	7
	WT83-4798	265	4
	WTA8-4792	11	
	WTA9-4793	108	4
	WTC4-4797	142	5
	WTC7-4794	51	2
	WTH3-4795	3	
	WTH9-4796	61	1
	WTK0-4795	140	8
	WTK4-4795	38	
	WTM6-4792	7	2
Όρνιο	3F 161650	4	
	3G Bulg04	1	
	3K Bulg05	20	

3L Bulg06	1	
3P 5629	40	1
3R 5631	2	
3U 5633	42	
3V 5635	376	14
3W 5636	43	2
3Y 5640	5	
4V 5638	18	
6M 5630	19	
6N Bulg20	5	
6R Bulg21	4	
6T 161647	5	
6V Bulg22	5	
6W 5641	52	1
6X Bulg07	14	
6Y 5639	1	
8F 5640	28	4
8M 5630	1	
9V1 5634	47	

ΜΑΧΙΣΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΙΣΚΛΕΥΣΕΩΝ ΜΑΡΚΑΡΙΣΜΕΝΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΑΥΡΟΓΥΠΑ ΑΝΑ ΤΡΙΜΗΝΟ ΣΕ ΑΚΤΙΝΑ 2ΧΛΜ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΘΕΣΗ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗΣ ΤΗΣ «ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΔΑΣΟΥΣ ΔΑΔΙΑΣ – ΛΕΥΚΙΜΗΣ – ΣΟΥΦΛΙΟΥ» ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2016- ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2021

Τρίμηνο																	
2017 /1	2017 /2	2017 /3	2017 /4	2018 /1	2018 /2	2018 /3	2018 /4	2019 /1	2019 /2	2019 /3	2019 /4	2020 /1	2020 /2	2020 /3	2020 /4	2021 /1	2021 /2
					2	1			3					2			
			2		3	1			1	1			1		2	5	1
		7				1	4		2	10	6	2	6	12	6	6	6
	4	19	7	2	3	2											
2																	
					2	1											
2	1	4															
	1					1			3								
2	2	6	2		1			1		1							
				1		3	7		3	1							
					1												
					5	2	2		3	3							
						1	2										
									1								
				1	5												
		3	3	7													
					1	1	7	3	4								
					7												
									2	1							

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου

Μέγιστος αριθμός διελεύσεων μαρκαρισμένων ατόμων Μαυρόγυπα ανά τρίμηνο σε ακτίνα 2χλμ από την προτεινόμενη θέση χωροθέτησης «...» την περίοδο Οκτώβριος 2016- Οκτώβριος 2021

Τρίμηνο																
2017 /1	2017 /2	2017 /3	2017 /4	2018 /1	2018 /2	2018 /3	2018 /4	2019 /1	2019 /2	2019 /3	2019 /4	2020 /1	2020 /2	2020 /3	2020 /4	2021 /1
														7	4	
		18	1		2	11	3		1	4			3	16		4
3	8	14	6	3	33	22	12	7	20	33	8	3	22	17	7	1
1	1	4	3			1		1								
3	3	17	2		6	9	1	1	4	32		1	1	5	3	5
	6	11	2		7	1	3		6	4			2	31	10	4
2	10	11	4		11	8			3	1						
		3														
				1	9	1		1	3	9			8	12	1	5
					27	31	15	11	42	14						
													4	23		1
													3	2		2
15	36	111	35	11	132	98	56	25	101	114	14	6	50	127	33	20

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου

II: Ελάχιστος αριθμός διελεύσεων μαρκαρισμένων Όρνεων ανά τρίμηνο σε ακτίνα 2χλμ από την προτεινόμενη θέση χωροθέτησης του ΑΣ
ύ» την περίοδο Οκτώβριος 2016- Οκτώβριος 2021

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου

Τρίμηνο																		
2016 3	2016 /4	2017 /2	2017 /3	2017 /4	2018 /1	2018 /2	2018 /3	2018 /4	2019 /1	2019 /2	2019 /3	2019 /4	2020 /1	2020 /2	2020 /3	2020 /4	2021 /1	2021 /2
2	2																	
1																		
		2	2			1	4		1	5	1			1	3			
1																		
	1																	
		5	7	5		12	9	1	1									
											2							
		3	3			11	6			10	4			2				3
		13	27	12	6	45	19	13	7	39	38	14	5	20	24	17	14	26
		5	7			1	13			1	1			3	2			2
		1					1			3								
		2	2	5		2				4	3							
						1	4	2	1	9	2							
																1	4	
							3			1								
									3		2							
						1	4											
							5			8	7	4	1	5	9	1		3
							3	4		2				1	3			1
																1		
												1		4	2	1	1	6
		1	5			4	4	1		4	7	5		3	7	1		1
3	3	32	53	22	6	78	75	21	13	86	67	24	6	39	50	22	19	42